

12

Maloobchodní prodej loni meziročně klesl jen o 0,7%

15

Petra Cuřínová: Data o stavebnictví mě nepřestávají překvapovat

32

Simona Kalvoda: Cílem je nulový vliv budov na prostředí

40

Za zdraví jsme si připlatili o desetinu více

42

Rostoucí sňatečnost zastavil koronavirus

STATISTIKA&MY

ČASOPIS ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

05 | 2021 – ROČNÍK 11

TÉMA

Bydlení a ceny nemovitostí

- Patnáct let bytové výstavby
- Na čem závisí prodej nemovitostí
- Bytová nouze v Česku

478 097

nových bytů bylo postaveno v Česku za posledních 15 let.

Nejvíce bytů bylo dokončeno v roce 2007, nejméně pak v roce 2014. Do roku 2019 počet dokončených bytů rostl.

O složitém jednoduše

Přečtěte si publikaci o statistice,
které se není třeba bát

elektronická verze
www.czso.cz/nebojtesestatistiky

tištěná verze
objednavky@czso.cz

Čeká nás mnoho změn

Milé čtenářky, milí čtenáři, květnové číslo Statistiky & My přichází v době mírnící se pandemie a optimističtější nálady nás všech, ke které snad bude přispívat i lepší se počasí. Pro nás, pracovníky statistického úřadu, končí další fáze projektu Sčítání 2021, neboť 11. května byl uzavřen systém pro sběr online formulářů a přestaly se vydávat listinné formuláře. Na výsledky sčítání si však ještě pár měsíců počkáme, první by měly být k dispozici na konci letošního roku. Pro nás jde o statistický projekt, ale ve skutečnosti je to především obrovský IT projekt, jehož naprostá většina funkcionalit se odehrává mimo dosah respondentů. Mimořádný je zejména z hlediska propojenosti několika zcela rozdílných systémů státní správy, což umožnilo snížit zátěž domácností na průměrných zhruba 20 minut. Doufám, že i vy jste ocenili jednoduchost a minimální rozsah sčítacího formuláře. V nadcházející dekádě chceme využití administrativních zdrojů dat ještě více rozšířit, aby v budoucnu bylo možné provádět sčítání jenom z nich, bez nutnosti vyplňovat sčítací formuláře.

Český statistický úřad se však nemohl věnovat pouze sčítání, i když tento projekt zabíral značnou část našich kapacit. Své povinnosti jsme dále plnili v oblasti ekonomických, sociálních i demografických statistik. V současném vydání časopisu se vedle dopadů pandemie věnujeme podrobněji stavebnictví, bydlení a cenám nemovitostí. Přinášíme velmi zajímavé informace pro každého, kdo bydlení řeší nebo řešit bude, v článcích najdete jak interpretaci našich údajů, tak i zkušenosti lidí z praxe a mezinárodní kontext.

Za pozornost jistě také stojí výsledky průzkumu spokojenosti a vnímání ČSÚ uživateli našich dat. Jako člena vedení úřadu mě výsledky samozřejmě potěšily, ale vnímám i to, že prostor ke zlepšení stále existuje. Například v otázce vyhledávání na našem webu, jehož budoucnost a další rozvoj právě začínáme aktivně řešit. Zároveň se připravujeme na rozsáhlejší testování nové mobilní aplikace ČSÚ pro uživatele dat, kterou právě dokončujeme.

Na odborném poli byl úřad také aktivní. Probíhaly online konzultace se zahraničními partnery v Kazachstánu a řešili jsme statistiku odpadů, v níž došlo k zásadní modernizaci podle metodických doporučení Eurostatu.

Máme za sebou složité zimní období, úřad své činnosti ani během snad už poslední vlny pandemie covidu-19 nijak neomezil, vydal všechny naplánované výstupy a stále ještě pracuje v převažujícím režimu home-office. S návratem do normálního stavu bude nezbytné se z uplynulého období poučit a pokračovat v rychlé elektronizaci, ke které nás všechny pandemie donutila.

Přeji vám krásné léto a pokud možno klidnou a bezpečnou dovolenou, neboť odpočinout si asi budeme potřebovat všichni.

JAROSLAV SIXTA
místopředseda ČSÚ

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU 05/2021
ROČNÍK 11, vychází 10x ročně

ADRESA REDAKCE: Český statistický úřad,
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz

REDAKCE: Michal Novotný (šéfredaktor), Pavel Černý (vedoucí redaktor), Pavel Hortig, Jan Cieslar, Jan Ernest, Eva Henzlerová, Dalibor Holý, Jaroslav Sixta, Karolína Zábajnická

REDAKČNÍ RADA: Ing. Josef Vlášek (předseda),
Ing. Michal Novotný (místopředseda),
doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D., Ing. Eva Krumpová,
Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D.,
Mgr. Jana Slavníková, Mgr. Irena Stupňánková, Ing. Pavla Trendová,
Mgr. Ing. Martin Zelený, Ph.D.

LAYOUT ČASOPISU: Veronika Wölfelová, Jana Chocholoušová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Tomáš Kubašta, Veronika Wölfelová
JAZYKOVÁ KOREKTURA: Vladimír Salavec
FOTOGRAFIE: archiv ČSÚ, shutterstock.com, Tereza Koutecká,
Fotky-foto.cz

TISK: P.O.S. FACTORY, s. r. o.

VYDAVATEL: Český statistický úřad, www.statistikaamy.cz,
ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 1992

**PODMÍNKY PRO VYUŽÍVÁNÍ A DALŠÍ ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ
Z ČASOPISU STATISTIKA&MY:**
bit.ly/3ddicBp

10

Tržby všech dopravních odvětví v období covidové pandemie poklesly, výjimkou však byly poštovní a kurýrní činnosti, které zaznamenaly nárůst.

30

Bytová nouze zatím nepředstavuje problém, který by se týkal stovek tisíc domácností, přesto jde o závažně veřejně politické téma.

46

O bezpečnost obyvatel a návštěvníků Prahy se v roce 1892 staralo celkem 600 strážníků. Jejich práce vyžadovala mimořádné nasazení.

TÉMA: BYDLENÍ A CENY NEMOVITOSTÍ

- 22 Patnáct let bytové výstavby
- 23 Ceny bytových nemovitostí rostou
- 26 Na čem jsou závislé prodeje nemovitostí
- 27 Podobně, ale jinak
- 30 Bytová nouze v ČR

UDÁLOSTI

- 5 ČSÚ využívá elektromobilitu
- 5 Spolupráce v oblasti odpadů
- 6 Zástupci ČSÚ informovali starosty o průběhu sčítání

ZE SVĚTA

- 8 Naděje dožití se v EU snížila
- 9 Chudé země vyvázejí hlavně oblečení a suroviny
- 9 Virus měnil životy
- 9 Nezletilí azylanti v EU

STATISTIKA ODVĚTVÍ

- 10 Covid zasáhl dopravu
- 12 Maloobchodní prodej loni meziročně klesl

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 14 Výnosy dluhopisů v 1. čtvrtletí rostly

ROZHOVOR

- 15 Data o stavební produkci mě nepřestávají překvapovat
- 32 Cílem je dosáhnout nulového vlivu budovy na okolní prostředí

LIDÉ A SPOLEČNOST

- 18 Jak se připojujeme na internet
- 40 Za zdraví jsme si připlatili o desetinu více
- 42 Rostoucí sňatečnost zastavil koronavirus

METODIKA

- 20 Počty ekonomických subjektů rostou

ANALÝZA

- 34 Ve stopách Járy Cimrmana

ÚHEL POHLEDU

- 36 Spokojenost výrazně převažuje

HISTORIE

- 46 Činnost c. k. pražské policie

ČSÚ využívá elektromobilitu

Český statistický úřad získal do svého vozového parku elektromobil VW eGolf zapůjčený na rok a půl od společnosti ČEZ.

Předsedovi ČSÚ Marku Rojíčkovi (vpravo) předal vůz manažer útvaru čisté technologie ČEZ Tomáš Chmelík.

Jedná se už o druhé vozidlo na elektrický pohon, první v ČSÚ sloužilo během roku 2020.

„Za poslední rok u nás počet registrovaných elektromobilů vzrostl více než dvojnásobně. Jde o jeden z trendů udržitelného rozvoje a po dobrých zkušenostech s elektromobilem od ČEZ proto opět rádi využijeme další možnost, jak našim zaměstnancům ukázat výhody bezemisních aut v městské i dálkové dopravě. Český statistický úřad se tím stává

jistou stálíci mezi státními institucemi, které používají elektromobil a přispívají tak ke zlepšení kvality ovzduší,“ uvedl předseda ČSÚ Marek Rojíček.

Dalšími institucionálními partnery projektu Elektromobilita ČEZ jsou Ministerstvo dopravy, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zemědělství, Úřad vlády ČR a agentura CzechInvest.

Spolupráce v oblasti odpadů

ČSÚ a Ministerstvo životního prostředí budou zkvalitňovat statistiku odpadů.

Předseda Českého statistického úřadu Marek Rojíček a ministr životního prostředí Richard Brabec podepsali memorandum o spolupráci obou institucí v oblasti odpadové statistiky. Na základě uzavřené dohody vznikne stálá pracovní skupina pro statistiku odpadů. Obě strany se v memorandu zavázaly

zejména vyvinout maximální úsilí k odstranění rozdílů z reportingu dat o komunálním odpadu.

„Smyslem je vyjasnit a pokud možno odstranit zbývající rozdíly ve vykazovaných datech. Zároveň je naším společným cílem efektivně využívat jak administrativní, tak statistické zdroje dat tak, aby zátěž respondentů byla co nejmenší. Dosavadní spolupráce se v tomto směru velmi osvědčila, a máme tedy zájem ji dále prohloubit,“ uvedl předseda ČSÚ Marek Rojíček.

Uzavřené memorandum navazuje na existující ujednání mezi Českým statistickým úřadem, Ministerstvem životního prostředí a Úřadem vlády České republiky o vykazování produkce komunálního odpadu z 20. ledna 2016.

KRÁTCE

V polovině května došlo k aktualizaci tabulek v datové sadě **Česká republika od roku 1989** na webu ČSÚ. Zájemci zde naleznou nejnovější dostupná data.

bit.ly/3eehHcq

Na konci dubna se formou videokonference uskutečnila konzultace mezi českou a kazachstánskou stranou zaměřená na téma statistiky zahraničního obchodu se službami. Čeští experti během ní předávali zkušenosti kazachským kolegům a seznamovali je s postupy doporučenými WTO.

ČSÚ připravil online seminář ke statistice odpadů, na kterém byli odborní uživatelé seznámeni s aktuálními výsledky a s metodickým pozadím změn, k nimž v letošních výstupech došlo. Probírala se zejména témata komunální odpad a statistika odpadů podle nařízení 2150/2002. Seminář zároveň přispěl k navázání dialogu s uživateli s cílem lépe porozumět jejich potřebám a reflektovat je v práci statistiků.

Zástupci ČSÚ informovali starosty o průběhu sčítání

Návštěva osmi obcí a měst podpořila informovanost obyvatel o významu sčítání a o blížícím se konci termínu pro odevzdání vyplněných formulářů.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Předseda ČSÚ Marek Rojíček, první místopředsedkyně Eva Krumpová, místopředseda Jaroslav Sixta, ředitelka odboru informačních služeb Petra Kunčová, ředitel odboru komunikace Michal Novotný, nositel projektu sčítání Libor Svoboda spolu s mluvčí sčítání Jolanou Voldánovou navštívili na přelomu dubna a května osm obcí a měst, aby s jejich starosty prodiskutovali dosavadní průběh sčítání a možnosti další spolupráce při informování obyvatel. Cílem bylo aktivizovat obyvatele, kteří ještě neodeslali vyplněné sčítací formuláře, a připomenout jim blížící se termín, dokdy musejí svou zákonnou povinnost splnit.

Zástupci ČSÚ se při schůzkách se starosty shodli, že co nejvyšší zapojení obyvatel do sčítání je ve společném zájmu statistiků i obcí. Starostové byli současně informováni o průběhu sčítání a možnostech, jak v závěrečné fázi sčítání motivovat obyvatele, kteří se ještě nesečetli a neodeslali vyplněné formuláře.

Pro aktivizaci obyvatel připravil ČSÚ audionahrávku, kterou namluvila televizní moderátorka a tisková mluvčí Sčítání 2021 Jolana Voldánová. Nahrávku mohly obce využít k vysílání v obecním rozhlasu nebo prostřednictvím místního televizního vysílání. Starostové získali i samotný text audionahrávky pro případ, že informaci sděloval občanům osobně zástupce obce. Jako další motivační nástroj sloužila také tabulka s přehledem aktuální sečtenosti v jednotlivých obcích, která byla každý den aktualizována na webu

scitani.cz. V ní si mohli lidé snadno zjistit, kolik vyplněných formulářů už bylo v jejich obci odevzdáno.

Všechny navštívené obce se aktivně zapojily do informování obyvatel o sčítání a mnohdy vyvíjely i vlastní aktivity. Např. v Boršově nad Vltavou nabídli možnost starším spoluobčanům sečíst se online v místní knihovně. Řada seniorů tuto nabídku připojení na internet s případnou asistencí knihovnice využila, a sčítání tak pro ně bylo jednodušší a rychlejší, než kdyby museli čekat na sčítacího komisaře a vyplňovat listinný formulář.

Starostu Boršova nad Vltavou Jana Zemana také velmi zajímalo, jaké údaje sčítání o jeho obci přinese. Zvláště pak otázka, zda počet obyvatel překročí hranici dvou tisíc.

„Bez spolupráce s obcemi, které byly do projektu zapojeny už dlouho před jeho začátkem, by sčítání lidu nemohlo nikdy úspěšně proběhnout. Starostové si navíc uvědomují, jaký význam budou výsledky sčítání lidu pro municipality mít. Za dosavadní pomoc obcím velmi děkujeme,“ uvedl předseda Českého statistického úřadu Marek Rojčček.

Moderní sčítání lidu, domů a bytů se v naší zemi provádí již 150 let a je zcela jedinečným zdrojem dat o obyvatelstvu. Data jsou často využívána při přípravě žádostí o financování nejrůznějších projektů obcí a výsledky sčítání mají také přímý vliv na výpočet podílu obcí na daňových výnosech v souladu se zákonem o rozpočtovém určení daní. Na tom, jak se lidé sečtou, budou tedy záviset i finanční příjmy obcí v budoucích letech.

„Pokud se někteří obyvatelé sčítání nezúčastní, přestože je to povinné, jejich obec tím může každoročně přijít o významnou sumu peněz,“ připomněl starosta Boršova nad Vltavou Jan Zeman.

KRÁTCE

V roce 2019 činily v Německu výdaje na zdravotnictví 410,8 mld. eur, tedy 4 944 eur na obyvatele. Bylo to o 19,3 mld. eur (4,9%) více ve srovnání s rokem 2018. Výdaje na zdravotnictví překročily hranici 200 mld. eur v roce 1998, úrovně 300 mld. eur dosáhly v roce 2012 a 400 mld. eur překročily o sedm let později. Čas do dosažení prahové hodnoty dalších 100 miliard se tak od roku 1998 snížil na polovinu.

 bit.ly/3fMsig1

V roce 2019 se více než 2,5 mil. obyvatel Japonska přestěhovalo do jiné prefektury a více než 2,8 mil. osob se stěhovalo v rámci téže prefektury. Nejvyšší absolutní pozitivní migrační saldo zaznamenalo Tokio (+83 tis. osob).

 bit.ly/3mQAVYd

V důsledku rozšíření nemoci covid-19 se hodnota kanadského ročního vývozu zboží vloni snížila o 12,4% na 524 mld. USD a roční dovoz poklesl o 8,5% na 561 mld. USD. Roční schodek zahraničního obchodu se zbožím se tak více než zdvojnásobil.

 bit.ly/3afyWIS

Naděje dožití se v EU snížila

V posledních desetiletích si obyvatelé EU zvykli na rostoucí trend naděje dožití při narození. Pandemie nemoci covid-19 však tento trend zvrátila.

EVA HENZLEROVÁ
odbor komunikace

Údaje Eurostatu ukazují, že naděje dožití se od šedesátých let minulého století zvyšovala v každé dekádě v průměru o více než dva roky. Poslední dostupné údaje za rok 2020 však naznačují, že průměrná délka života v několika členských státech EU v poslední době stagnovala, nebo dokonce klesala. Kvůli chybějícímu údaji z Irsku Eurostat nezveřejnil unijní průměr za loňský rok. Ten však bude téměř nižší než v roce 2019, kdy naděje dožití činila 81,3 roku.

V roce 2019 byl údaj bez rozlišení pohlaví nejvyšší ve Španělsku, kde dosahoval 84 let. Letos je Španělsko druhé společně s Itálií a Švédskem. V těchto třech zemích ukazatel dosáhl 82 let a pěti měsíců. Nejvyšší naději dožití dle úmrtnosti z roku 2020 vykazovala Malta s 82 lety a osmi měsíci. Nejnižší Bulharsko se 73 lety a osmi měsíci a Rumunsko se 74 lety a třemi měsíci. V Česku se střední délka života meziročně snížila o jeden rok na 78 let a čtyři měsíce.

Největší pokles byl zaznamenán ve Španělsku (-1,6 roku) a Bulharsku (-1,5 roku), následovaly Litva, Polsko a Rumunsko (všechny -1,4 roku). Stagnaci očekávané délky života při narození evidují statistici v případech Lotyšska a Kypru. K mírnému nárůstu (+0,1 roku) došlo v Dánsku, Finsku a mimo EU v Norsku (+0,3 roku).

Muži byli ve většině členských států EU poklesem naděje dožití při narození zasaženi o něco více než ženy, přičemž největší pokles očekávané délky života při narození byl zaznamenán v Bulharsku

(-1,7 roku), Lotyšsku a Polsku (shodně -1,5 roku), jakož i ve Španělsku a Rumunsku (-1,4 roku). V případě žen, vyloučíme-li málo početnou populaci Lichtenštejnska, kde i malá změna v počtu zemřelých může mít velký vliv na očekávanou délku života při narození, zaznamenaly největší meziroční pokles Španělsko (-1,6 roku), Bulharsko (-1,3 roku) a Belgie (-1,2 roku).

Pro muže v Česku statistici z Eurostatu spočítali snížení očekávané délky života při narození o 1,1 roku na 75,3 roku, české ženy narozené v roce 2020 by měly mít před sebou průměrně 81,3 roku, což představovalo meziroční pokles o 0,9 roku.

Letos Eurostat uvedl, že během trvání epidemie od loňského března do prosince zemřelo o 580 tisíc lidí více, než činil průměr z předchozích let.

Očekávaná nebo také střední délka života či naděje dožití při narození je průměrný počet roků, které by novorozené dítě prožilo, kdyby bylo vystaveno současným úmrtnostním podmínkám (mírák úmrtnosti pozorovaným pro současné období) po zbytek svého života. To znamená, že výše odhadované hodnoty pro očekávanou délku života v roce 2020 by platily, pokud by podmínky úmrtnosti pozorované v roce 2020, včetně pandemie covidu-19, trvaly po všechny následující roky až do úplného zániku generace narozené v roce 2020.

 bit.ly/3uxX1Si

Chudé země vyvázejí hlavně oblečení a suroviny

V roce 2020 dovezlo Nizozemsko ze 46 nejméně rozvinutých zemí světa zboží v hodnotě 2,9 mld. eur. To je o 4 % méně než v roce 2019.

Tato částka zahrnovala zboží z Asie v hodnotě 1,9 mld. eur a z Afriky za 1,0 mld. eur. Z Asie putovalo převážně oblečení, zatímco z afrických zemí suroviny. V loňském roce činil podíl nejméně rozvinutých zemí na celkovém dovozu zboží do Nizozemska 0,7 %. To je zhruba ekvivalent dovozu z Rakouska, kterému v pořadí dovozních partnerů patří 30. místo.

Oblečení z nejméně rozvinutých zemí dovezené v roce 2020 do Nizozemska mělo hodnotu 1,453 mld. eur. Na této částce se téměř třemi čtvrtinami podílel Bangladéš, zbývající část dovozu oděvů měla původ převážně v Kambodži a Myanmaru.

Bangladéš s dovozní hodnotou 1,281 mld. eur (z toho oděvy byly v ceně 1,075 mld. eur) byl ze všech zemí s nízkými příjmy v roce 2020 zdaleka největším dodavatelem zboží do Nizozemska. Proti roku 2015 narostl dovoz z této země o 47 %, v porovnání s rokem 2019 však poklesl o 154 mil. eur (11 %), což lze vysvětlit snížením poptávky po novém oblečení v době celosvětového rozšíření nemoci covid-19.

Nizozemský dovoz z Kambodže se za posledních pět let více než zdvojnásobil, v loňském roce však vykázal meziroční pokles o 13 %. Kambodža dodává na nizozemský trh především oblečení, obuv a tašky.

Dovoz obuvi, téměř výhradně z Bangladéše a Kambodže, měl v loňském roce prakticky stejnou hodnotu jako v předchozím roce, tj. 180 mil. eur. Surová ropa se z méně rozvinutých zemí dovážela převážně z Angoly, hliník pak z Mosambiku. Ač patří Nizozemsko mezi světově významné pěstitele a vývozce řezaných květin, také tento sortiment zboží dováží – téměř tři čtvrtiny dovozu této komodity pocházejí z Etiopie.

OSN sestavuje seznam nejméně rozvinutých zemí (LDC), který je každé tři roky aktualizován. Kritérii jsou hrubý domácí produkt, ekonomická zranitelnost a několik ukazatelů v oblasti vzdělávání a zdraví. Podle poslední aktualizace žije 13,6 % světové populace v některé ze 46 zemí, které patří do kategorie LDC. Většina se jich nachází v Africe (33 zemí, 700 mil. obyvatel) a Asii (9 zemí, 340 mil. obyvatel); dalších 15 mil. lidí žije v zemích s nízkými příjmy v Oceánii a Americe.

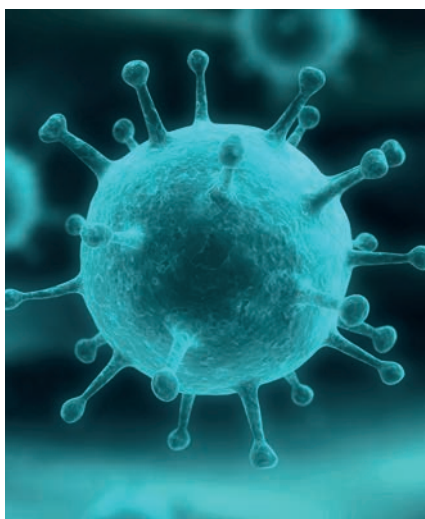
 bit.ly/3wOBy9A

Virus měnil životy

Australský statistický úřad se podíval na to, jak Australané reagovali na nemoc covid-19.

Jakmile překonali počáteční strach z hroziícího nedostatku vybraného typu zboží (zejména se jednalo o toaletní potřeby), který se projevoval panickými nákupy tohoto sortimentu, využila třetina obyvatel nutnost být doma k zahájení nového cvičebního režimu. Cvičit začali i ti, kteří předtím pohybu nijak výrazně neholdovali. Snažili se tím mj. kompenzovat fakt, že čas strávený před obrazovkami, ať již kvůli práci, či jako způsob trávení volného času, vzrostl o 44 %.

Více než devět z deseti Australanů významně omezilo své sociální kontakty a i nyní téměř polovina z těch, kteří mají zaměstnání, pokračuje v práci z domova. Pro některé to ale byla příliš velká změna, a tak téměř čtvrtina obyvatel trpěla pocitem osamělosti, třetině domácností se v meziročním srovnání (duben 2021 a duben 2020) zhoršila finanční situace.

Do roku 2021 vstupovala většina Australanů s určitou nadějí, že se epidemii podaří zvládnout, tři ze čtyř Australanů jsou rozhodnutí nechat se očkovat. I když většina doufá, že se život vrátí do normálu, třetina obyvatel chce i nadále trávit více času s rodinou a čtvrtina plánuje pokračovat v pomalejším tempu života.

 bit.ly/3mtLLna

Nezletilí azylanti v EU

V roce 2020 bylo v členských státech EU 13,6 tis. žadatelů o azyl považováno za nezletilé bez doprovodu. Představovali tak 10 % všech žadatelů o azyl mladších 18 let.

Většinou se jednalo o muže (88 %), dvě třetiny byly ve věku 16 až 17 let, zatímco osoby ve věku 14 až 15 let představovaly 22 % a osoby ve věku do 14 let 11 %. I nadále tak po vrcholu v roce 2015, kdy v zemích EU žádalo o azyl 92 tis. nezletilých bez doprovodu, pokračuje sestupný trend. Nejvíce žádostí o azyl od mladých osob bez rodičovského doprovodu zaregistrovalo vloni Řecko. Zde hledalo ochranu 2,8 tis. těchto lidí, tedy pětina z celkového počtu. Dále následovaly Německo (2,2 tis. žádostí, tj. 16 %), Rakousko (1,4 tis. žádostí, tj. 10 %), Belgie (1,2 tis. žádostí, tj. 9 %), Nizozemsko a Rumunsko (po 1,0 tis. žádostí, tj. 7 %). Dvě třetiny osob z této skupiny žadatelů v loňském roce pocházely z Afghánistánu, Sýrie a Pákistánu.

 bit.ly/3dQMtrF

Covid zasáhl dopravu

Tržby všech dopravních odvětví poklesly, výjimkou však byly poštovní a kurýrní činnosti, které zaznamenaly nárůst.

**IVA
KADEŘÁBKOVÁ**
oddělení statistiky
obchodu, dopravy
a informačních
činností

EVROPSKÁ
UNIE
90,6 %

ČESKÁ
REPUBLIKA
93,8 %

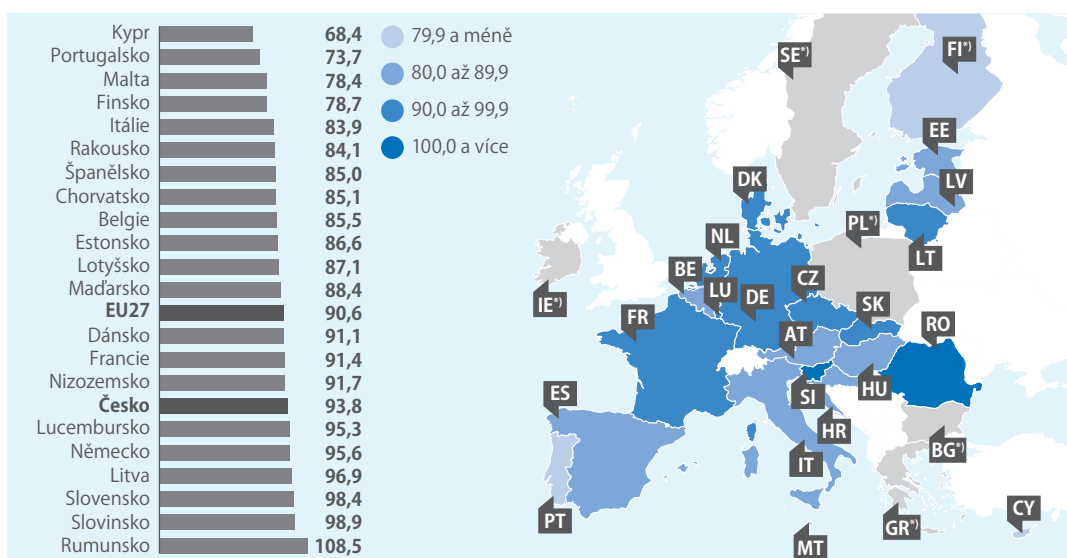
Opatření proti šíření onemocnění covid-19 ovlivnila všechna dopravní odvětví, nejvýrazněji odvětví související s přepravou osob.

Za celý rok 2020 tržby v dopravě v Česku meziročně poklesly v běžných cenách o 12,2%, po přepočtu na stále ceny o 12,4%.

TRŽBY PODLE KATEGORIÍ

Výrazný pokles tržeb ve stálých cenách byl zaznamenán v letecké dopravě (o 70,4%) a ve vodní dopravě (37,9%). V objemově nejvýznamnější kategorii pozemní a potrubní doprava byly tržby nižší o 11,7%, přičemž v silniční dopravě se tržby snížily o 11,5%

MEZIROČNÍ INDEX DOPRAVNÍCH TRŽEB VE 4. ČTVRTLETÍ 2020 (%, běžné ceny, očištěno o vliv počtu pracovních dní)

* Pozn.: Data za Bulharsko, Irsko, Polsko, Řecko a Švédsko nejsou k dispozici.
Zdroj: Eurostat (k 5. 4. 2021)

BŘEZEN 2021

+14,9 %

PRŮMYSL

Průmyslová produkce v březnu 2021 po očištění o vliv počtu pracovních dnů meziročně vzrostla o 14,9%. Po vyloučení sezonních vlivů byla meziměsíčně vyšší o 3,2%.

+5,0 %

MALOOBCHOD

Tržby v maloobchodě očištěné od kalendářních vlivů se reálně meziročně zvýšily o 5,0%, bez očištění o 6,6%. Nejvíce se dařilo internetovému obchodu, nejméně prodejcům oděvů a obuvi v kamenných prodejnách.

-3,1 %

STAVEBNICTVÍ

Stavební produkce v březnu reálně meziročně klesla o 3,1%. Po vyloučení sezonních vlivů byla meziměsíčně vyšší o 3,1%.

-3,0 %

SLUŽBY

Tržby za služby očištěné od kalendářních vlivů meziročně klesly o 3,0%, bez očištění o 1,6%. K růstu neočištěných tržeb došlo pouze v sektorech informačních a komunikačních činností a dopravy a skladování.

-82,5 %

CESTOVNÍ RUCH

V březnu letošního roku došlo k meziročnímu propadu návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení o 82,5% v počtu hostů. Počet přenocování poklesl o 78%.

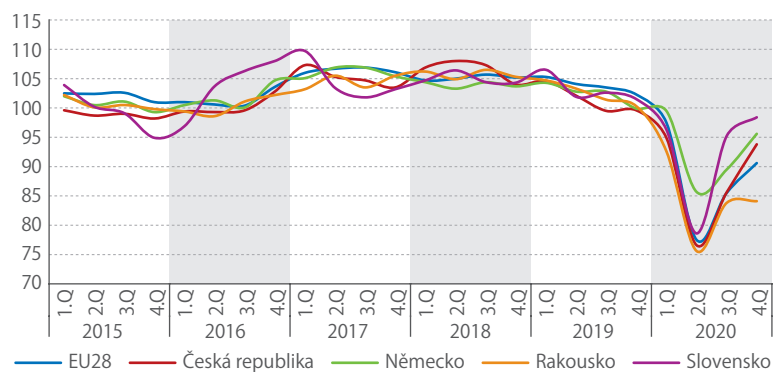
a v železniční dopravě o 22,1 %. Tržby potrubní dopravy naopak vzrostly o 18,3 %. Nižší tržby o 9,8 % vykazalo skladování a vedlejší činnosti v dopravě, které zahrnují např. spediční služby, služby letišť a řízení letového provozu, služby parkovišť, přístavů, železničních stanic a autobusových terminálů či manipulaci s nákladem. Vyšší tržby (o 12,4 %) vykazaly poštovní a kurýrní činnosti, které se podílely na doručení zboží zakoupeného prostřednictvím internetu. Ty rostly ve všech měsících roku 2020 s výjimkou května, kdy došlo k poklesu o 4,7 %.

Ve 4. čtvrtletí se tržby v sekci doprava a skladování meziročně snížily o 6,3 %. Dvouciferný pád o 73,4 % zaznamenala letecká doprava a o 35,3 % vodní doprava. Objemově nejvýznamnější pozemní a potrubní doprava vykazala tržby nižší o 7,6 %, a sice vlivem poklesu tržeb silniční dopravy (o 7,2 %) a železniční dopravy (o 17,1 %), který byl zmírněn růstem tržeb potrubní dopravy (o 15,5 %). V závislosti na nižších výkonech těchto dopravních oborů se projevilo meziroční snížení tržeb i ve skladování a vedlejších činnostech v dopravě (o 3,6 %). Nejvíce se dařilo poštovním a kurýrním činnostem, jejichž tržby rostly dvouciferným tempem (o 20,5 %) podobně jako ve 4. čtvrtletí roku 2019 (tehdy o 21,8 %).

MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ

Pro účely mezinárodního porovnání tržeb v oblasti dopravy Eurostat publikuje pouze data v běžných cenách, která jsou pro lepší srovnatelnost očištěna o kalendářní vlivy (tj. o nestejný počet pracovních dní). V Evropské unii při meziročním srovnání takto upravených nominálních tržeb ve 4. čtvrtletí roku 2020 vykazaly podniky zabývající se dopravou a skladováním pokles tržeb o 9,4 %. Snížení bylo zaznamenáno ve všech členských zemích s výjimkou Rumunska, jehož tržby meziročně vzrostly o 8,5 %. Česko zaznamenalo pokles tržeb o 6,2 %. Podobně na tom byly i Německo

MEZIROČNÍ INDEX TRŽEB V DOPRAVĚ (%, běžné ceny, očištěno o vliv počtu pracovních dní)

Zdroj: Eurostat

(-4,4 %), Lucembursko (-4,7 %), Nizozemsko (-8,3 %), Francie (-8,6 %) a Dánsko (-8,9 %). Největší pokles tržeb za 4. čtvrtletí vykázal Kypr (-31,6 %), následně Portugalsko (-26,3 %), Malta (-21,6 %) a Finsko (-21,3 %). Naopak k nejmenšímu snížení došlo ve Slovinsku (-1,1 %), na Slovensku (-1,6 %) a v Litvě (-3,1 %).

Za celý rok 2020 došlo v EU27 po deseti letech růstu k poklesu tržeb v dopravě o 12,4 %. K největšímu snížení došlo ve 2. čtvrtletí, kdy se tržby propadly o 22,5 %. Naopak nejméně se snížily v 1. čtvrtletí (-2,5 %). V loňském roce, stejně jako v roce 2009, žádnému z členských států EU celoroční tržby v oblasti dopravy nevzrostly, jen v Rumunsku meziročně stagnovaly. Nejmeně klesaly tržby v Lucembursku (-1,5 %), Litvě (-6,0 %), Dánsku (-6,9 %), Německu (-7,5 %) a na Slovensku (-7,9 %). Větší pokles tržeb zaznamenaly Estonsko (-15,7 %), Rakousko (-15,9 %), Itálie (-17,5 %), Chorvatsko (-18,1 %) a Španělsko (-19,4 %). Do skupiny zemí s nejsilnějším propadem se řadí Finsko (-20,4 %), Lotyšsko (-21,0 %), Malta (-21,1 %), Portugalsko (-26,0 %) a Kypr (-30,0 %). České republice poklesly tržby za dopravu o 12,4 %, což bylo téměř shodné jako průměr EU27.

DUBEN 2021

SOUHRNNÝ INDIKÁTOR DŮVĚRY

Důvěra podnikatelů i spotřebitelů se oproti březnu zvýšila a také v meziročním srovnání je vyšší.

+7,7
bodu

+6,9
bodu

PRŮMYSL

Důvěra podnikatelů v průmyslu se zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl na hodnotu 102,3. V meziročním srovnání je důvěra v průmyslu také vyšší.

-5,5
bodu

STAVEBNICTVÍ

Ve stavebnictví se důvěra podnikatelů meziměsíčně snížila. Indikátor důvěry poklesl na hodnotu 110,9. Ve srovnání s dubnem 2020 je ale důvěra ve stavebnictví vyšší.

+8,0
bodu

OBCHOD

Důvěra v odvětví obchodu se meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl na hodnotu 94,9. Meziročně je důvěra v obchodě také vyšší.

+8,6
bodu

SLUŽBY

Ve vybraných odvětvích služeb se důvěra zvýšila. Indikátor důvěry se meziměsíčně zvýšil na hodnotu 85,4. Meziročně je důvěra ve službách také vyšší.

+9,9
bodu

SPOTŘEBITELÉ

V dubnu se důvěra spotřebitelů zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl na hodnotu 93,9. V meziročním srovnání je důvěra spotřebitelů rovněž vyšší.

Maloobchodní prodej loni meziročně klesl

Horší výsledky nedokázal zvrátit ani nebývalý nárůst prodejů přes internet.

JANA MEZIHORÁKOVÁ

oddělení statistiky obchodu, dopravy a informačních činností

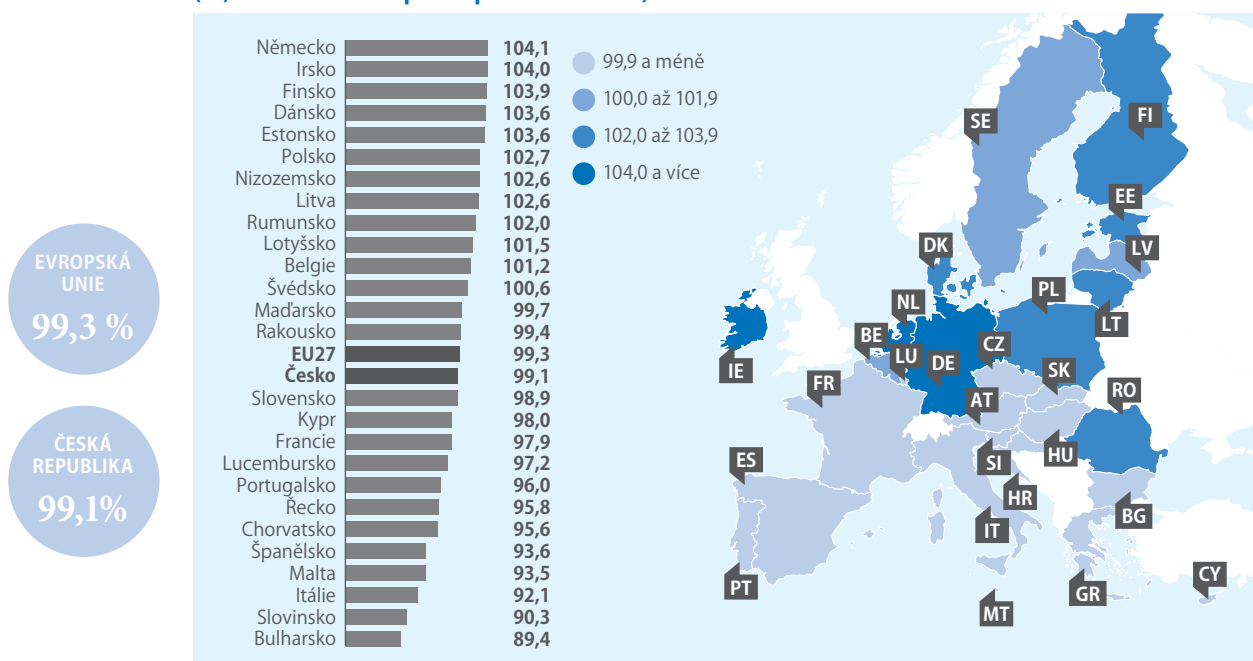

Neočištěné tržby v maloobchodě (CZ-NACE 47) se v roce 2020 reálně meziročně snížily o 0,7 %, přičemž v prvním a třetím čtvrtletí se zvýšily o 1,4 %, resp. o 1,3 %, a ve druhém a čtvrtém čtvrtletí naopak klesly o 3,0 %, resp. o 2,0 %. Na začátku roku 2020 maloobchodní tržby rostly, zejména v únoru, který měl vzhledem k přestupnému roku o jeden kalendářní den více. V únoru se také lidé již snažili předzásobit vzhledem k očekávaným opatřením souvisejícím s první vlnou

epidemie. V dalších měsících až do května následoval pokles tržeb. Po rozvolnění opatření se tržby v červnu až září s výjimkou měsíce srpna zvyšovaly. Pokles tržeb v říjnu a v listopadu souvisel s opatřeními druhé, podzimní vlny epidemie. Růst tržeb v prosinci podpořila nakrátko uvolněná omezení prodeje.

Celkově nižší roční tržby maloobchodu ovlivnil zejména pokles tržeb z pohonných hmot, přispělo k nim ale i mírné snížení tržeb za prodej potravin.

MEZIROČNÍ INDEX MALOOBCHODNÍCH TRŽEB V EU27 V ROCE 2020 (%, očištěno o vliv počtu pracovních dní)

Zdroj: Eurostat, ČSÚ (k 30. 3. 2021)

NEPOTRAVINÁŘSKÉ ZBOŽÍ ZPOMALILO

U nepotravinářského zboží se výrazně zpomalilo meziroční tempo růstu tržeb. Loni se tržby za nepotravinářské zboží (bez pohonných hmot) reálně meziročně zvýšily o 0,7 %, což byl nejnižší růst v posledních deseti letech. Ke zvýšení tržeb za nepotravinářské zboží nejvíce přispěl prodej zboží přes internet a zásilkovou službu, který vzrostl o 27,6 %. Celoroční tržby internetových obchodů rostly nepřetržitě už od roku 2001, ale loňský meziroční růst, akcelerovaný zavřením kamenných obchodů v době opatření proti šíření koronaviru, byl nejvyšší za posledních sedm let.

V členění podle sortimentu nepotravinářského zboží se v loňském roce nejvíce dařilo prodeji ve specializovaných prodejnách s farmaceutickým a zdravotnickým zbožím a s počítačovým a komunikačním zařízením, v nichž tržby reálně meziročně vzrostly o více než 3 %. Rovněž prodejny s výrobky pro domácnost zaznamenaly zvýšení tržeb o 1,5 %. Naopak propad tržeb o více než 30 % pocítili prodejci oděvu a obuvi. O 10 % nižší tržby vykázali prodejci výrobků pro kulturu, sport a rekreaci a 2% pokles zaznamenali prodejci kosmetických a toaletních výrobků.

Tržby za prodej pohonných hmot v roce 2020 klesly reálně meziročně o 8,7 %, což je největší propad zaznamenaný od počátku šetření v roce 2001. V běžných cenách utržili prodejci o 17,3 % méně.

TRŽBY ZA POTRAVINY BYLY NIŽŠÍ

Tržby za potraviny loni, poprvé od roku 2014, znamenaly mírný pokles ve stálých cenách (o 0,1 %), v běžných cenách však vlivem zvyšování cen potravin tržby vzrostly o 4,2 %. Tržby v nesespecializovaných prodejnách s převahou potravin se reálně meziročně zvýšily o 0,7 %, což bylo nejpomalejší tempo růstu za posledních sedm let. Ve specializovaných prodejnách potravin pokračoval pokles prodeje započatý v roce 2018, za rok 2020 činil 12,2 %.

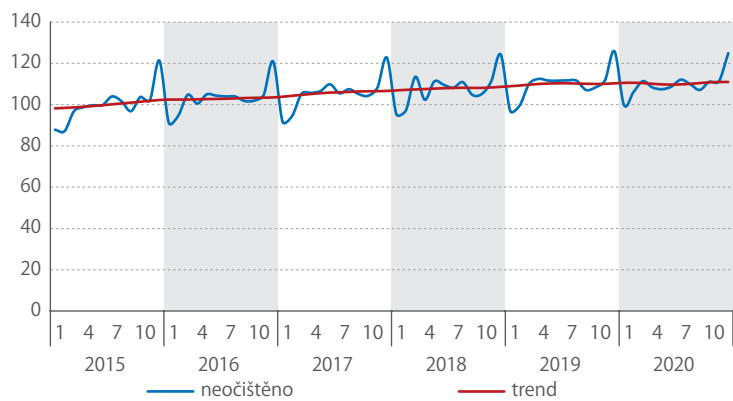
Za rok 2020 z celkových tržeb maloobchodních řetězců zařazených do nesespecializovaných prodejen s převahou potravin s 1 000 a více zaměstnanci tvořily tržby za potraviny 80,4 %, za nepotravinářské zboží 15,8 % a za vlastní výrobky a služby 3,8 %. Alkoholické nápoje a tabákové výrobky, které patří do sortimentu potravin, se na celkových tržbách řetězců podílely 9,4 %, resp. 1,6 %.

ČR MÍRNĚ POD PRŮMĚREM EU27

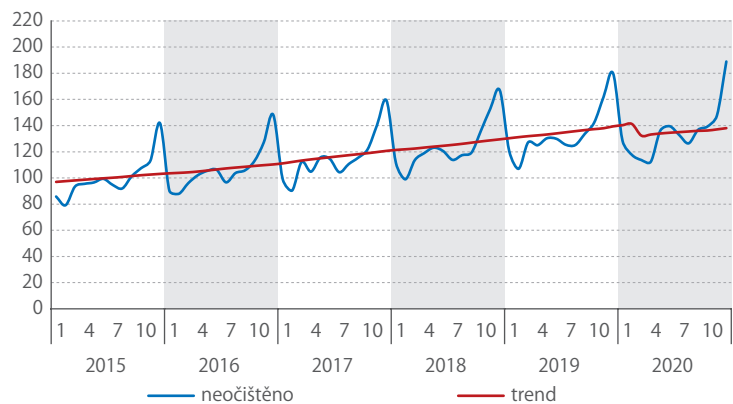
Maloobchodní tržby očištěné od kalendářních vlivů v roce 2020 v České republice reálně meziročně klesly o 0,9 %. Tento pokles byl mírně pod průměrem evropské sedmadvacítky, kde tržby klesly o 0,7 %. Pokles tržeb zaznamenalo 15 států EU27, nejvíce se tržby propadly v Bulharsku (o 10,6 %). Ze sousedních států klesly tržby v Rakousku (o 0,6 %) a na Slovensku (o 1,1 %). Naopak nejvíce se dařilo obchodníkům v Německu (růst o 4,1 %) a Irsku (o 4,0 %). Zvýšení tržeb dosáhlo také Polsko (o 2,7 %).

TRŽBY V MALOOBCHODĚ (% , stálé ceny, neočištěno) Průměr roku 2015 = 100

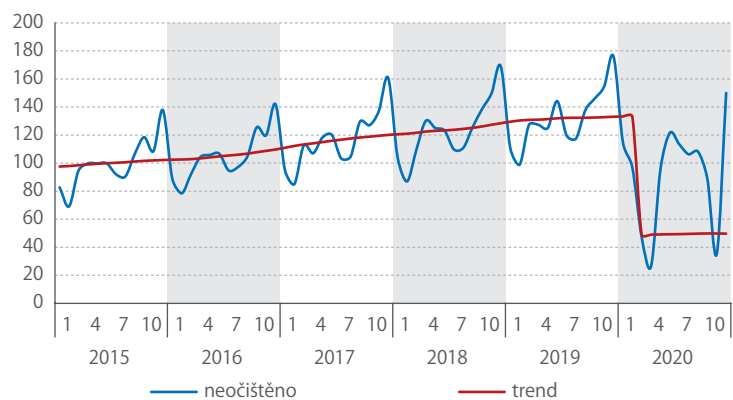
s potravinami

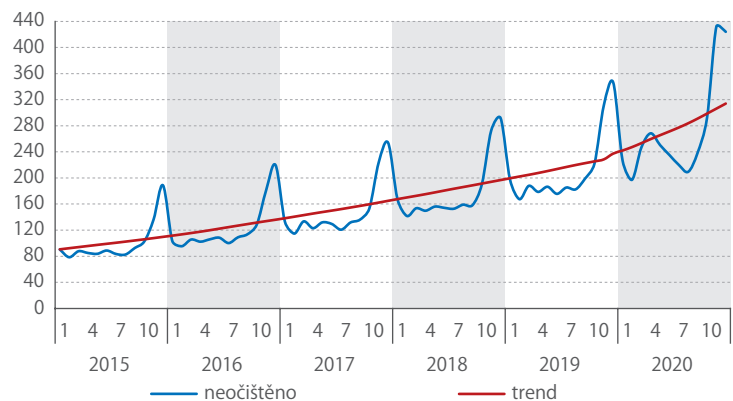
s nepotravinářským zbožím

s oděvy a obuví

prostřednictvím internetu nebo zásilkové služby

Zdroj: ČSÚ (k 7. 4. 2021)

Výnosy dluhopisů v 1. čtvrtletí rostly

Ve většině zemí Evropské unie od začátku roku narostly výnosy vládních dluhopisů.

KAROLÍNA ZÁBAJKOVÁ
analytička ČSÚ

Úrokové sazby vládních dluhopisů s dlouhodobou splatností do velké míry odrážejí aktuální vnímání zdraví jednotlivých ekonomik a jejich budoucí potenciál a rizika ve vztahu k veřejným financím – rostoucí sazby jsou často spojené se zhoršenými vyhlídkami. Od letošního ledna lze v EU pozorovat postupné navyšování sazeb dluhopisů s dlouhodobou splatností. V březnu průměrný výnos v EU dosahoval 0,31 %. To je meziročně o 0,15 p. b. méně, ale zároveň o 0,25 p. b. více než v prosinci 2020. S výjimkou Chorvatska a Bulharska přitom úrokové sazby od začátku letošního roku vzrostly v celé unii.

Nejvyšší byly v březnu výnosy dluhopisů Rumunska (2,96 %), Maďarska (2,68 %) a Česka (1,87%). Naopak v deseti zemích

byly úrokové sazby záporné – nejnižší byly v Lucembursku (-0,40 %), Německu (-0,36 %) a v Nizozemsku (-0,33 %). Pod průměrem celé unie, který činil 0,31 %, byly výnosy v zemích eurozóny (0,03 %).

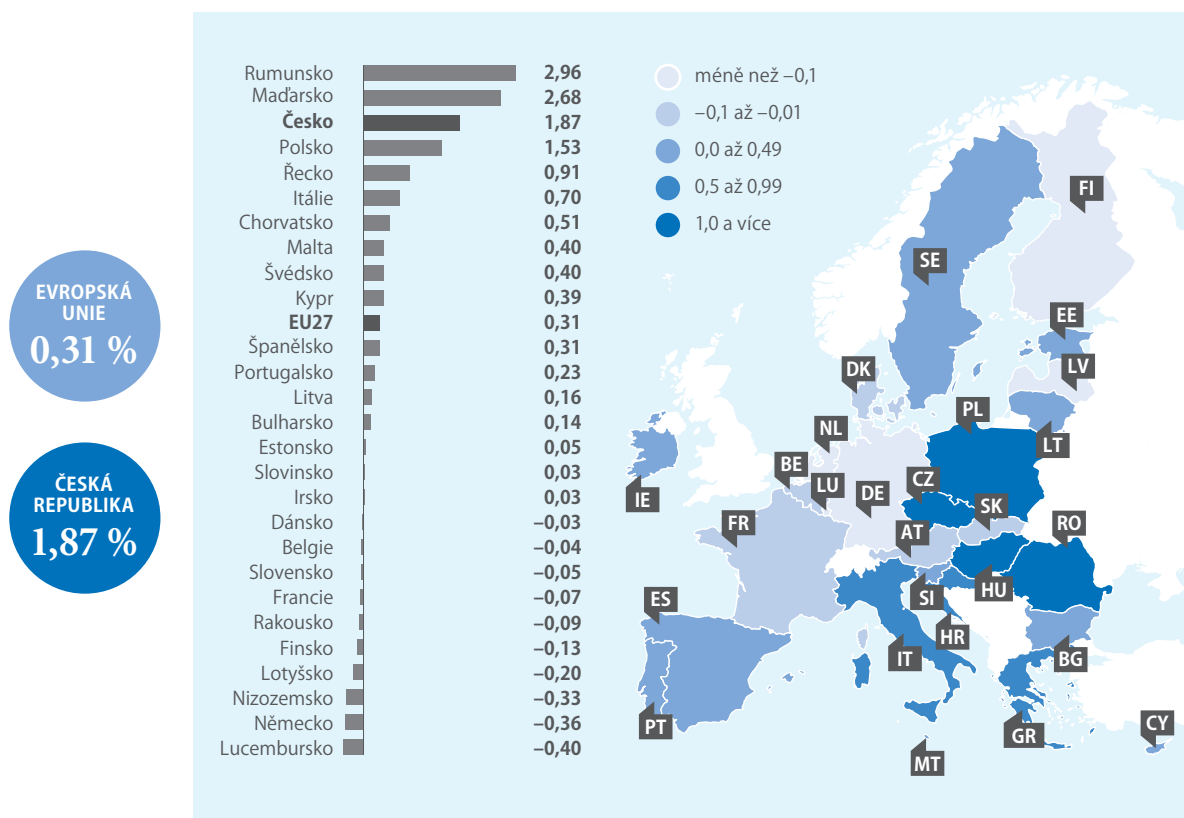
VÝNOSY POD DLOUHODOBÝM PRŮMĚREM

Mezi prosincem 2020 a letošním březnem ve většině zemí EU vzrostly výnosy na vládních dluhopisech s dlouhodobou splatností alespoň o 0,20 p. b. Nejvíce vzrostly výnosy v Česku (+0,61 p. b.), dále v Maďarsku (+0,53 p. b.) a na Slovensku (+0,47 p. b.). Pokles se odehrál jen v Chorvatsku (-0,12 p. b.) a Bulharsku (-0,05 p. b.).

Ve srovnání s březnem 2020 ve většině zemí EU výnosy

dluhopisů klesly. Mezi výjimky ale patřilo i Česko. Tuzemské domácí dluhopisy s dlouhodobou splatností měly úrok meziročně vyšší o 0,59 p. b. O 0,57 p. b. meziročně vzrostly výnosy vládních dluhopisů ve Švédsku a o 0,38 p. b. také v Dánsku. Naopak v Rumunsku úroky na dluhopisech klesly meziročně o 1,60 p. b., v Řecku o 1,06 p. b. a na Kypru o 0,87 p. b. I když mluvíme o aktuálním růstu, výnosy vládních dluhopisů jsou společně s jinými úrokovými sazbami v mnoha zemích hluboko pod úrovní, kterou měly před pěti či deseti lety. V roce 2015 průměrný výnos dlouhodobých dluhopisů v EU dosahoval 1,38 %, v roce 2010 to bylo 3,89 % a v roce 2005 – ještě před dluhovou krizí – to bylo 3,63 %.

VÝNOSY VLÁDNÍCH DLUHOPISŮ S DLOUHODOBOU SPLATNOSTÍ (březen 2021, %)

Zdroj: Eurostat

Data o stavební produkci mě nepřestávají překvapovat,

přiznává vedoucí oddělení statistiky stavebnictví a bytové výstavby Petra Cuřínová.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Co všechno sleduje oddělení statistiky stavebnictví a bytové výstavby?

Základním ukazatelem statistiky stavebnictví je index stavební produkce ISP, který se svým pojetím blíží přidané hodnotě a slouží především k určení celkové dynamiky odvětví. Při jeho výpočtu se vychází z objemu stavebních prací provedených vlastními zaměstnanci podniků s převažující stavební činností ve stálých cenách.

Pro náhled do struktury odvětví podle kategorií výstavby nebo území slouží ukazatel stavební práce S, který má blíž k tržbám a je publikován v běžných cenách. Stavební práce lze porovnávat jak podle místa stavby, tak i podle sídla stavebního podniku. Pro kategorii větších podniků jsou k dispozici také údaje o stavebních pracích pro veřejné zadavatele, což většinou bývají inženýrské stavby, případně stavby nebytových nevýrobních budov.

Specifickým výsledkem stavební činnosti je bytová výstavba. Počet dokončených bytů při daném počtu obyvatel přímo ukazuje změny v úrovni bydlení a je současně indikátorem rozvoje ekonomiky. Hlavními kategoriemi bytové výstavby jsou rodinné a bytové domy, ale zjišťujeme také byty v nebytových budovách. O dokončených bytech máme mnoho informací (velikost, investiční náklady, dobu výstavby, připojení na plyn, vytápění, nosnou konstrukci, energetickou třídu apod.) až do úrovně obcí.

Pro predikce, jaký bude další vývoj ve stavebnictví, jsou důležité informace o vydaných stavebních povoleních a z nich získaných údajích o zahájení výstavby nových bytů a údaje o nových stavebních zakázkách firem.

Kdo a k čemu vaše výstupy používá?

V první řadě je to stát. Údaje o bytech slouží Ministerstvu pro místní rozvoj především k tvorbě koncepce bytové politiky, data o inženýrských stavbách jsou podkladem pro analýzy Ministerstva dopravy a v neposlední řadě Ministerstvo průmyslu a obchodu využívá informace o druhu vytápění a připojení nových budov na plyn pro energetickou statistiku. Data o bytové výstavbě často poskytujeme také obcím a krajům, v Praze pak spolupracujeme s Institutem plánování a rozvoje hl. m. Prahy. Samozřejmě posíláme data do Eurostatu, který je pak zveřejňuje na svých stránkách, a komunikujeme i s dalšími mezinárodními organizacemi.

Intenzivně rovněž spolupracujeme s odbornou veřejností. Na prvním místě je to Svaz podnikatelů ve stavebnictví, se kterým máme uzavřenou smlouvu o spolupráci a každý měsíc si vyměňujeme informace. Pak také různé komory a asociace, jimž dáváme data a získáváme od nich odborné informace, protože na našem oddělení nejsme stavaři. Data o stavebnictví hodně využívají i vysoké školy a jejich studenti pro své bakalářské, inženýrské a doktorské práce a pro různé výzkumy. Z tohoto okruhu bych chtěla zmínit spolupráci s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy, která vyústila ve velmi zajímavou

publikaci Historický atlas obyvatelstva českých zemí. Nedávno jsme rovněž navázali spolupráci s Národohospodářskou fakultou VŠE. Ta využívá naše data o investičních nákladech na výstavbu k výzkumu trhu nemovitostí.

Údaje o stavební produkci a bytové výstavbě slouží samozřejmě také stavebním firmám a dodatelům stavebních hmot jako podklad k různým analýzám trhu a zapomenout nesmím ani na developerské společnosti, s nimiž jsme rovněž v úzkém kontaktu a vyměňujeme si některé informace. Díky tomu například máme údaje o prodaných bytech a můžeme si později ohlídat, že se tyto byty po získání stavebních povolení objeví ve statistice zahájené výstavby.

Jsou nějaké zdroje dat, které byste chtěli využívat, ale není to zatím možné?

Myslím, že administrativní zdroje využíváme poměrně intenzivně. Ať už jde o registr RUIAN nebo o údaje z Ministerstva financí a České správy sociálního zabezpečení, které využíváme spíše zprostředkovaně ve formě matematicko-statistických dopočtů. Do budoucna se nám ale otevírá naděje, že budeme moci pro naše účely využít data z digitalizovaného stavebního řízení. Počítá se s tím, že se budou vytvářet informační modely stavby známé pod zkratkou BIM a při zadávání a provádění stavby se bude pracovat s digitálními daty. Zatím je vše teprve v procesu zrodu, ale aktivně spolupracujeme ve skupině na tvorbu datového standardu staveb pro pilotní projekty tak, abychom si výhledově usnadnili přebírání dat z dokumentací pro stavební řízení.

Budete pro vaše analýzy a publikace využívat také data z probíhajícího sčítání?

Pro publikace zřejmě data ze SLDB nevyužijeme. Pro naše interní analýzy jsou samozřejmě stav a struktura bytového fondu zajímavé a budeme se jim věnovat. Také mnozí uživatelé našich dat o bytové výstavbě si k nim sami připočítávají údaje z posledního SLDB, aby alespoň zčásti odhadli aktuální objem bytového fondu. Bohužel nám chybějí data o zrušených budovách a bytech, takže se jedná opravdu pouze o odhady, které jsou následně čerstvými údaji SLDB korigovány.

Jaké zajímavé trendy jsou vidět na vývoji stavebnictví v ČR v poslední době?

Určité zákonitosti lze vysledovat z podrobnějšího členění stavebních prací S. Z nich například vyplývá, že všechny firmy stavějí nejvíce v kraji, kde sídlí, ale velkou část svých stavebních aktivit směřují do sousedních regionů. Je to vidět zejména na firmách z Olomouckého kraje, které jsou aktivní na území kraje Moravskoslezského, v Jihomoravském kraji pak často pracují společnosti se sídlem na Vysočině. Naopak společnosti z Karlovarského kraje za prací téměř vůbec necestují a řadí se k největším stavebním „patriotům“, protože zhruba 80 procent zakázek provádějí na území vlastního kraje. Nejvíce stavebních příležitostí je v Praze,

”

Pandemie covidu-19 by mohla posloužit jako katalyzátor, který urychlí digitalizaci stavebního průmyslu.

Ing. Petra Cuřínová

proto sem za prací přicházejí také stavební společnosti ze všech částí České republiky. Nejvíce jich je ze Středočeského a Libereckého kraje.

Zajímavé trendy můžeme vidět také v oblasti bytové výstavby. Rodinné domy se nejčastěji stavějí v dispozici 4+1, menších bývá naprosté minimum. Obytná plocha rodinných domů se v průměru pohybuje mírně nad 90 m² a v průběhu let nepatrně klesá. Ve výstavbě rodinných domů aktuálně převažuje třída B energetické náročnosti, jejíž podíl v posledních letech výrazně roste na úkor třídy C. Rodinné domy mají nosné konstrukce v naprosté většině ze zděných materiálů, ale v posledních letech je možné pozorovat zvýšený zájem o dřevěné stavby. Nejvyužívanějším typem dřevostaveb je lehký rámový skelet se sendvičovou stěnou ze dvou konstrukčních desek s izolací mezi nimi. Zastoupení mimořádně úsporné třídy energetické náročnosti budovy je mezi dřevostavbami vyšší než u rodinných domů celkem.

Můžete uvést nějaké srovnání českého stavebnictví se zahraničím?

V roce 2020 byla Česká republika svým výkonem stavební produkce mírně pod průměrem EU27. Zatímco u nás vykazuje lepší výsledky inženýrské stavitelství, které loni rostlo, zatímco pozemní táhlo index dolů, v EU jako celku jsou oba segmenty vyrovnanější a oba v mírném poklesu. Nejhorší výsledky loni vykázalo stavebnictví ve Francii, a to jak v oblasti pozemního, tak inženýrského stavitelství. Podobně je na tom Španělsko a také Slovensko. Naopak v růstu v obou kategoriích se nachází stavebnictví v Rumunsku nebo Německu. Polsko a Rakousko jsou na tom v celkovém indexu o něco málo lépe než my zásluhou pozemního stavitelství, české stavebnictví je ale předčí v oblasti inženýrských staveb.

Dokážou vás data o stavebnictví ještě něčím překvapit?

Data o stavební produkci i bytové výstavbě podléhají velkým výkyvům. Stavební produkce není pevně spjata s jedním místem jako v případě průmyslu a výstavba probíhá v různých geologicky a průmyslově zatížených lokalitách, takže faktorů působících na výsledek je opravdu mnoho. Intenzivně se také mění technologie výstavby, zaznamenali jsme dokonce již 3D tisk budovy. Některé sledované kategorie jsou velmi nehomogenní a výsledek záleží na momentální struktuře. Takže ano, výsledná data mě nepřestávají překvapovat.

Jak se podle vás do vývoje stavebnictví promítnou epidemie covidu-19?

Stavebnictví a bytové výstavbě se v posledních letech dařilo. Index stavební produkce rostl tři roky za sebou, zpočátku spíše v pozemním, potom v inženýrském stavitelství. Počty zahájených bytů rostly nepřetržitě od roku 2014 a růst počtu dokončených bytů následoval s ročním odstupem. Loni byl pozitivní vývoj přibrzděn, stavební produkce klesla o 6,2 procenta a klesly také počty zahájených a dokončených bytů. Kromě relativně vysoké základny přispěla k horším výsledkům také epidemie koronaviru, která omezila provoz stavebních úřadů i firem. Zpočátku nebyla produkce epidemií výrazně ovlivněna, ale později se začal projevovat nedostatek pracovní síly, vážnoucí poptávka a administrativní nepřipravenost staveb. Letos by se snad situace mohla stabilizovat, statistika stavebních zakázek a stavebních povolení dává určitou naději na slušný výsledek. Navíc by covid mohl posloužit jako katalyzátor, který urychlí digitalizaci stavebního průmyslu, což by pomohlo jak stavebním firmám, tak nám, co s daty pracujeme.

Je absolventkou Národohospodářské fakulty Vysoké školy ekonomické v Praze. V ČSÚ pracuje od roku 1994, v současné době na pozici vedoucí oddělení statistiky stavebnictví a bytové výstavby. Výsledky práce tohoto oddělení prezentuje na odborných konferencích, v časopisech zaměřených na stavebnictví a rovněž v rámci spolupráce s profesními sdruženími a asociacemi.

Nezkrácený rozhovor najdete na: bit.ly/2SzGrDA

Jak se připojujeme na internet

Většina obyvatel Česka si může vybrat z několika variant internetového připojení. Proti ostatním zemím EU využíváme mnohem častěji bezdrátový fixní přístup k internetu.

MARTIN POKORNÝ

oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti

Zrychlování rozvoje služeb v informační a komunikační oblasti zvyšuje nároky na stabilitu a kvalitu internetového připojení. Důležitým kritériem při výběru vhodné přípojky k internetu se proto stává rychlost stahovaného a odesílaného objemu dat. Její parametry významně ovlivňuje technologie, jejímž prostřednictvím je připojení zajištěno.

V EVROPĚ JSME PRŮMĚRNÍ

Počet účastníků s fixním přístupem k internetu v Česku postupně narůstá. Zatímco v roce 2008 bylo zaznamenáno 1,3 milionu přípojek k fixnímu internetu, v roce 2019 to již bylo téměř 3,8 milionu přípojek. V přepočtu na 100 obyvatel v roce 2019 vykazovalo Česko 34,8 přípojky k fixnímu internetu, v roce 2017 to bylo 31,7 přípojky a v roce 2008 dosáhl jejich počet 12,5 přípojky.

V roce 2019 celkový počet přípojek s fixním přístupem k internetu v EU27 dosáhl hodnoty 158,3 milionu, což bylo v porovnání s rokem 2017 o 8,5 milionu přípojek více. Nejvíce účastníků s fixním přístupem k internetu mělo v absolutních počtech

Německo (35,1 mil.) následované Francií (29,8 mil.). Důvodem je populační velikost uvedených zemí. V relativním vyjádření vztaženém na 100 obyvatel pak v roce 2019 měly nejvíce přípojek s fixním internetem Malta (45,9), Francie (45,7) a Dánsko (43,9). Nejméně přípojek na 100 obyvatel měly ve sledovaném období Polsko (20,5), Lotyšsko (26,7) a Rumunsko (27,3). Česko s 35 přípojkami dosahovalo téměř evropského průměru (35,6).

Pevných fixních přípojek bylo v roce 2019 v Česku zaznamenáno celkem 2,2 milionu, z toho 918 tisíc bylo prostřednictvím rozvodů telefonní sítě, 606 tisíc přes rozvody kabelové televize a 664 tisíc přes rozvody optické sítě.

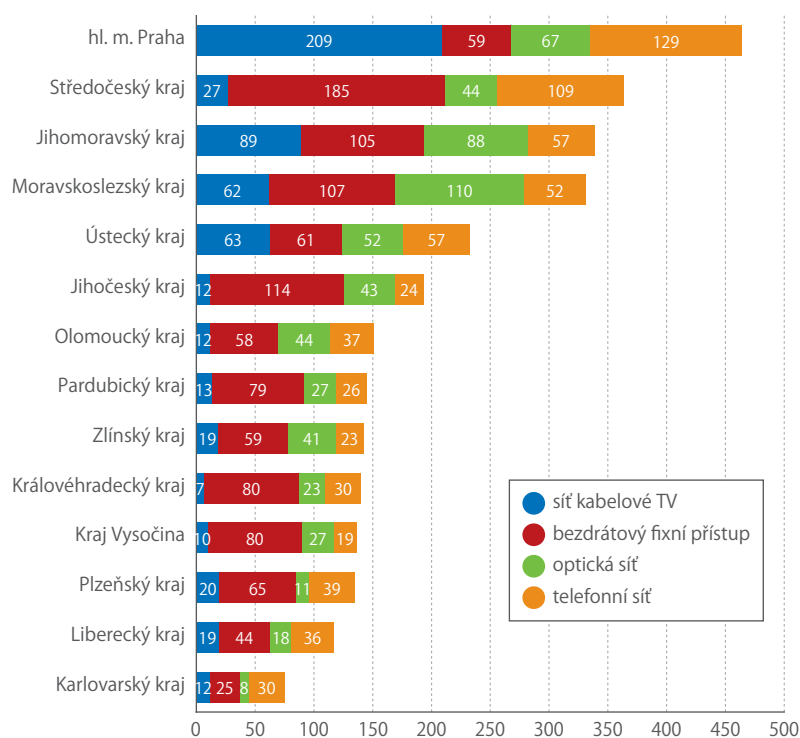
Bezdrátových fixních přípojek fungovalo ve stejném roce 1,5 milionu. Největší zastoupení mezi nimi mělo v roce 2019 připojení v nelicencovaných (volných) kmitočtových pásmech s 1,1 milionem přípojek, což je téměř o polovinu více v porovnání s rokem 2008.

V EU27 bylo v roce 2019 evidováno 5,7 milionu bezdrátových fixních přípojek. V rámci Evropské unie je Česko dle údajů z roku 2019 na prvním místě v počtu přípojek bezdrátového fixního přístupu k internetu v absolutním (1,5 mil.) i relativním (14,4 na 100 obyvatel) vyjádření. Po Česku následuje Itálie, která v roce 2019 evidovala v absolutních počtech 1,3 milionu přípojek s bezdrátovým fixním přístupem. V relativním vyjádření patří druhé místo Slovensku (7,6), Itálie obsadila až osmou příčku (2,2).

Nejčastěji používanou technologií pro pevné fixní internetové připojení jsou v zemích Evropské unie podle údajů z roku 2019 telefonní sítě (53%). Druhým nejčastějším typem připojení k pevnému fixnímu internetu jsou optické sítě (26%) a třetím sítí pro kabelovou televizi (21%).

Nejvíce přípojek využívajících telefonní sít na 100 obyvatel mělo v roce 2019 Řecko (39,5). V počtu přípojek prostřednictvím optické sítě na 100 obyvatel vedlo Švédsko (28,6) a prostřednictvím sítě kabelové televize Malta (22,4).

POČET AKTIVNÍCH PŘÍPOJEK K FIXNÍMU INTERNETU V ČESKÝCH DOMÁCNOSTECH PODLE POUŽÍVANÉ TECHNOLOGIE (v tisících, 2019)

Zdroj: Český telekomunikační úřad a vlastní dopočty ČSÚ

DOMÁCNOSTI V ČESKU PREFERUJÍ WIFI

Většinu uživatelů fixního přístupu k internetu v Česku tvoří domácnosti. V roce 2019 dosáhl jejich podíl na celkovém počtu přípojek s fixním internetem 83%. Celkem bylo v českých domácnostech zaznamenáno 1,8 milionu pevných fixních přípojek a 1,2 milionu bezdrátových fixních přípojek. Téměř tři čtvrtiny domácností s bezdrátovým fixním přístupem volily připojení k internetu přes nelicencovaná (volná) kmitočtová pásma, kam patří i technologie fixní wifi.

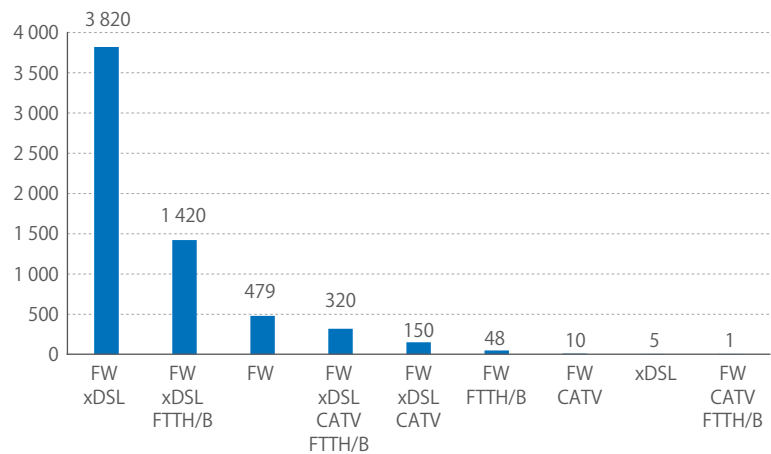
Významným faktorem pro využívání wifi sítí od lokálních poskytovatelů je zejména zajištění dostatečné kvality připojení za příznivou pořizovací cenu a dostupnost téměř na celém území Česka.

Na 100 obyvatel v roce 2019 připadalo 10,5 aktivních přípojek s bezdrátovým fixním internetem v domácnostech. První místo v počtu fixních přípojek s bezdrátovým přístupem k internetu v domácnostech na 100 obyvatel držel Jihočeský kraj (17,7), k nejrychlejšímu zvýšení počtu těchto přípojek od roku 2017 došlo ve Středočeském kraji (+48,8 tis.). Bezdrátové fixní připojení k internetu v Česku v roce 2019 nejčastěji využívaly domácnosti žijící v malých obcích do 2 000 obyvatel (465,1 tis.), v nichž také došlo k největšímu nárůstu proti roku 2017 (+93,8 tis.).

Progresivní vývoj v českých domácnostech v rámci pevného fixního připojení zaznamenaly optické sítě. Počet jejich přípojek narostl mezi lety 2017 a 2019 o 81,8 tisíce na celkových 601,9 tisíce. Z toho bylo 320,5 tisíce přípojek evidováno v obcích do 50 000 obyvatel a 281,5 tisíce v obcích s 50 000 a více obyvateli. Nejvíce se počet nových přípojek optických sítí v domácnostech zvýšil v Moravskoslezském kraji (+18,6 tis.) a v Praze (+15,2 tis.), naopak v Karlovarském kraji došlo ke snížení o 1,3 tisíce.

Aktivních přípojek prostřednictvím pevné telefonní linky bylo v roce 2019 v českých domácnostech 667,1 tisíce, z toho 445,2 tisíce připadalo na domácnosti v obcích do 50 000 obyvatel. Největší zastoupení těchto přípojek měla Praha (129,1 tis.). V porovnání s rokem 2017 bylo v roce 2019 zaznamenáno 38,3 tisíce nových aktivních přípojek telefonní sítě a 14,1 tisíce nově instalovaných aktivních připojení k internetu přes kabelovou televizi. K významnému poklesu

POČET OBCÍ PODLE DOSTUPNÝCH TECHNOLOGIÍ PŘÍSTUPU ČESKÝCH DOMÁCNOSTÍ K FIXNÍMU INTERNETU (2019)

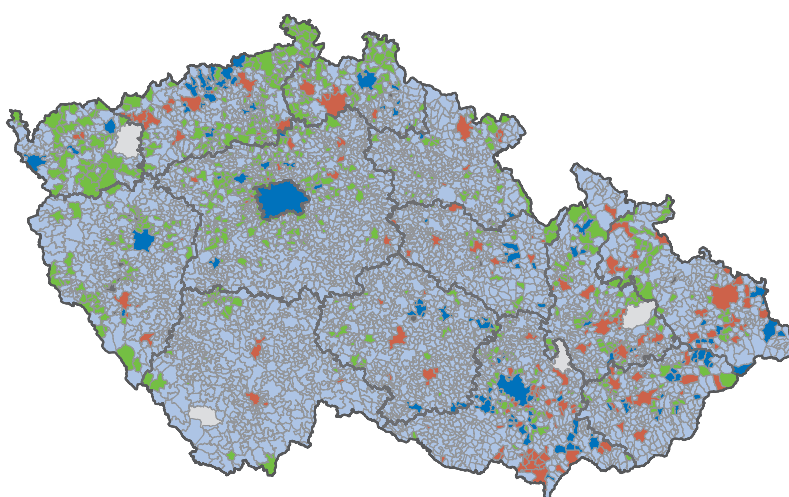
Zdroj: Český telekomunikační úřad a vlastní dopočty ČSÚ

došlo u připojení přes telefonní síť zejména ve Zlínském kraji (-11,7 tis.) a v Jihočeském kraji (-11,2 tis.). Největší nárůst aktivních přípojek přes telefonní síť byl naopak zaznamenán v domácnostech v Praze (+17,8 tis.). U přípojek s kabelovou televizí došlo k nárůstu u domácností žijících v Praze (+9,6 tis.) a v Jihomoravském kraji (+2,3 tis.).

NEJVÍCE OBCÍ MÁ DVĚ MOŽNOSTI PŘIPOJENÍ

Ve většině obcí (3,9 tis.) se v roce 2019 nabízely dva typy připojení k fixnímu internetu, jež mohly domácnosti v Česku využít. Vždy bylo k dispozici bezdrátové fixní připojení v kombinaci s další možností. Tu téměř z 99% tvořily přípojky telefonní sítě. Obcí se třemi druhy připojení bylo 1,6 tisíce, přičemž všechny disponovaly infrastrukturou bezdrátové fixní sítě, kterou v 90% doplňovaly přípojky telefonní sítě a optické sítě. Jedinou možnost připojení v roce 2019 mělo 484 obcí, v nichž z 99% převažovaly bezdrátové fixní přípojky, v ostatních případech se jednalo o připojení přes telefonní síť. Celkem 320 obcí bylo v roce 2019 vybaveno infrastrukturou všech čtyř typů připojení k fixnímu internetu. V porovnání s rokem 2017 došlo k významnému vývoji v obcích vybavených jedním druhem připojení. Mezi nimi ubylo 156 obcí s pevnou telefonní linkou, a naopak o 392 narostl počet těch, kde bylo k dispozici bezdrátové fixní připojení.

SÍTĚ A TECHNOLOGIE NEJČASTĚJI POUŽÍVANÉ DOMÁCNOSTMI PRO PŘÍSTUP K INTERNETU Z PEVNÉHO MÍSTA PODLE OBCÍ, 2019

- kabelová síť (CATV)
- optická síť (FTTH/B)
- bezdrátový fixní přístup (FW)
- telefonní síť (xDSL)
- více typů
- vojenský prostor

Pozn.: Zahrnuje pouze přístup k internetu, kdy si tuto službu platí nepodnikající fyzická osoba.

Zdroj: Český telekomunikační úřad a vlastní dopočty ČSÚ

Fixní přístup k internetu se člení na pevný a bezdrátový. Do kategorie pevný fixní přístup se řadí připojení přes telefonní síť (xDSL), síť kabelové televize (CATV) či optickou síť (FTTH/B). Bezdrátový fixní přístup, označovaný zde zkratkou FW (Fixed Wireless), zahrnuje připojení prostřednictvím rádiové linky v licencovaných (včetně fixního LTE) a nelicencovaných, resp. volných (včetně fixního wifi) kmitočtových pásmech.

Počty ekonomických subjektů rostou

V registru ekonomických subjektů bylo na konci roku 2020 evidováno 1 576 tisíc jednotek se zjištěnou aktivitou. Téměř čtvrtina z nich má sídlo v Praze.

BRONISLAVA HERRMANNOVÁ

oddělení rozvoje a metodiky registrů

Registr ekonomických subjektů (dále jen RES) je veřejným seznamem, který vytváří a spravuje Český statistický úřad podle § 20 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě. V RES jsou evidovány ekonomické subjekty, tj. právnické osoby, organizační složky státu, podílové fondy a také fyzické osoby, které mají postavení podnikatele.

POČET EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ V KRAJÍCH

V registru ekonomických subjektů bylo k 31. 12. 2020 evidováno 2 933 tisíce subjektů, z nichž 1 576,3 tisíce bylo ekonomicky aktivních (podle informací z administrativních zdrojů nebo ze statistických zjišťování u nich byla zjištěna aktivita).

V mezikrajském srovnání nejvíce subjektů se zjištěnou aktivitou eviduje hlavní město Praha, s 380,7 tisíce subjektů tvoří 24,3 % z celorepublikového počtu. S velkým odstupem následují kraje Středočeský (194,8 tisíce subjektů, 12,4 %) a Jiho-moravský (176,0 tisíce subjektů, 11,2 %). Nejméně aktivních jednotek je zaevidováno v Karlovarském kraji (33,3 tisíce subjektů, 2,1 %), v Libereckém kraji (57,1 tisíce subjektů, 3,6 %) a v Kraji Vysočina (64,9 tisíce subjektů, 4,1 %).

Z hlediska intenzity ekonomické aktivity (v přepočtu na počet obyvatel) je nejvyšší počet aktivních

ekonomických subjektů také v Praze (287 jednotek na tisíc obyvatel), na druhém místě se nachází Jiho-moravský kraj (148 jednotek na tisíc obyvatel) a na třetím Středočeský kraj (141 jednotek na tisíc obyvatel). Nejnižší intenzitu podnikatelské aktivity vykazuje Ústecký kraj (102 jednotek na tisíc obyvatel). Data o počtu obyvatel byla použita za 3. čtvrtletí 2020.

Během posledních deseti let se počet ekonomických subjektů zvýšil o 295,4 tisíce, počet aktivních ekonomických subjektů vzrostl o 176,3 tisíce. K největšímu nárůstu došlo v Praze, počet aktivních subjektů se zde zvýšil o 40 %. Naproti tomu v Karlovarském kraji se počet aktivních subjektů za posledních deset let o 14 % snížil. Počet aktivních ekonomických subjektů se snížil i v Plzeňském a Ústeckém kraji, a to o 3 %, resp. o 2 %.

EKONOMICKÉ SUBJEKTY PODLE PRÁVNÍCH FOREM

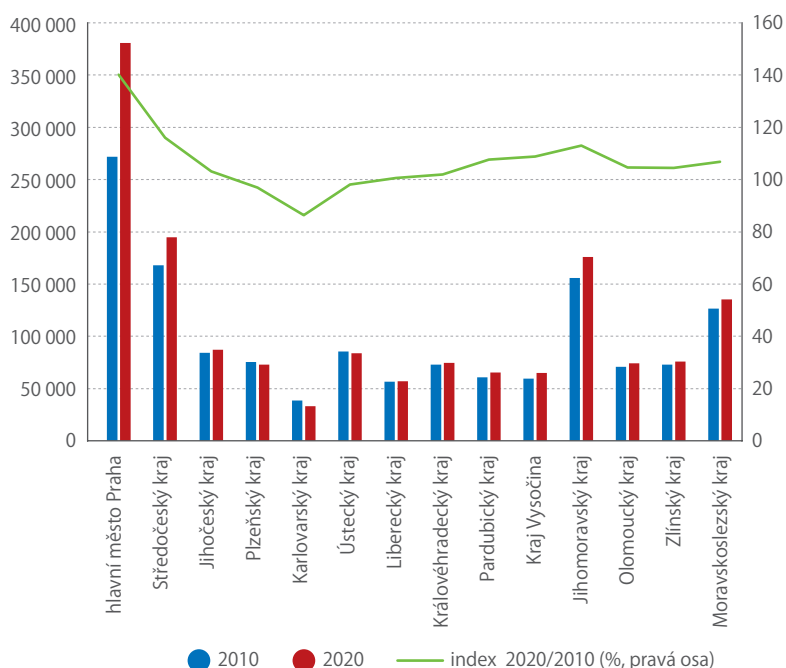
Na konci roku 2020 bylo evidováno 2 144,8 tisíce podnikajících fyzických osob, z nichž 1 117,8 tisíce (52 %) bylo se zjištěnou aktivitou, a 788,1 tisíce právnických osob, z nichž se zjištěnou aktivitou bylo 458,5 tisíce subjektů (58 %).

Největší část podnikajících fyzických osob tvoří soukromí podnikatelé podnikající podle živnostenského zákona (tzv. živnostníci). Vloni jich bylo evidováno 1 962,7 tisíce (92 % všech fyzických osob). Aktivních živnostníků, kteří svoji činnost vykonávají, bylo 982,6 tisíce (50 % z celkového počtu evidovaných živnostníků). Kromě živnostníků jsou v RES evidovány další fyzické osoby, a sice zemědělní podnikatelé (2 %), soukromí podnikatelé podnikající dle jiných zákonů – např. advokáti, poskytovatelé zdravotní péče, auditori, daňoví poradci, veterinární lékaři atd. (4 %) a zahraniční fyzické osoby (2 %).

Právnické osoby se v celé České republice na všech ekonomických subjektech podílejí 27 procenty. Nejvyšší podíl právnických osob je v hlavním městě Praze (43 %), nejmenší v Kraji Vysočina (20 %) a ve Středočeském kraji (20 %).

Nejvýznamnější kategorií ze všech právnických osob tvoří obchodní společnosti, na konci loňského roku jich bylo evidováno 527,4 tisíce (67 % ze všech právnických sob). Z toho společností s ručením omezeným bylo 491,8 tisíce (93 % ze všech obchodních společností), ekonomickou aktivitu vykázalo 72 % z nich. Akciových společností bylo ke konci loňského roku 26,7 tisíce (5 % ze všech obchodních společností), aktivních jich bylo 80 procent.

AKTIVNÍ EKONOMICKÉ SUBJEKTY V KRAJÍCH (počet subjektů na konci roku)

Zdroj: Registr ekonomických subjektů

TÉMA

BYDLENÍ A CENY NEMOVITOSTÍ

478 097

nových bytů bylo postaveno v Česku za posledních 15 let.

“

4,25krát

vyšší byly ceny bytů ve 4. čtvrtletí 2019 než v roce 1998.

“

115 000

obyvatel ČR se nachází v bytové nouzi.

“

Patnáct let bytové výstavby

Od roku 2006 do roku 2020 byla v České republice dokončena výstavba téměř půl milionu bytů. Více než polovinu z nich tvořily byty v nových rodinných domech.

SILVIE LUKAVCOVÁ

oddělení statistiky stavebnictví a bytové výstavby

Data o zahajované a dokončované bytové výstavbě získává ČSÚ pravidelně od stavebních úřadů. K dispozici jsou údaje o struktuře bytové výstavby a jejím regionálním rozložení i o vybraných technických atributech výstavby.

ZAHÁJENÉ BYTY

V průběhu uplynulých patnácti let od roku 2006 byla v České republice zahájena výstavba 480 382 nových bytů. Výrazně převažovaly byty, jejichž výstavba probíhá současně se stavbou nové budovy, v níž se budou nacházet. Takovýchto bytů bylo zahájeno 80 % ze všech. Zbýlých 20 % potom připadá na byty, které vzniknou v již existujících budovách, a to jak bytových, tak nebytových.

Nejvíce staveb nových bytů, přes 255 tisíc, bylo zahájeno v rodinných domech. Dobře si také vedla kategorie bytů v bytových domech, kde byla zahájena výstavba více než 121 tisíc nových bytů. Tyto dvě kategorie mají vůdčí postavení po celé sledované období a zjednodušeně je možné konstatovat, že byty v rodinných domech představují polovinu všech zahájených bytů a byty v bytových domech čtvrtinu. Během patnácti let vzájemné poměry kolísaly, ale vždy se pohybovaly kolem uvedených hodnot. U bytů v rodinných domech bylo zastoupení nejvyšší v roce 2011, kdy jejich podíl na zahájené výstavbě činil 62%. Nejnižší byl zaznamenán na počátku sledovaného období, kdy nepřekročil hranici 47%. U bytů v bytových domech se procentní zastoupení pohybovalo v rozmezí od 17% v roce 2012 do 35% v roce 2007.

Z pohledu absolutních čísel byly pro zahajovanou výstavbu neúspěšnější první dva roky sledovaného období, kdy se zahájilo téměř 44 tisíc bytů ročně. Poté došlo k propadu až do minima v roce 2013, kdy bylo zahájeno jen 22 tisíc bytů. Následující roky ale přinesly trvalý nárůst a rok 2019 atakoval hranici

39 tisíc zahájených bytů. Rok 2020 už tak úspěšný nebyl, během něj došlo k poklesu o 10 %.

Z územního hlediska jasně dominuje Středočeský kraj, kde se v uplynulých patnácti letech zahájila výstavba 93 tisíc nových bytů, což je pětina z celkové počtu. Velice dobře si vedla také Praha se 70 tisíci a Jihomoravský kraj s 61 tisíci zahájenými byty. Nejméně bytů, méně než 10 tisíc, zahájili stavebníci v Karlovarském kraji. V Libereckém kraji bylo zahájeno 16 tisíc bytů.

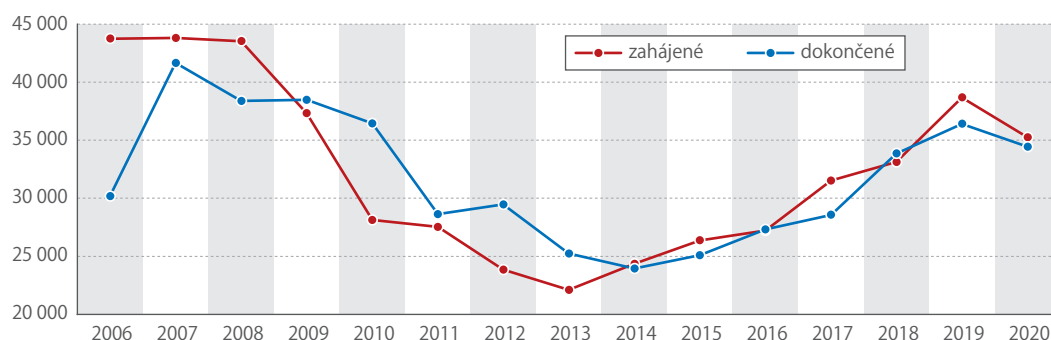
DOKONČENÉ BYTY

Počet bytů dokončených v letech 2006 až 2020 dosáhl hodnoty 478 097. V návaznosti na zahájenou výstavbu rovněž převládaly byty dokončené v nových rodinných domech, kterých bylo 53 % ze všech. Byty v bytových domech tvořily 32 %.

Boom v dokončované výstavbě představoval rok 2007, kdy se dokončilo téměř 42 tisíc nových bytů, což bylo o více než 10 tisíc víc než v předešlých letech. Další roky přinesly kolísavý pokles až do minima v roce 2014, kdy se dokončilo jen 24 tisíc nových bytů. V následujících letech již byla čísla optimističtější a počet dokončených bytů narůstal až do roku 2019, kdy se začal přibližovat maximální hodnotě z roku 2007. Stejně jako u zahajované výstavby byl ale rok 2020 mírně slabší, v tomto případě o 5 %.

Při porovnání výstavby v jednotlivých krajích je vidět jasná návaznost na zahajovanou výstavbu. Nejvíce bytů, téměř 96 tisíc, bylo dokončeno ve Středočeském kraji. Dále s 85 tisíci následuje Praha, která je jediným krajem, v němž výrazně převažují byty dokončené v bytových domech oproti bytům v rodinných domech. Na chvostu se opět ocitají kraje Karlovarský a Liberecký s 8 tisíci, respektive 15 tisíci dokončenými byty. Je ale nutné zdůraznit, že jsou to, s výjimkou Prahy, územně nejmenší kraje a také kraje s nejmenším počtem obyvatel.

DOKONČENÉ A ZAHÁJENÉ BYTY V ČESKU

Zdroj: ČSÚ

Podrobné výstupy ročních zpracování dat o stavebnictví najdete na

bit.ly/3x8JzX2

Ceny bytových nemovitostí rostou

Tempo růstu cen bytových nemovitostí dlouhodobě zpomaluje, je však stále daleko vyšší než spotřebitelská inflace.

JIŘÍ MRÁZEK
ředitel odboru
statistiky cen

Trh s bytovými nemovitostmi vznikl v České republice postupně od 90. let minulého století poté, co se vymanil z různých regulatorních omezení. Devadesátá léta byla obdobím zvýšené, zpočátku až pádivé inflace a to samé platilo i pro ceny bytových nemovitostí, pro jejichž vývoj ale neexistuje žádná spolehlivá statistika. Tou disponuje ČSÚ až od roku 1998, kdy se prudký růst cen bytů a rodinných domů již zcela zastavil. Naši ekonomiku totiž v roce 1997 postihla měnová krize a následovala hospodářská recese až do roku 1999.

Mezitím však došlo víceméně k ukončení transformace české ekonomiky, příliv zahraničního kapitálu zpevnil kurz koruny a snížil inflaci na úroveň blízkou zemím západní Evropy. Došlo také k vytvoření hypotečního trhu a ceny bytových nemovitostí se začaly řídit podobnými ekonomickými zákonitostmi, jaké platí ve všech vyspělých zemích.

TŘI CENOVÉ VRCHOLY

Od roku 1998, kdy již máme poměrně spolehlivé statistiky o cenovém vývoji, došlo celkem ke třem výrazným vzestupům cen. První vyvrcholil v polovině roku 2003 v souvislosti se vstupem do EU (ten nastal v květnu 2004) a mimo jiné s očekáváním zájmu zahraničních kupců o české nemovitosti. Ve třetím čtvrtletí 2003 byly průměrné ceny bytů více než dvojnásobné proti průměru roku 1998 (index 203,2%) a index cen rodinných domů oproti stejnému základu dosáhl hodnoty 159,3%.

Po jistém zklamání začaly ceny od roku 2005 opět rychle růst. Vezly se na vlně celosvětového ekonomického růstu a optimismu. Od předchozího vrcholu v roce 2003 narostly ceny bytů do třetího čtvrtletí 2008 o dalších 62,7% (index k roku 1998 dosáhl 330,7%) a rodinných domů o 33,1% (index 212,0%).

Koncem roku 2008 však přišla světová finanční krize, která byla i krizí hypotečního trhu. Nevyhnula se ani České republice, kde ceny bytových nemovitostí zaznamenaly podobně jako ve většině evropských zemí významný propad. Do konce roku 2009 klesly ceny bytů o 18,1%, ovšem ceny rodinných domů pouze o 4,6%. Poté nastala stagnace trvající zhruba 3 roky.

Následně začaly ceny bytů opět růst, nejdřív mírně (zhruba o 3,5% ročně) a v roce 2016 v souvislosti s výrazným oživením ekonomiky značně rychleji (průměrně o 10,7% ročně do konce roku 2019). Index cen bytů k základu celého roku 1998 tak v posledním kvartálu roku 2019 dosáhl hodnoty 425,2%. Daty pro srovnatelné statistiky za rok 2020 již ČSÚ

nedisponuje, ale z jiných dostupných údajů je zřejmé, že růst cen bytů pokračoval i loni a v posledním čtvrtletí 2020 dosáhl meziroční hodnoty 12,6%.

Ceny rodinných domů rostly od konce roku 2012 mírnějším tempem, průměrně o 2,7% ročně. Mezi lety 2018 a 2019 však vývoj akceleroval na průměrných 6,4% ročně. Index cen rodinných domů k základu celého roku 1998 tak v posledním kvartálu roku 2019 dosáhl hodnoty 267,0%. Podobně jako u bytů již nejsou k dispozici srovnatelná data pro rok 2020, ovšem z jiných zdrojů ČSÚ vyplývá, že loni se růst cen rodinných domů ještě více zrychlil.

Výrazný růst cen bytových nemovitostí v roce 2020 navzdory značným omezením běžného života z důvodu pandemie a z toho pramenícímu propadu ekonomického výkonu tak byl velkým překvapením. Kromě rekordně nízkých hypotečních sazeb k tomu jistě přispělo také zrušení daně z nabytí nemovitosti.

KDY PRASKNE BUBLINA?

Za posledních 22 let byl patrný dlouhodobý rostoucí trend modifikovaný několikaletými cykly, které s určitými časovými posuny sledují obecný hospodářský vývoj. Jednoduchý matematický model ukazuje, že míra růstu se v čase mírně snižuje.

Pro ilustraci je to možno ukázat na průměrném ročním růstu cen bytů mezi vrcholy v letech 2003, 2008 a současným koncem časové řady 2019. Od roku 1998 do vrcholu v roce 2003 bylo průměrné roční tempo růstu 15,2%, do dalšího vrcholu v roce 2008 pak 10,2% a konečně do konce roku 2019 pouze 2,3% (vezmeme-li v potaz i alternativní data za rok 2020, dostaneme průměrný roční růst za posledních 12 let 3,1%). Uvedený model nám ukáže i to, že cyklická složka je od roku 2017 kladná a stále roste. V současné

době je zhruba 20 % nad trendem. Jedná se o „nadhodnocení“ cen bytů podobné tomu, na které poukazuje i Česká národní banka. Ovšem o tom, zda jsou už ceny příliš vysoko a „bublina“ brzy praskne, můžeme pouze spekulovat. Na vrcholu v roce 2008 převyšovaly ceny dlouhodobý trend o více než 30 %.

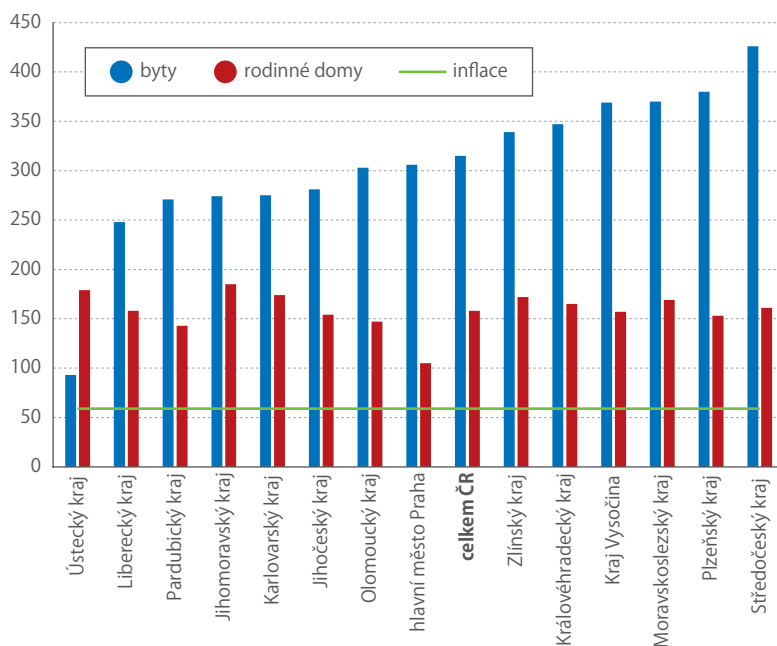
Zajímavé je například srovnání vývoje cen bytů a rodinných domů s cenami stavebních pozemků. Ty, podobně jako bytové nemovitosti, dlouhodobě rostou, nepodléhají však zdaleka takovým cyklickým výkyvům. Pozemky se obvykle kupují s dlouhodobější vizí využití a nákupy jsou rovnoměrnější v čase. Jejich ceny vzrostly mezi lety 1998 a 2019 v průměru na 301 % (a v roce 2020 významný růst pokračoval).

Přestože tempo růstu cen bytových nemovitostí dlouhodobě zpomaluje, je stále daleko vyšší než spotřebitelská inflace (index spotřebitelských cen). Od roku 1998 do posledního čtvrtletí roku 2019 se index spotřebitelských cen (průměr roku) zvýšil na hodnotu 159,8 % a index cen stavebních prací pro budovy, který je dobrou aproximací nákladů bytové výstavby, na velice podobných 158,9 %. Z dlouhodobého srovnání za 21 let vycházejí jako nejrychleji zdražující byty s ročním průměrným tempem 7,0 %. Následují stavební pozemky (5,2 %) a rodinné domy (4,6 %). Cena průměrného spotřebitelského koše narostla jen o 2,2 % ročně, což shodou okolností odpovídá i příslušnému „koši“ stavebních prací a materiálů.

ATRAKTIVITA REGIONŮ

Cenový růst bytových nemovitostí v čase není rovnoměrný, ale souvisí s měnící se atraktivitou lokalit. Zatímco za celou ČR byl průměrný růst mezi roky 1998 a 2019 u bytů o málo více než čtyřnásobný (faktor 4,15), v krajích Moravskoslezském, Plzeňském

PŘÍRŮSTEK CEN BYTŮ, RODINNÝCH DOMŮ A SPOTŘEBITELSKÝCH CEN MEZI LETY 1998 A 2019 V KRAJÍCH (%)

Zdroj: ČSÚ

JAKÉ NEJZÁSADNĚJŠÍ DOPADY MĚLA COVIDOVÁ KRIZE NA ČESKÝ REALITNÍ TRH?

JAN HRUBÝ

generální ředitel
RE/MAX

0 3,1 %

ročně rostly
v průměru ceny
bytů u nás od roku
2008.

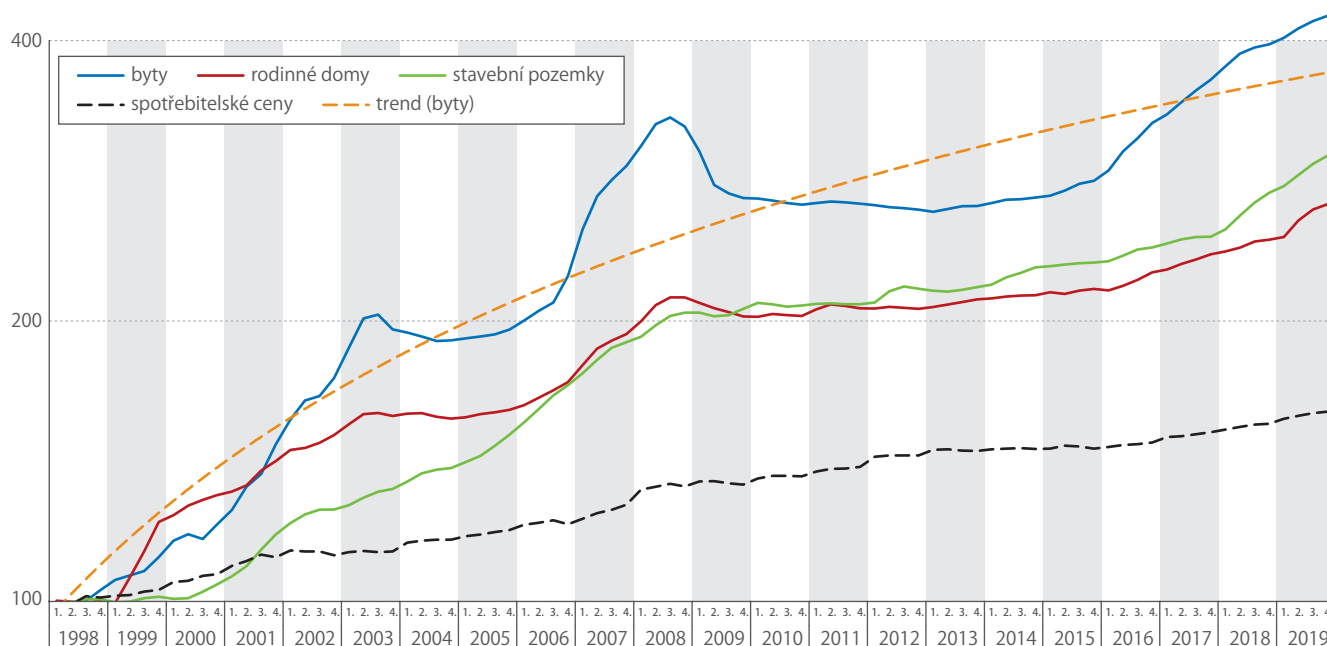
Situace s covidem-19 trh samozřejmě ovlivnila, ale jinak, než by se možná očekávalo. Zájem o nemovitosti totiž výrazně vzrostl. Mohly za to především čtyři faktory: obava lidí z budoucnosti, potřeba investovat volné prostředky, levné a dostupné hypotéky a zrušení daně z nabytí nemovitosti. Velký zájem pozorujeme u menších bytů, které slouží jako investice. O byt v dobré lokalitě se uchází v celorepublikovém průměru deset zájemců. Dále pozorujeme až extrémní poptávku po chalupách a chatách. Jejich ceny kvůli tomu silně rostou. Covid-19 nám ukázal, jak rychle se může změnit prostředí, ve kterém žijeme. Vlastní nemovitost je pro mnoho lidí jistota, která přináší klid, bezpečí a zhodnocení.

a Vysočina se ceny zvýšily zhruba 4,7krát, a ve Středočeském dokonce více než pětkrát (faktor cca 5,25). Na druhé straně v Libereckém kraji vzrostla průměrná cena bytů „jen“ 3,5krát. Zmíněné rozdíly však nelze přeceňovat, například Moravskoslezský kraj měl výchozí ceny bytů koncem 90. let nízké, neboť zde po končící ekonomické transformaci panovala vysoká nezaměstnanost. Rostoucí atraktivita Středočeského kraje souvisí spíše s atraktivitou stále širší pražské aglomerace a jejího okolí v posledních dvou dekáдах. Jedinou skutečnou výjimkou v regionálním srovnání je Ústecký kraj. Ceny bytů tam v průměru rostly významně pomaleji, od roku 1998 do roku 2019 se zde hladina zvýšila o 93 %, tedy méně než dvakrát. Například po posledním propadu v roce 2009 ceny v Ústeckém kraji klesaly, později stagnovaly a mírný růst se dostavil až po roce 2016, což bylo mnohem později než jinde.

Dlouhodobý růst cen rodinných domů nevykazuje takové regionální rozdíly jako ceny bytů. Ceny rodinných domů v průměru za celou ČR vzrostly mezi roky 1998 a 2019 skoro 2,6krát, přitom rozdíl mezi kraji s nejnižší hodnotou (Pardubický a Olomoucký – 2,45krát) a s nejvyšší (Jihomoravský – 2,85krát)

INDEX CEN NEMOVITOSTÍ + INFLACE (ČR, 1998 = 100)

Zdroj: ČSÚ

není až tak významný. Zajímavé je, že v Ústeckém kraji vzrostla cenová hladina nadprůměrně – téměř 2,8krát. Svědčí to o tom, že ne vždy spolu trhy s byty a s rodinnými domy úzce souvisejí, a dokonce mohou tvořit i jisté protipóly. Výjimku představuje Praha, kde mezi roky 1998 a 2019 vzrostly ceny rodinných domů „jen“ o málo více než dvakrát (index 204,8). Zjednodušeně by se to dalo vysvětlit tím, že „domy zde byly drahé už tenkrát“ (1998), tedy že trh s nimi byl v „pokročilejším stadiu“ a nepřinášel již takovou možnost zhodnocení jako v regionech.

VLIV MIGRAČNÍCH TRENDŮ

Rychlejší růst cen bytů ve srovnání s rodinnými domy může souviset zejména s migračními trendy za prací do určité kategorie měst. Nejvíce mezi roky 1998 a 2019 vzrostly ceny bytů ve městech o velikosti 10 tis. až 50 tis. obyvatel, a sice 4,8krát. Ve městech nad 50 tis. obyvatel to bylo 4,15krát a v „okrajových“ částech Prahy 4,8krát, přičemž v obcích do 2 000 obyvatel jen 2,7krát.

Velké rozdíly mezi jednotlivými regiony se v uplynulých dvou dekádách většinou spíše prohloubily, zejména u cen bytů. Vysoká atraktivita ještě vzrostla v okrajových oblastech Prahy a v jejím okolí, kam také směřují migrační proudy. Na druhé straně se potom nacházejí některé venkovské oblasti a téměř celý Ústecký kraj.

Nejvyšší průměrná cenová hladina bytů za roky 2017 až 2019 byla v Praze – přes 62 000 Kč/m² (v roce 2019 se přitom blížila již hladině 70 000 Kč/m²) a s velkým odstupem pak v Brně – téměř 45 000 Kč/m² (v roce 2019 skoro 50 000 Kč/m²). Na dalších místech se nacházely okresy Praha-východ, Mladá Boleslav a Hradec Králové s cenami okolo 33 000 Kč/m², cen

kolem 30 000 Kč/m² dosahovaly ještě okresy Plzeň-město, Olomouc a širší zázemí Prahy (okresy Praha-západ, Beroun, Kladno) a Brna (Brno-venkov a do jisté míry Blansko). V jednotlivých krajích byly vždy nejvyšší ceny v okrese s krajským městem s výjimkou krajů historicky zatížených těžkým průmyslem – v Ústeckém byly ceny nejvyšší v okrese Litoměřice a v Moravskoslezském kraji v okrese Opava.

Velmi nízké hladiny průměrných cen bytů pak v letech 2017 až 2019 vykazovaly dlouhodobě se vylidňující venkovské okresy na periferiích jako Jeseník, Prachatice, Domažlice (12 000–13 000 Kč/m²) a zejména Bruntál (přes 9 000 Kč/m²). Dále se k nim řadily některé okresy Ústeckého kraje (Teplice, Ústí nad Labem, Děčín – kolem 10 000 až 12 000 Kč/m²). Zdaleka nejlevnější byly byty v okresech zasažených dlouhodobou povrchovou těžbou hnědého uhlí: Sokolov (necelých 9 000 Kč/m²), Chomutov (necelých 8 000 Kč/m²) a zejména Most (5 500 Kč/m²).

V cenách rodinných domů dominovala v letech 2017 až 2019 opět Praha (9 500 Kč/m³), její okolí (okresy Praha-západ téměř 7 000 Kč/m³, Praha-východ 6 500 Kč/m³), dále Brno-město (přes 6 000 Kč/m³) a s jistým odstupem Plzeň-město (4 800 Kč/m³). V krajích pak nejvyšší ceny zaznamenáváme opět v okresech s krajským městem. Okresy s nejnižšími cenami rodinných domů však nebyly ty s historickou ekologickou zátěží, ale spíše dlouhodobě se vylidňující periferní okresy, kde velkou roli hrála také značná opotřebovanost prodávaných domů. Na pomyslné nejnižší příčce se opět objevuje okres Bruntál (okolo 1 300 Kč/m³). Nízkou cenu (kolem 1 600–1 800 Kč/m³) ale vykazovalo i mnoho dalších jako Jeseník, Svitavy, Náchod, Děčín, Louny, ale i Pelhřimov a Strakonice.

Článek doplněný o infografiku s cenami starších bytů a rodinných domů na úrovni okresů najdete na:

bit.ly/3w3kZFH

Na čem jsou závislé prodeje nemovitostí

Ceny i počty prodaných nemovitostí závisejí třeba i na tom, v jak velké obci se nacházejí.

JAN POKORNÝ
oddělení statistiky
spotřebitelských
cen

Český statistický úřad od roku 2002 vydává publikaci Ceny sledovaných druhů nemovitostí, v níž byla zveřejňována data od roku 1998. Publikace byla založena na daňových přiznáních k dani z nabytí nemovitých věcí (dříve z převodu nemovitostí). Daň z nabytí nemovitých věcí byla v roce 2020 zrušena, proto je publikace s daty za roky 2017–2019, která vyšla 31. prosince 2020, poslední svého druhu.

PRAHA BÝVÁ VÝJIMKOU

V uvedené publikaci byly zveřejněny průměrné ceny a cenové indexy bytů, rodinných domů, bytových domů a stavebních pozemků v členění podle různých faktorů. Z nich lze vysledovat zajímavé závislosti.

První je závislost jednotkové kupní ceny na opotřebením. S rostoucí mírou opotřebením klesá kupní cena. Nejvíce se to projevuje u bytových domů, u nichž se korelační koeficient blíží -1 , což je ale dáno také tím, že u těchto nemovitostí jsou stupně opotřebením jen tři. Vysoká klesající závislost existuje také u rodinných domů, kde je korelační koeficient zhruba $-0,99$, menší míru závislosti vykazují byty.

Statisticky průkazná je také závislost počtu prodejů na obyvatele na velikosti obce, která se ale liší podle jednotlivých druhů nemovitostí. U rodinných domů relativní aktivita s rostoucí velikostí obce výrazně klesá, korelační koeficient se blíží $-0,96$. Zhruba opačný trend platí pro byty, jejich prodaný počet na hlavu s velikostí obce roste. Výjimku tvoří Praha, která se v tomto kritériu řadí mezi obce s 2 000–9 999 obyvateli a obce s 10 000–49 999 obyvateli. Korelační koeficient má proto hodnotu jen okolo 0,67. Podobná závislost jako u rodinných domů platí pro stavební pozemky. Počet prodaných pozemků na osobu je největší v nejmenších obcích, s velikostí obce klesá a zřetelně nejmenší je v Praze. Korelační koeficient je zhruba $-0,95$. U bytových domů platí podobná korelace jako u bytů, vymyká se opět Praha, která má relativní aktivitu jen o málo větší než nejmenší obce.

Další jasnou závislostí je závislost jednotkové kupní ceny na velikosti obce. U všech sledovaných druhů nemovitostí se s rostoucí velikostí obce jednotková kupní cena zvyšuje. Při pěti velikostních kategoriích vychází největší korelační koeficient 0,89 u bytových domů, dále je míra korelace 0,87 u bytů, 0,85 u rodinných domů a nejmenší jsou na velikosti obce závislé kupní ceny stavebních pozemků (0,82).

ZLEPŠUJÍ SE DOSTATEČNĚ ENERGETICKÉ PARAMETRY STAVEB V ČR?

TOMÁŠ VANICKÝ
ředitel Centra
pasivního domu

Přístup k budovám v ČR se postupně mění. Platí to jak u výstavby nových budov, tak u renovací stávajících. Velkou otázkou je, zda je tato změna dostatečná a zda probíhá dostatečně rychle. K výstavbě kvalitních budov a ke kvalitním rekonstrukcím je stále přístupováno jako k něčemu, co přináší vícenásobky, k něčemu „navíc“. Zjednodušeně by současný stav bylo možné shrnout větou: „Jde to dobře, ale příliš pomalu.“ Přitom by to měl být jeden z hlavních požadavků, a to jak investorů, tak státu. Je velmi dobře znám vliv stavebnictví, konkrétně kvalitní výstavby a renovace budov, na ekonomické oživení. Pojďme ho tedy využít, především v dnešní době se to vyloženě nabízí. ČR má poměrně dobře nastavený systém podpory kvalitní výstavby a renovací. Nyní je ale nejvyšší čas přistoupit k nastavení nových programů, které na ty stávající navážou a zároveň umožní zrychlit celý proces.

Vyozorovat lze také závislost jednotkové kupní ceny na časovém období, kdy byly nemovitosti prodávány. Ta se ale liší podle toho, jaký vybereme časový úsek. Mezi roky 2017 až 2019 sledujeme největší rostoucí závislost kupní ceny na období u bytů, kde korelační koeficient dosahuje 0,96, následují rodinné domy s 0,85, bytové domy s 0,76 a nejmenší je závislost kupní ceny stavebních pozemků. U bytů vychází v uvedených letech vyšší korelace na časovém období než na velikosti obce.

Podobně, ale jinak

Vývoj cen bytových nemovitostí v různých evropských zemích odráží konkrétní ekonomickou situaci.

JIŘÍ MRÁZEK
ředitel odboru
statistiky cen

Pohyb cenové hladiny nemovitostí vytváří dlouhé, mnohaleté vlny. Ty souvisejí do značné míry s ekonomickými cykly, závislost ale není zcela jednoznačná. V Evropě, která je ekonomicky velmi integrovaná, jsou pohyby cen nemovitostí v jednotlivých zemích z dlouhodobého pohledu obvykle podobné. Na druhé straně však ukazují i na jistou rozfázovanost cyklů jednotlivých ekonomik, ba dokonce lze pozorovat určitou divergenci v poslední dekádě, která nastala v důsledku ještě nezahojené dluhové krize v eurozóně.

INDEX HPI

Cenový vývoj nemovitostí lze v Evropě nejlépe porovnávat pomocí mezinárodně srovnatelného House Price Indexu (HPI), což je syntetický cenový index bytů, rodinných domů a souvisejících pozemků. Měří celkové nákupy domácností jak nových, tak starších (již dříve obývaných) nemovitostí, a to nezávisle na jejich konečném využití (vlastní bydlení či jiná funkce). Dominantní část transakcí tvoří prodeje mezi domácnostmi navzájem. To je důvodem, proč tento cenový index nemůže být zahrnut do indexu spotřebitelských cen, který ze své definice pokrývá jen nákupy domácností od jiných sektorů. Přesto je HPI velmi významným doplňkem při širším pohledu na měření inflace.

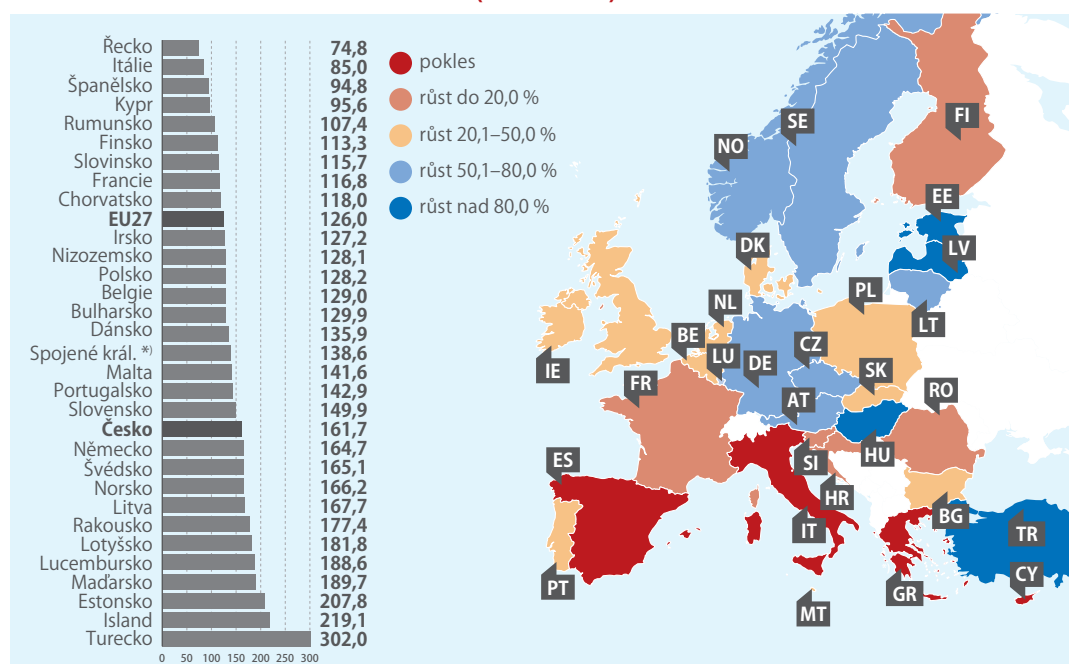
HPI je ve všech zemích EU dostupný od roku 2010. Výjimkou je Řecko, kde nejsou k dispozici data od statistického úřadu, ale namísto nich poskytuje Eurostatu odhady řecká centrální banka. Mnohé země vykazují HPI již od roku 2005, Česko od roku 2008. Srovnatelná data dodávají také Norsko, Turecko a dokonce Island.

CENOVÉ DNO PO ROCE 2010

Absence srovnatelných dat z první dekády neumožňuje provést obecnější analýzu, přestože toto období je z hlediska cen nemovitostí velmi zajímavé. V mnoha zemích Evropy včetně Česka totiž nastal prudký růst cen bytů a rodinných domů. Pak ale přišla americká krize trhu s hypotékami, která nakonec přerostla ve světovou finanční krizi, a cenový růst nemovitostí se v jejím důsledku ve všech evropských zemích zastavil. V mnoha z nich došlo k velkým cenovým propadům. Pod tlakem evropských regulačních orgánů sice statistické instituce urychlily vývoj HPI, příslušné statistiky však už leckdy nestačily zachytit to nejzajímavější.

Nejznámějším případem té doby bylo patrně Španělsko. Prudký růst cen se tam zastavil již ve 3. kvartále 2007 a poté cenová bublina začala splaskávat. Do roku 2010 byly ceny o 11 % nižší. V důsledku

HPI V ROCE 2020 V EVROPSKÝCH ZEMÍCH (2010 = 100)

Pozn.: *) Průměr za 2. a 3. čtvrtletí; 4. čtvrtletí není k dispozici.

Zdroj: Eurostat

dluhové krize, která Španělsko postihla, však pokles pokračoval až do začátku roku 2014, kdy ceny dosahovaly v průměru jen 63 % předchozího vrcholu.

Ještě dramatičtější příběh zaznamenalo Irsko. Z vrcholu ve 2. kvartále 2007 spadly ceny do roku 2010 o celých 35 % a dna bylo dosaženo začátkem roku 2013, kdy se ceny nacházely na pouhých 46 % úrovně dosažené necelých šest let předtím.

Ekonomové rovněž s obavami sledovali pokles cen na velmi významném trhu ve Spojeném království. Zde „naštěstí“ ceny poklesly od 3. kvartálu 2007 do roku 2010 jen o 10 % a následně nějakou dobu stagnovaly.

Malé země jsou na výkyvy cen nemovitostí zřejmě mnohem náchylnější. Důkazem jsou všechny tři pobaltské státy. Z vrcholu v průběhu let 2007 či 2008 tam spadly ceny do roku 2010 o desítky procent. V Litvě to bylo o 37 %, v Estonsku o 42 % a v Lotyšsku, jehož ekonomika se po neúměrném předchozím přehřátí zmítala v těžké krizi, spadly ceny bytových nemovitostí dokonce o 49 %. Ve všech třech zemích pak nastala dlouhodobá cenová stagnace.

Nejméně známý je propad cen na jih a východ od nás – na Slovensku, v Maďarsku a v balkánských zemích. HPI však není k dispozici pro všechny země, zejména chybí pro Řecko. Cenový růst se v těchto zemích většinou zastavil s malým zpožděním za většinou Evropy, pokles však trval poměrně dlouho. V Maďarsku, Chorvatsku, Slovinsku a Bulharsku se růst cen obrátil v pokles ve 3. kvartále 2008. O Rumunsku máme data až od prvního kvartálu 2009, následně ale již ceny také klesaly. Pokles se zastavil v Maďarsku koncem roku 2013 na 82 % předchozího maxima, v Chorvatsku až během roku 2015 na 78 %, ve Slovinsku o rok dříve na 74 %. V roce 2014 dosáhlo dna také Rumunsko na úrovni 72 % prvních známých výsledků ze začátku roku 2009. Nejdramatičtější pokles zaznamenalo Bulharsko, kde se ve 3. kvartále 2013 ceny zastavily na pouhých 62 % úrovně z roku 2008. Slovenský pokles byl kratší a skončil již koncem roku 2012 na 76 % předchozího vrcholu. Pro všechny uvedené země je společný předchozí dramatický růst

O 54 %

se propadly ceny nemovitostí v Irsku mezi lety 2007 až 2013.

cen související se vstupem do EU a také jistý podíl zahraničních investorů na lukrativním trhu s nízkými cenami. Po finanční krizi se pak přehřátý nemovitostní trh vzpamatovával po dlouhou dobu.

Jeden z nejdéle se vlekcících poklesů cen zaznamenal Kypr. Ceny zde byly na vrcholu ve 2. kvartálu 2008 a pak po téměř osmi letech propadání skončily o 25 % níže. Velkou měrou k tomu přispěl jeden z pozdějších důsledků finanční krize – kyperská bankovní krize v letech 2012–2013. Nemalé poklesy byly zaznamenány také v Portugalsku, Nizozemsku a Dánsku. Mírně prošly nemovitostní krizí Francie, Belgie a zejména Německo, nejmenší dopad měla ve skandinávských zemích – Norsku, Švédsku a Finsku, kde se do té doby svižný růst cen jen mírně pozastavil.

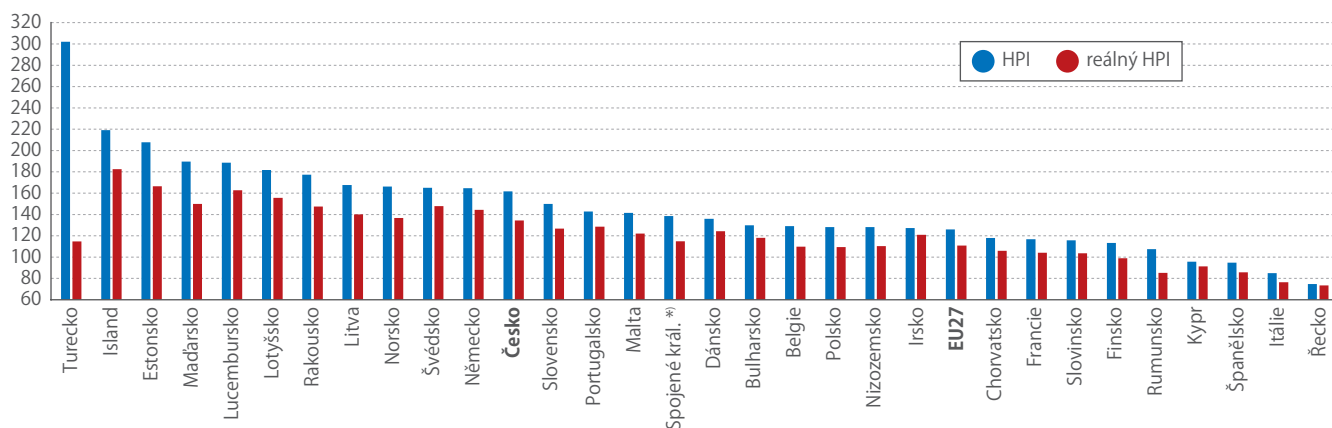
NESYMETRICKÝ RŮST

Rok 2010 byl jakýmsi mezníkem, po kterém se nemovitostní trh v mnoha zemích začal postupně zotavovat. V následující dekádě, tedy do roku 2020, přešel cenový pokles postupně v růst ve všech zemích, za které jsou data HPI k dispozici. Za průměr EU27 bylo cenového dna dosaženo v posledním čtvrtletí 2013. Zvláště v posledních letech pak došlo opět k obecnému vzestupu cen nemovitostí.

Vývoj v Evropě však zdaleka není symetrický. Z rozdílů mezi zeměmi v rychlosti zotavení a následně intenzitě růstu cen lze vidět do značné míry i jistou ekonomickou divergenci, jak ji ukazují i jiné makroekonomické ukazatele. Vedle tradičního historického ekonomického dělení Evropy na západ a východ se po roce 2010 projevuje také dělení na sever a jih.

Pomyslnou hranici lze vést na jih od zemí Beneluxu, Německa, Rakouska a Maďarska. (Data za Švýcarsko nejsou k dispozici, ekonomicky tato země patří k pomyslnému „severu“ Evropy.) Výjimkou v dělení je Finsko, které si prošlo specifickou krizí v letech 2012–2014, ale jeho ceny jsou nyní na historických maximech. Na jižní straně od „hranice“ si vede zdánlivě lépe trh v Bulharsku, avšak jeho růst cen vychází z velmi nízkého základu a cenová hladina v roce 2020 ještě ani nedosáhla úrovně roku 2008.

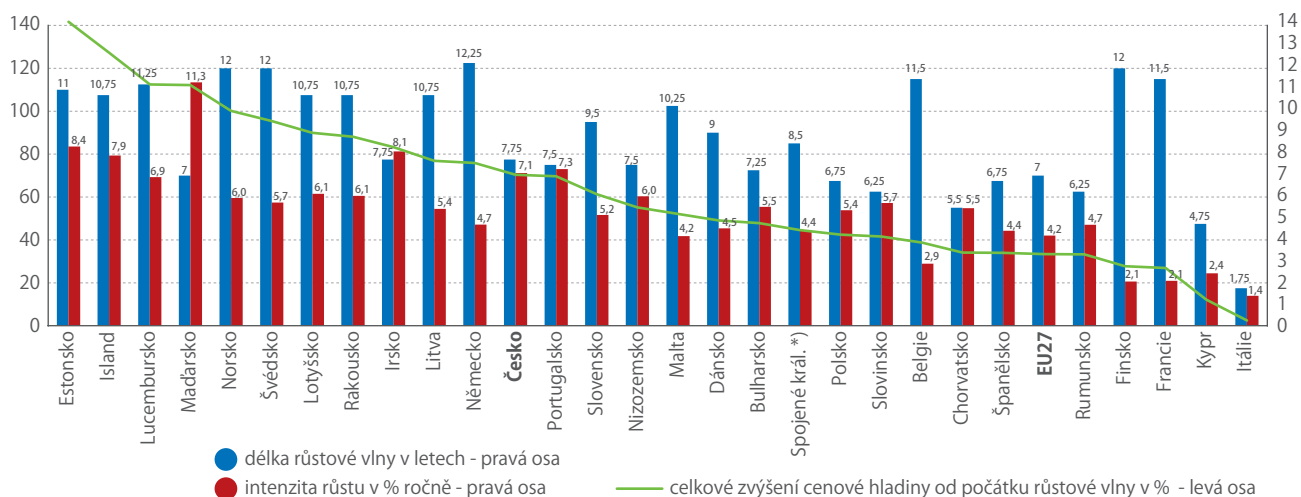
SROVNÁNÍ HPI A REÁLNÉHO HPI V ROCE 2020 (2010 = 100)

Pozn.: *) Průměr za 2. a 3. čtvrtletí; 4. čtvrtletí není k dispozici.

Zdroj: Eurostat

DĚLKA A INTENZITA POSLEDNÍ VLNY RŮSTU HPI (DO KONCE ROKU 2020)

Pozn.: Vynechány byly Turecko, kde je růst cen nemovitostí jen nominálním projevem oslabování místní inflační měny, a Řecko, kde nejsou potřebné údaje k dispozici.

Zdroj: Eurostat

Jedinou skutečnou výjimkou v růstu cen nemovitostí na „jih“ je tak momentálně Portugalsko.

ALTERNATIVNÍ POHLEDY

Na první pohled je evidentní, že růst cen nemovitostí je v jednotlivých zemích velmi rozdílný a většinou přesahuje, a to i velmi intenzivně, růst spotřebitelské inflace. Mezi extrémy, kde růst cen nemovitostí přesáhl růst spotřebitelských cen velmi významně, patří poněkud nepřekvapivě malé země Lucembursko, Island, Lotyšsko a Estonsko. V nich je tzv. reálný HPI, tedy HPI dělený spotřebitelskou inflací (HICP), mezi lety 2010 a 2020 větší než 150 %. Ze středně velkých zemí se této hranici přiblížilo Maďarsko. Na opačném konci spektra najdeme Řecko a Itálii, kde se ceny nemovitostí v roce 2020 nejenže nedostaly ani na úroveň roku 2010, ale reálný HPI dosáhl úrovně jen asi kolem 75 %.

Reálný HPI abstrahuje od celkového zvyšování cen pro domácnosti. V mnoha zemích, kde je měnou euro, jsou spotřebitelské inflace spíše nízké, a tudíž rozdíly mezi nimi měřené jak HPI, tak reálným HPI zůstávají víceméně stejné. Ale nemusí tomu tak být vždy, a to zejména u zemí s vlastní měnou. Ukázkovým příkladem je Turecko. Ceny bytových nemovitostí se tam v poslední dekádě dle HPI ztrojnásobily, když roční index mezi lety 2010 a 2020 dosáhl 302 %. Ovšem i spotřebitelská inflace razantně rostla a HICP ve stejném období dosáhl indexu 263 %. Tudíž reálný HPI nabyl hodnoty pouhých 116 %, a Turecko se tak „propadá“ z pomyslné první příčky mezi uvedenými 31 zeměmi až na 19. místo. Z tohoto úhlu je tedy třeba mírně korigovat také náš pohled na vysoký růst cen nemovitostí například v Maďarsku (zde HPI = 190 %, HICP = 126 %, reálný HPI je tedy jen 150 %), v Estonsku či na Islandu.

Další alternativní možností, jak pohlížet na rozdílnost HPI mezi zeměmi, je jejich kurzový přepočít, který z dlouhodobého pohledu souvisí s rozdílnými

inflacemi. Jako exemplární ukázka může opět sloužit Turecko. Turecká lira se mezi lety 2010 a 2020 propadla vůči euru na čtvrtinovou hodnotu. Jestliže se tedy ceny nemovitostí zvedly v lirách na trojnásobek, vyjádřeno v eurech se jejich hodnota snížila na cca 75 %. Tedy téměř přesně na stejnou hodnotu, kam se dostal „nejvíce zaostávající“ nemovitostní trh v sousedním Řecku. Jen pro doplnění uvedme, že takováto kurzová korekce HPI by nejvíce „postihla“ Norsko, kde místní koruna oslabila během uvedených 10 let o cca 25 %, a Maďarsko s poklesem forintu o cca 22 % vůči euru.

Jak bylo řečeno v úvodu, vývoj cen nemovitostí v Evropě je dlouhodobě v lecčems podobný, a přesto různorodý. Pro srovnání nedávných trendů snad nejlépe poslouží srovnání délky a intenzity poslední vlny růstu HPI až do roku 2020 (viz graf). Základem takto vytvořeného indexu je u každé země čtvrtletí, ve kterém nastalo poslední minimum, od něhož začaly ceny nemovitostí soustavně růst (krátkodobé výchyly od soustavného růstu do cca 1 % jsou zanedbány). Celkový nárůst poslední vlny byl potom rozložen na dva faktory – délku trvání růstu HPI v letech a intenzitu vyjádřenou průměrným ročním procentním přírůstkem indexu. Faktor intenzity růstu je však nutno, jak bylo uvedeno výše, chápat i s ohledem na místní inflační prostředí. Výmluvnější statistikou je v daném případě délka trvání růstového období.

Pohled na graf asi nejlépe vystihuje ono dělení na „různé“ Evropy. Také se zde zcela jasně ukazuje, že Česko se růstem svého nemovitostního trhu nachází v průměru. V posledních letech se meziroční růst českého HPI sice několikrát dostal mezi nejvyšší hodnoty v Evropě, ovšem růstová vlna je jen průměrně dlouhá a v potaz je třeba vzít také prostředí mírně vyšší spotřebitelské inflace vůči eurozóně. Za významnější je možno považovat dlouhodobé a stabilní růsty cen nemovitostí v Německu, Rakousku, Švédsku či dokonce v Lucembursku.

Bytová nouze v ČR

Česká legislativa (i statistika) zná hmotnou nouzi. Ale co je to vlastně bytová nouze?

JAN KLUSÁČEK

analytik Platformy pro sociální bydlení a mezinárodní organizace Lumos

V Platformě pro sociální bydlení chápeme bytovou nouzi primárně jako stav vyloučení ze standardního bydlení. V bytové nouzi tedy nejsou jenom lidé bez střechy nad hlavou, ale také domácnosti přebývající v azylových domech, v ubytovnách a v nevyhovujících či přelidněných bytech. Bytová nouze zatím naštěstí nepředstavuje problém, který by se týkal stovek tisíc domácností jako například nepřiměřené náklady na bydlení, přesto jde o závažné veřejně politické téma.

Ztěžuje, nebo zcela znemožňuje naplňování řady základních potřeb a práv (práva na zdraví, vzdělání, rodinný život, soukromí). S přebýváním desítek tisíc domácností v bytové nouzi je spojeno mnoho závažných negativních dopadů na celou společnost (včetně epidemických rizik) a nemalé náklady pro veřejné

rozpočty. Bytové problémy jsou například jedním z hlavních důvodů umísťování dětí do nákladné náhradní péče (dětských domovů či pěstounské péče) nebo mají negativní dopady na vzdělávání dětí a jejich životní šance.

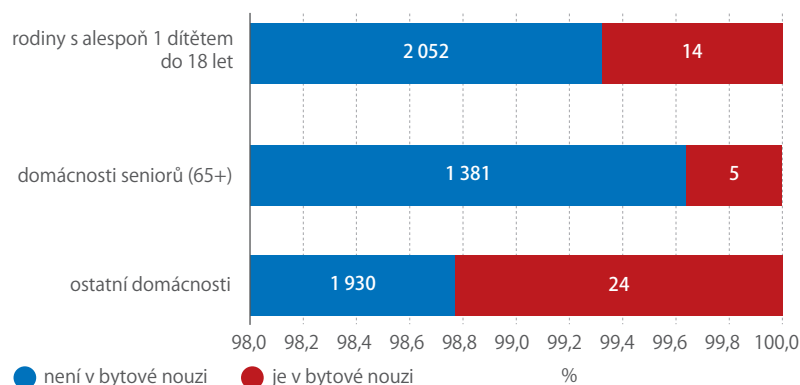
KOLIK DOMÁCNOSTÍ SE V BYTOVÉ NOUZI NACHÁZÍ?

Poskytnout odpověď na tuto otázku bylo cílem rozsáhlé výzkumné aktivity realizované od června 2020 do dubna 2021 Platformou pro sociální bydlení ve spolupráci s mnoha dalšími organizacemi a subjekty za finanční podpory Nadačního fondu rodiny Orlických a Active citizens fund. Prvním krokem bylo jednoznačné vymezení toho, co se myslí bytovou nouzí. Značnou pozornost bylo třeba věnovat zejména tomu, jak budeme popisovat a sledovat bytovou nouzi v bytech. Rozčlenili jsme ji do tří hlavních kategorií:

1. funkčně nevyhovující bydlení,
2. přelidněné bydlení,
3. nejisté bydlení.

Za funkčně nevyhovující bydlení jsme považovali bydlení v bytech, pro které platí alespoň jedno z těchto tvrzení: a) v bytě není dostupná tekoucí voda, b) v bytě není dostupná teplá voda, c) v bytě není dostupná elektřina, d) v bytě není dostupný záchod, e) v bytě není dostupná koupelna/sprcha, f) v bytě není dostupná kuchyň / kuchyňský kout s dřezem, g) v chladných dnech je v bytě zima, ale domácnost nemá možnost si zatopit, h) okna nebo vstupní dveře do bytu kvůli silnému a trvalému poškození již neplní svou funkci, případně zcela chybějí, i) statika/

DOMÁCNOSTI V BYTOVÉ NOUZI (tis. domácností, 2020)

Zdroj: Platforma pro sociální bydlení

konstrukce domu je natolik narušená, že výrazně omezuje či ohrožuje obyvatele bytů (např. rozpadající se střecha či rozpadající se schodiště na chodbě).

Za přelidněné bydlení jsme považovali bydlení v bytě, kde na 1 osobu (včetně dětí) připadá méně než 8 m². Za nejisté bydlení pak bydlení bez právního titulu a přebývání u příbuzných či známých.

S ohledem na obtížnou proveditelnost (ještě zhoršenou probíhající pandemií covidu-19) a finanční i časovou náročnost sčítání domácností v bytové nouzi v terénu jsme v maximální možné míře vycházeli z existujících administrativních dat, databází poskytovatelů sociálních služeb, dat obcí (např. z pořadníků žadatelů o sociální byt) a dat z již realizovaných sčítání. Uplatněna byla i netradiční metoda sběru dat – rozeslání žádosti dle zákona č. 106/1999 o svobodném přístupu k informacím, na všechny obce provozující ubytovací zařízení, která zajistila 100% návratnost dotazníku o počtu domácností v obecních ubytovnách. Velmi nám pomohla perfektní spolupráce Ministerstva práce a sociálních věcí, které pro nás připravilo mnoho veřejně nepublikovaných výstupů „na přání“ ze svých informačních systémů. Sběr dat v terénu byl realizován především v případech, kdy to bylo nevyhnutelné, tedy při zjišťování počtu obyvatel v komerčních ubytovnách a rozsahu problému funkčně nevyhovujícího bydlení v severočeských městech (Ústí nad Labem, Most, Litvínov ad.), která z celostátního průměru silně vybočují. Výhodou bylo, že v případě skupiny, jejíž velikost nelze zjistit jinak než sčítáním v terénu, tj. osob bez přístřeší, bylo Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí v roce 2019 realizováno rozsáhlé sčítání, z něhož jsme mohli vyjít.

Závěrečná zpráva z celé výzkumné aktivity bude publikována v červnu 2021. Předběžné výsledky již nicméně máme k dispozici. Došli jsme k tomu, že v bytové nouzi se nachází přibližně 115 tisíc obyvatel ČR žijících ve 43 tisících domácnostech. Odhadovaný celkový počet domácností v bytové nouzi je překvapivě velmi podobný hodnotě 49 tisíc, k níž jsme došli v roce 2018, přestože byla založena na značně odlišných zdrojích dat a metodách kalkulace.

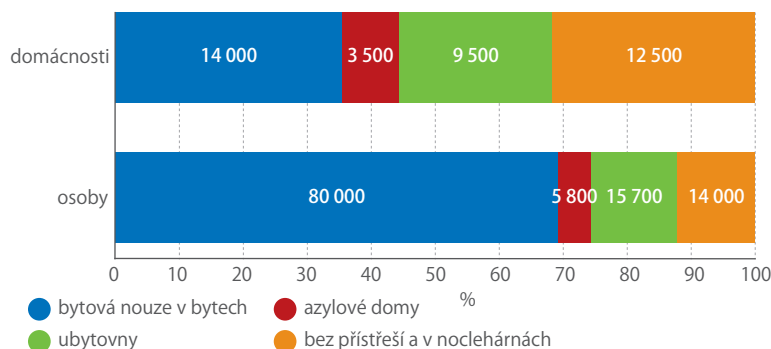
Téměř třetinu ze všech domácností v bytové nouzi (14 tisíc) představují rodiny s dětmi do 18 let. Napak méně se bytová nouze dotýká seniorů, kterých bylo v bytové nouzi přibližně 5 tisíc. Nejčastěji v bytové nouzi končí „ostatní domácnosti“, tj. bezdětné neseniorské domácnosti, kterých v ní bylo 24 tisíc.

KDO JSOU LIDÉ V BYTOVÉ NOUZI?

Z hlediska počtu osob v bytové nouzi představovaly nejvýznamnější skupinu rodiny s dětmi do 18 let, v nichž byly skoro dvě třetiny ze všech osob v bytové nouzi (74 tisíc ze 115 tisíc).

Pokud se podíváme na výsledky podle druhu bytové nouze, ukáže se, že nejčastější byla bytová nouze v bytech. V ní se nacházelo 40 % (17 tisíc) ze všech domácností a téměř 70 % ze všech osob v bytové nouzi. Velkou část bytové nouze v bytech totiž tvoří

POČTY OSOB A DOMÁCNOSTÍ PODLE DRUHU BYTOVÉ NOUZE (2020)

Zdroj: ČSÚ

rodiny s dětmi v přelidněných bytech. Na ubytovnách dlouhodobě přebývalo téměř 16 tisíc lidí v 10 tisících domácnostech (nepočítaje pracovníky krátkodobě ubytované kvůli výkonu práce). Do kategorie bez střechy nad hlavou spadala necelá třetina (12 tisíc) domácností. Bylo v nich ovšem pouze 12 % ze všech osob v bytové nouzi, protože jde typicky o jednočlenné domácnosti.

V rámci výzkumného projektu byly připraveny odhady počtu domácností v bytové nouzi v členění až na úroveň obcí, které budou prezentovány v červnu spolu se závěrečnou zprávou. Ty mj. potvrdily koncentraci bytové nouze do poměrně malého počtu zatížených obcí, zjištěnou už v roce 2018. Téměř polovina (47 %) ze všech osob v bytové nouzi byla soustředěna do pouhých 20 obcí (v nichž žilo 31 % obyvatel ČR).

Při interpretaci prezentovaných dat je třeba mít na paměti, že s ohledem na způsob, jakým jsme k nim došli, je nelze chápat jako přesné údaje o rozsahu bytové nouze. V agregaci na národní úroveň se rozdíl mezi skutečným rozsahem problému a představenými počty domácností v bytové nouzi může pohybovat v řádu tisíců (u počtu osob v bytové nouzi v řádu desetitisíců). Zpřesnění naší představy o rozsahu některých jevů, jako například přelidnění, nám poskytne probíhající Sčítání lidu, domů a bytů. Již nyní je ovšem zřejmé, že i když zohledníme možnou nepřenositelnost a budeme předpokládat, že skutečný rozsah bytové nouze je větší, než jsme zjistili, stále jde o veřejně politický problém, jehož řešení je v možnostech České republiky.

Na úrovni obcí, které jsou primárním subjektem odpovědným za řešení bytové nouze a za předcházení tomuto problému, se bude zpravidla (s výjimkou Prahy, Brna a Ostravy) skutečný počet domácností v bytové nouzi nacházet v rozmezí plus minus několik desítek domácností od námi prezentovaného odhadu. Obce, které často nemají příliš dobrou představu o rozsahu bytové nouze na svém území, tak získávají cennou informaci o tom, jak přibližně je tento problém velký a jakých domácností se týká.

43 000

domácností v ČR se nachází v bytové nouzi.

Cílem je dosáhnout nulového vlivu budovy na okolní prostředí

O šetrném a udržitelném stavebnictví jsme hovořili s výkonnou ředitelkou a projektovým manažerem České rady pro šetrné budovy Simonou Kalvoda a Petrem Zahradníkem.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Jakých úspěchů se vám za 11 let existence rady podařilo dosáhnout?

Simona Kalvoda (SK): Česká rada je součástí sítě, kterou tvoří asi 80 rad po celém světě. Hned po založení jsme se zaměřovali na dvě zásadní témata: prosazování a podpora certifikací budov a energetické úspory. Za jedenáct let existence jsme se posunuli ke komplexnímu pohledu na udržitelné stavebnictví, které členíme do pěti okruhů: technologie, inovace a úspory, kam spadají i původní energetické úspory, šetrné materiály a cirkulární ekonomika, hospodaření s vodou v budovách a jejich okolí, kvalita vnitřního prostředí a vnější prostředí.

Naším hlavním cílem je vzdělávání a myslím, že se nám za ty roky povedlo povědomí o šetrném stavebnictví výrazně rozšířit a přispět k tomu, že už se šetrné budovy stávají standardem. Zejména v oblasti administrativních prostor nebo logistických center dnes nájemci a uživatelé běžně vyžadují, aby budovy měly nějakou certifikaci týkající se šetrnosti či udržitelnosti. Postupně se také mění legislativa, fungují různé dotační programy a zdokonalují se systémy certifikace.

Co se vám naopak nedaří?

Petr Zahradník (PZ): Musíme si uvědomit, že stavebnictví je relativně konzervativní obor, takže často narazíme na různé byrokratické bariéry, nepochopení nebo neochotu něco měnit, dívat se na věci jinými očima. Ne všechno tedy postupuje tak rychle, jak bychom si přáli, ale to jsou běžné problémy, s nimiž musíme počítat. I přes všechny překážky se nám podařilo dosáhnout velkého pokroku.

Jak se pozná šetrná budova? Čím se ta šetrnost měří?

PZ: O šetrné budově můžeme říct, že má nízkou energetickou náročnost, že využívá šetrné materiály, že během své existence, ale i po konci životnosti jen v minimální míře ovlivňuje negativně své okolí. Je to široký komplex vlastností, který nelze vyjádřit nějakým jednoduchým parametrem.

SK: Jako laik můžete šetrnou budovu poznat vlastně jen podle toho, že má na fasádě štítek o certifikaci.

Můžete porovnat šetrné stavebnictví v Česku s okolními zeměmi?

PZ: Za západní Evropou – Německem, Británií, Francií – jsme pořád ještě pozadu, ale ve středo- a východoevropském regionu jsme v počtu certifikovaných

staveb na velikost trhu lídrem. Pozitivní roli hraje skutečnost, že máme relativně dobře nastavený legislativní systém i systém podpory. Dnes už u nás vlastně nelze postavit nějakou velmi nekvalitní budovu a různé dotační programy motivují investory k tomu, aby dosahovali u staveb lepších parametrů. A musím říct, že se postupně mění i smýšlení lidí. Často šetrnost a odpovědnost k životnímu prostředí vyžadují i bez ohledu na legislativu a dotace.

Které segmenty stavebnictví u nás patří k nejdůležitějším?

PZ: Velká poptávka po šetrných budovách je v sektoru administrativních a komerčních budov či logistických center. Zapadá to do programů společenské odpovědnosti, které nějakým způsobem fungují už téměř ve všech větších firmách u nás.

Výrazně složitější je situace například u budov státního sektoru, který je hodně konzervativní a kvalita budov v něm je často špatná. Jednou z příčin je i to, že úřady často sídlí v historických budovách, jejichž rekonstrukce a modernizace bývá poměrně náročná.

Jaký postup vlastníků historických budov doporučujete?

PZ: Většina lidí si pod pojmem šetrná budova představí, že ji zateplí izolací. To je ale jenom dílčí řešení, které se týká pouze snižování energetické náročnosti a v případě historických budov ho většinou ani nelze použít. Ale je možné do nich instalovat kvalitnější a účinnější technologie pro řízení provozu – vytápění, větrání, osvětlení. Dnes už se poměrně běžně využívají služby externích dodavatelů, kteří technologie nainstalují a garantují vlastníkovu budovy budoucí úspory. Z těchto úspor se pak splácí počáteční investice. Projekty tohoto typu už byly realizovány třeba v Rudolfinu, Národním divadle nebo v Kongresovém centru.

SK: Důležité je také si uvědomit, že důsledkem kvalitnějšího a efektivnějšího provozování budovy je i zlepšení vnitřního prostředí. Lidé se zde cítí lépe, jsou výkonnější, méně nemocní, mají menší fluktuaci. Dosažené úspory na lidských zdrojích pak bývají několikanásobně vyšší než ty energetické.

A jak je na tom segment rodinných a bytových domů?

PZ: V případě individuálních investorů velmi dobře funguje dotační program Nová Zelená úsporám, který

» Česká republika je lídrem v počtu certifikovaných staveb na velikost trhu ve střední a východní Evropě.

Simona Kalvoda

Petr Zahradník

mnoho lidí namotivoval, aby se zamysleli nad komplexnější renovací. Protože program míří na energetické úspory, zlepšila se kvalita staveb především v této oblasti. Ostatní témata jako kvalita vnitřního prostředí nebo využívání šetrných materiálů zatím nejsou v případě rodinných domů tak rozšířená a žádaná.

Trochu jiná situace je u developerů, kteří stavějí rezidenční budovy. Ti už mají větší přehled a postupně zavádějí certifikace, které kromě energetické náročnosti hodnotí třeba i kvalitu vnitřního prostředí.

Využíváte pro činnost rady statistická data?

PZ: Základní přehled získáváme ze statistik organizací, které zajišťují certifikaci staveb. V Česku patří mezi nejrozšířenější LEED a BREEAM.

Pro určité projekty využíváme databázi ENEX, v níž Ministerstvo průmyslu a obchodu postupně eviduje budovy z pohledu energetické náročnosti. Zaznamenávají se do ní údaje z energetických auditů a průkazů energetické náročnosti budov, podle kterých se dá posuzovat kvalita staveb a její vývoj v čase.

Když jsme před časem s Ministerstvem průmyslu a obchodu spolupracovali na přípravě strategie renovace budov, využívali jsme také data z ČSÚ. V nich nám ale bohužel některé údaje chyběly. Například počet stavebních povolení je publikován jenom souhrnně, takže není možné rozlišit, na jaké druhy či velikosti staveb byla povolení vydána. Pomohlo by nám i trochu jiné členění kategorií budov. Možná by stálo za to se s někým z ČSÚ sejit a možnosti úprav statistických výstupů prodiskutovat.

Jedním z cílů rady je dosáhnout Vize Nula.

Můžete tuto vizi čtenářům přiblížit?

SK: Vize Nula znamená, že budova v průběhu celého životního cyklu, tedy od projektu po demolici, nijak nezatěžuje okolí a životní prostředí. Dosáhnout tohoto stavu je velmi obtížné, a je to proto dlouhodobý cíl, k němuž postupně směřujeme. Konkrétnější kroky

a opatření obsahují naše středně- a krátkodobé strategické cíle, které každé dva roky revidujeme a upřesňujeme, a tak se posouváme pořád dál.

Existuje už dnes nějaká budova s nulovým vlivem nebo s parametry, které se nule blíží?

PZ: Prvním aspektem je energetická bilance. Ve světě už najdeme řadu takzvaných aktivních budov, které víc energie vyrobí, než spotřebují. Ale to je pouze provozní stránka, která nezohledňuje to, kolik energie se spotřebovalo na výrobu použitých technologií a materiálů a jak se při tom zničilo životní prostředí, třeba těžbou křemíku na fotovoltaické panely.

Druhý pohled tedy bere v potaz využití materiálů. Jakákoliv surovina, která je potřebná na stavbu domu, by měla být recyklovatelná nebo už recyklovaná. V ideálním případě by se do recyklace neměla vnášet žádná další energie, jednotlivé prvky a součásti by se jen rozebraly a použily někde jinde. To zatím neumíme a dostat se na čistou nulu nelze, ale všechny naše snahy míří k tomu, aby po celý životní cyklus budovy byl její vliv na prostředí co nejnižší.

Paradoxem je, že recyklaci komplikuje legislativa, která materiál z demolice označuje za odpad. Odpad ale nemůžete jednoduše vzít a použít ho na výrobu něčeho jiného nebo další výstavbu. Je to byrokraticky poměrně náročné a my se snažíme tyto překážky odstraňovat.

Velkým tématem poslední doby je příprava nového stavebního zákona. Co od této normy požadujete z hlediska šetrnosti staveb?

PZ: Stavební zákon vytyčuje hlavní mantinely a je klíčový pro developery a investory, pro které je zahájení staveb v současné době administrativně hrozně komplikované. Skutečnou kvalitu budov ovlivňují zejména návazné prováděcí předpisy, které stanovují, co všechno a podle jakých norem mají budovy splňovat a jak se to má kontrolovat. A právě v oblasti kontroly a vymáhání kvality bychom přivítali určité zpřísnění, protože v současné praxi výsledná stavba ne vždy odpovídá projektu, podle kterého byla povolena. V průběhu stavby investor škrtná náklady, dodavatel leckdy použije něco jiného, než měl, a na konci jsou značně odlišné parametry, než zaevidoval stavební úřad. Takže určitě by bylo dobré zlepšit prováděcí předpisy upravující kontrolu.

ČESKÁ RADA PRO ŠETRNÉ BUDOVY

Sdružuje společnosti z různých sektorů ekonomiky s cílem podporovat novou výstavbu i renovace na základě principů udržitelnosti. Stavebnictví by tak mělo směřovat k naplnění tzv. Vize Nula, tedy stavu, kdy budovy budou představovat nulovou zátěž pro životní prostředí v celém svém životním cyklu. V Česku působí od roku 2009.

Nezkrácený rozhovor najdete na: bit.ly/3eoHEGO

Ve stopách Járy Cimrmana

Čeští přihlašovatelé nejsou v podávání patentů příliš aktivní.

**EVA MYŠKOVÁ
SKARLANDTOVÁ**

vedoucí oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti

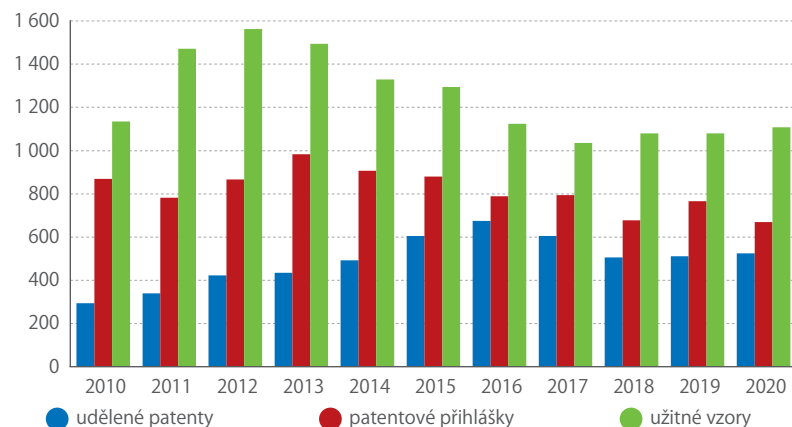
Údaje o počtech přihlášených a udělených patentů nás informují o výsledcích výzkumné, vývojové a inovační činnosti a o šíření vědeckých znalostí ve vybraných oblastech techniky. Spolu s počty evropských patentů validovaných pro naše území rovněž vypovídají o České republice z hlediska její ekonomické atraktivity pro zahraniční investory a především exportéry.

ČEŠTÍ VYNÁLEZCI PŘEKVAPOVALI SVĚT

Na mnoha významných patentovaných objevech, které zná a využívá celý svět, mají zásluhu i čeští vědci. Mezi nejznámější české vynálezce druhé poloviny minulého století bezesporu patří profesor Otto Wichterle se svými měkkými kontaktními čočkami či profesor Antonín Holý s patenty na léčebné využití látky tenofovir. V případě těchto dvou objevů však také vidíme, jak správný přístup k patentu může napomoci k financování dalšího výzkumu. Zatímco objevy vzešlé z práce týmu Antonína Holého přinášely na licenčních poplatcích každoročně stovky milionů korun, patent na výrobu měkkých kontaktních čoček byl prodán za minimální cenu do zahraničí.

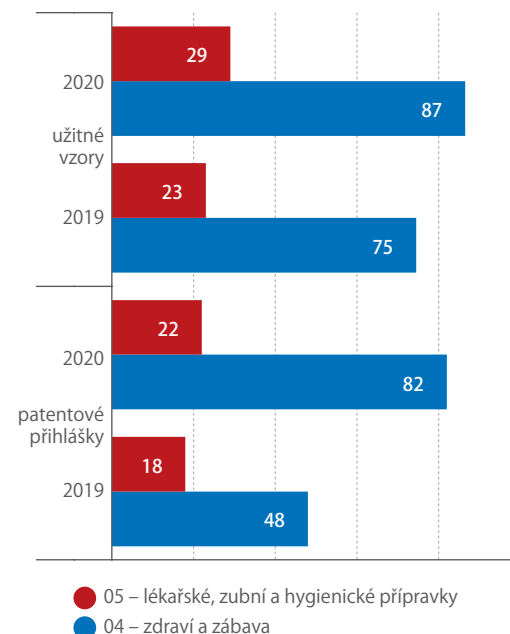
Čeští vynálezci a inovátoři ale nejsou v přínosu pro svět rozhodně pozadu ani z historického pohledu. Například v roce 1827 byl patentován lodní šroub Josefa Ressela a Jakub Kryštof Rad si nechal v roce 1843 patentovat kostkový cukr. Smutnější osud českal bratrance Veverkovy, kteří svůj vynález ruchadla z roku 1827 do patentového řízení nepřihlásili a žili dál v chudobě. Dále můžeme zmínit objev litografie Aloise Senefeldera, objev krevních skupin Jana Janského či hromosvod Prokopa Diviše, který se však o autorství „pere“ s Benjaminem Franklinem. Vynález dynamitu sice „vyfoukl“ Járovi Cimrmanovi Alfred Nobel, ale semtex si už Češi ukrást nenechali.

AKTIVITY PŘIHLAŠOVATELŮ Z ČR U ÚPV ČR

Zdroj: ÚPV ČR a vlastní dopočty ČSÚ

AKTIVITY PŘIHLAŠOVATELŮ Z ČR PODLE VYBRANÝCH OBORŮ MPT A ROKU PODÁNÍ

Zdroj: ÚPV ČR a vlastní dopočty ČSÚ

S výčtem bychom mohli pokračovat dále, ale nyní se již raději podíváme na statistické údaje, jak si čeští vynálezci stojí v dnešní době.

UPŘEDNOSTŇUJEME UŽITNÉ VZORY

V roce 2020 bylo českým i zahraničním subjektům v Česku uděleno či validováno celkem 7 470 patentů a oproti předchozímu roku došlo k poklesu o cca 600 a k návratu na hodnotu z roku 2018. Mezi přihlašovatelé jednoznačně dominovali ti zahraniční, jimž bylo v roce 2020 přímo uděleno či validováno 6 945 patentů. Českým přihlašovatelům pak patřilo 525 udělených patentů. Mezi zahraničními přihlašovatelé dlouhodobě dominují subjekty z Německa, jimž bylo Úřadem průmyslového vlastnictví ČR (ÚPV ČR) v roce 2020 validováno 1 838 patentů. Na druhém místě v počtu validovaných patentů se nacházely s 1 304 patenty Spojené státy. Mezi českými přihlašovatelé dominují dlouhodobě podniky, jimž náležela v roce 2020 polovina všech patentů udělených českým přihlašovatelům. Následují veřejné vysoké školy s necelou třetinou tuzemských patentů a veřejné výzkumné instituce a fyzické osoby shodně s cca desetinovými podíly. Mezi patenty udělenými podnikům převažovaly ze dvou třetin patenty pro domácí podniky a zbylá jedna třetina patentů patřila zahraničním afilacím.

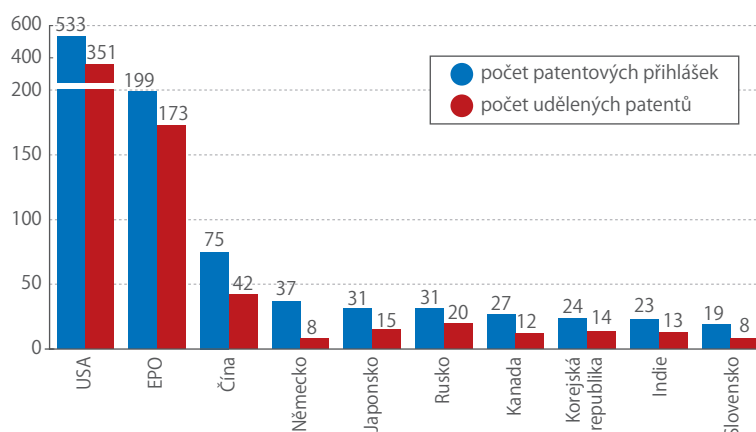
Vzhledem k tomu, že mezi podáním přihlášky a udělením patentu vzniká časová prodleva zhruba pěti let a úspěšnost udělení patentu se pohybuje okolo 45 %, je k posouzení aktivit v oblasti průmyslové ochrany v konkrétním roce vhodnější sledovat podané patentové přihlášky či zapsané užité vzory. V případě užitných vzorů není prodleva mezi podáním přihlášky a schválením tak dlouhá a užité vzory jsou dostupnější rovněž z hlediska výše poplatků a míry nutné administrativy. Je však třeba podotknout, že patent je silnější formou ochrany a rozdíl je i v maximální délce platnosti ochrany – v případě užitého vzoru je to 10 let, u patentu 20 let.

Užitných vzorů je u nás podstatně více než udělených patentů. Vrcholu dosáhl tento způsob ochrany v roce 2012, kdy ÚPV ČR evidoval od tuzemských subjektů dvakrát více přihlášek k zápisu užitého vzoru než patentů a zapsal jim 3,5krát více užitných vzorů, než udělil patentů. Za velkým nárůstem počtu zapsaných užitných vzorů stály zejména veřejné vysoké školy, které tento institut před rokem 2007 téměř nepoužívaly. Od roku 2012 pak počet zapsaných užitných vzorů plynule klesal a vývoj od roku 2016 lze označit spíše za stagnaci. V roce 2020 bylo subjektům z Česka zapsáno 1 108 užitných vzorů, o 28 více než o rok dříve. Stejně jako u udělených patentů i v případě zapsaných užitných vzorů jich polovina náležela podnikům a desetina veřejným výzkumným institucím. Veřejným vysokým školám patřila téměř čtvrtina a fyzickým osobám pak 17 % zapsaných užitných vzorů. Z užitných vzorů zapsaných podnikům v Česku patřilo 84 % domácím firmám a 16 % zahraničním afilacím.

PATENTŮ V OBLASTI MEDICÍNY PŘIBÝLO

I v epidemiologické oblasti si Češi připisují historické úspěchy, nejvýznamnějším epidemiologem 20. století je bezesporu Karel Raška, který položil základy moderní české epidemiologii, vypracoval metodu epidemiologické bdělosti a nemalé zásluhy má na celosvětovém vymýcení pravých neštovic. Neštovicemi bohužel světové epidemie neskončily a ta současná je jednou z největších, které lidstvo postihly. Podívejme

AKTIVITY PŘIHLAŠOVATELŮ Z ČR U VYBRANÝCH ZAHRANIČNÍCH PATENTOVÝCH ÚŘADŮ (2019)

Zdroj: ČSÚ dle údajů WIPO

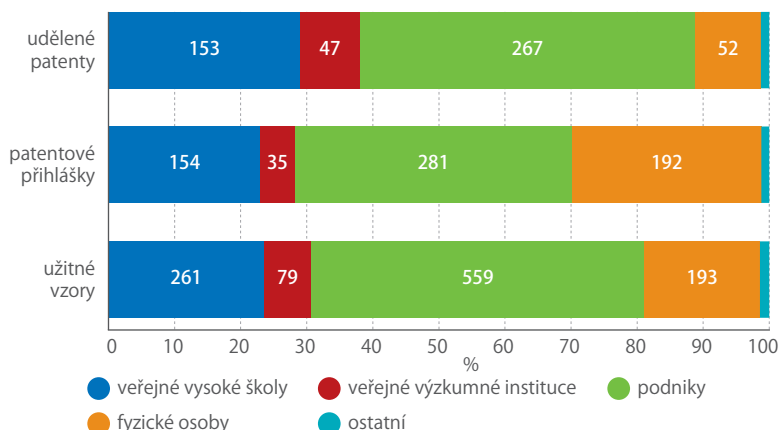
se tedy, jak se změnila v posledním sledovaném roce patentová aktivita v oblasti medicíny.

Přestože celkový počet patentových přihlášek meziročně poklesl téměř o stovku, v případě přihlášek patentů z oboru zdraví a zábava došlo k nárůstu o 34 přihlášek. Čeští přihlašovatelé tak v tomto oboru loni podali 82 patentových přihlášek. Užitných vzorů bylo meziročně více o 12. Při podrobnějším zkoumání zjistíme, že například u podtřídy A61L, která mimo jiné obsahuje způsoby nebo přístroje pro sterilizaci materiálů a předmětů, dezinfekci či sterilizaci a dezodoraci vzduchu, se počet patentových přihlášek meziročně zvýšil ze 4 na 14 a užitných vzorů z 5 na 10. U užitných vzorů došlo k nezanedbatelnému nárůstu také u podtřídy A61K – přípravky pro lékařské nebo hygienické účely.

ČESKO MÁ CO DOHÁNĚT

Subjekty z České republiky mohou podat přihlášku svého vynálezu nejen u ÚPV ČR, ale samozřejmě také u národních patentových úřadů ostatních zemí či u mezinárodních patentových úřadů, jako je například Evropský patentový úřad (EPO). V roce 2019 byly subjekty z ČR nejaktivnější u patentového úřadu Spojených států (USTPO), kde podaly 533 patentových přihlášek a uděleno jim bylo 351 patentů. U EPO podali přihlašovatelé z Česka 199 přihlášek a obdrželi 173 patentů. To je ovšem pouhý zlomek z celkových 181 tisíc patentových přihlášek, které byly v roce 2019 u EPO podány. Přes 66 tisíc z nich pocházelo od přihlašovatelů ze zemí EU a např. přihlašovatelé z populačně podobně velkého Rakouska podali v roce 2019 u EPO 2 341 patentových přihlášek, což je dvanáctkrát více než ti z Česka. Z evropských zemí dominují u EPO přihlašovatelé z Německa, kteří v roce 2019 podali 26 816 patentových přihlášek. Mezi významné přihlašovatele patří také Francie (10 231) či Nizozemsko (6 953). Jednoznačně nejvíce patentových přihlášek u EPO podaly v roce 2019 subjekty ze Spojených států (46 128) a s velkým odstupem pak následovalo Japonsko s 22 094 přihláškami.

AKTIVITY PŘIHLAŠOVATELŮ Z ČR PODLE JEJICH TYPU (2020)

Zdroj: ÚPV ČR a vlastní dopočty ČSÚ

Spokojenost výrazně převažuje

V roce 2020 se ČSÚ po pětileté přestávce opět zeptal uživatelů, jak jsou spokojeni s výstupy a službami statistického úřadu a jak vnímají postavení této instituce ve společnosti.

PETRA KUNCOVÁ
ředitelka odboru
informačních
služeb

Průzkumy spokojenosti uživatelů patří k „dobré praxi“ všech statistických úřadů. ČSÚ se poprvé na zkušenosti a názory uživatelů ptal v roce 2003. Nyní se průzkum obnovuje, nedá se ale říci, že ve stejné podobě, protože jsme při formulaci otázek využili zahraničních zkušeností a dotazník jsme výrazně změnili.

Sběr dat prostřednictvím webového formuláře probíhal od 11. prosince 2020 do 2. února 2021. Získány byly odpovědi od 201 respondentů, kteří se rekrutovali jednak z osob žádajících ČSÚ o poskytnutí nějakých informací, jednak ze zástupců partnerských organizací, např. pracovišť státní statistické služby nebo institucí spolupracujících s krajskými pracovišti ČSÚ. Nejedná se tedy o standardní statistické zjišťování, ale o anketu, která sice neposkytuje reprezentativní výsledky za celou populaci, ale vypovídá o názorech reálných uživatelů.

Mezi respondenty výrazně převládali vysokoškoláci (69%), pětinu (21%) tvořili středoškoláci s maturitou. Z hlediska profese nejvíce respondentů pracuje v soukromém sektoru (32%) a ve státní správě a samosprávě (30%). Další v pořadí jsou studující (13%) a lidé z akademické sféry (11%). Podle věku

tvořily největší část osoby ve věku 46–64 let (39%) a 26–45 let (38%).

Informace z ČSÚ využívá denně 9% respondentů, týdně 25% a měsíčně 26%. Čtvrtletní potřebu využití informací má 16% respondentů a roční 10%. K častějším uživatelům patří spíše akademici, k méně častým pak soukromý sektor.

Jako odpověď na otázku „K čemu využíváte statistické informace ČSÚ?“ respondenti nejčastěji vybrali možnost „pro svoji práci“. Poněkud překvapivé je, že hned na druhém místě se objevil „osobní zájem“. Třetí příčku se značným odstupem zaujala odpověď „ke studiu“. Nejčastěji hodnocené kategorie jsou také nejlépe hodnocené, i když v opačném pořadí dvou prvních možností. Za zásadní nebo důležité pro svoji práci označilo informace z ČSÚ 70% respondentů a pro osobní zájem dokonce 78%.

Pro práci jsou informace z ČSÚ nejdůležitější pro akademiky – za důležité nebo zásadní je považuje 89% z nich. Velmi významné jsou také pro představitele státní správy a samosprávy, kteří je za důležité nebo zásadní označili z 80%, zatímco z lidí ze soukromého sektoru tuto odpověď volilo jen 60%.

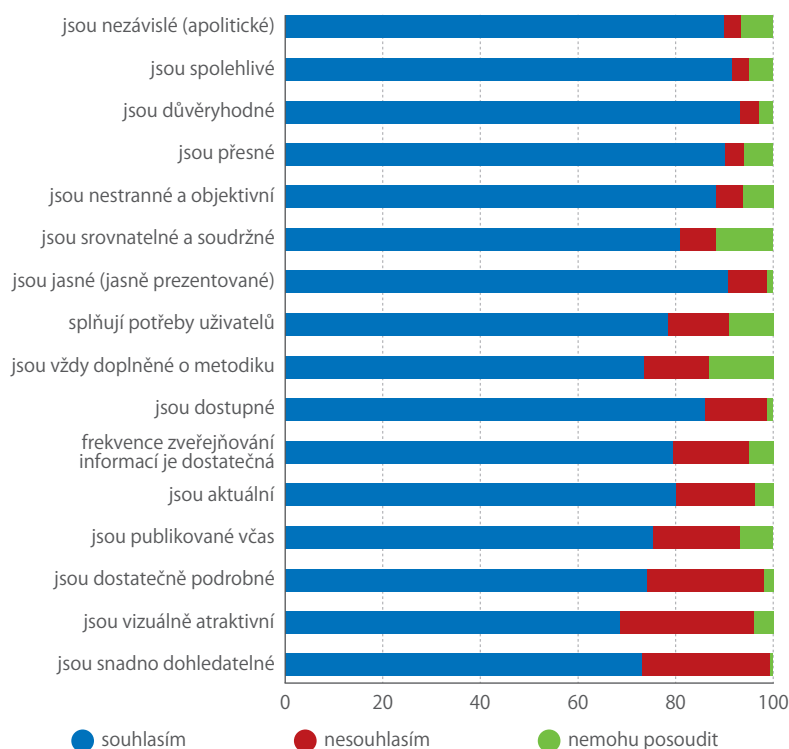
NEJČASTĚJŠÍM ZDROJEM JE WEB

Mezi využívanými statistikami je jednoznačně nejpopulárnější statistika obyvatelstva, se značným odstupem pak následují ceny a inflace, zaměstnanost a nezaměstnanost, dále regionální statistiky a volby. Podíl spokojených je nejvyšší v případě voleb a cenové statistiky (93%), vysoká míra spokojenosti panuje i se statistikami obyvatelstva a sčítáním lidu, domů a bytů (obojí 91%), výstupy o zaměstnanosti a nezaměstnanosti a regionálními statistikami (90%). Relativně nejméně spokojeni jsou uživatelé statistiky služeb a kultury (69% a 63%), ale i mezi nimi je vyšší počet spokojených než nespokojených.

Jako nejčastější zdroj, z něhož čerpají data ČSÚ, označili respondenti webové stránky úřadu. Vzhledem k tomu, že dotazník byl umístěn na těchto stránkách, není výsledek nijak překvapivý. Důležité ale je, že respondenti jsou s webem výrazně spokojeni (93%). Mezi další nejčastěji uváděné zdroje patří veřejná databáze ČSÚ (88%), jiné databáze a registry (např. RES, RSO) (90%), časopisy ČSÚ (89%), informační služby ČSÚ (88%), otevřená data ČSÚ (81%) a rychlé informace (85%).

Obecně se dá říct, že nespokojenost je malá – negativně se k jednotlivým zdrojům vyjádřilo nejvýše 6 respondentů jako velmi nespokojeni a nejvýše 10 jako spíše nespokojeni.

HODNOCENÍ VÝSTUPŮ ČSÚ (%)

Zdroj: ČSÚ

Otázka „Pomohla vám nebo vaší společnosti některá ze statistik ČSÚ k rozhodnutí týkajícímu se vaší práce/podnikání?“ rozdělila respondenty přibližně na třetiny. Ano odpovědělo 32 % z nich, ne 29 % a zbývajících 39 % uvedlo nevíím.

ČSÚ JE DŮVĚRYHODNÝ A UŽITEČNÝ

Velká většina respondentů vyjádřila souhlas s tvrzeními, že výstupy ČSÚ jsou důvěryhodné, jasné (jasně prezentované), přesné, nezávislé (apolitické) a spolehlivé. Větší podíl nesouhlasných odpovědí se objevil u tvrzení, že výstupy jsou snadno dohledatelné, vizuálně atraktivní, dostatečně podrobné a publikované včas.

Velmi potěšující je vysoká důvěra ve statistiky ČSÚ, důvěru jim 94% respondentů, přičemž více než polovina (54%) jim důvěruje zcela.

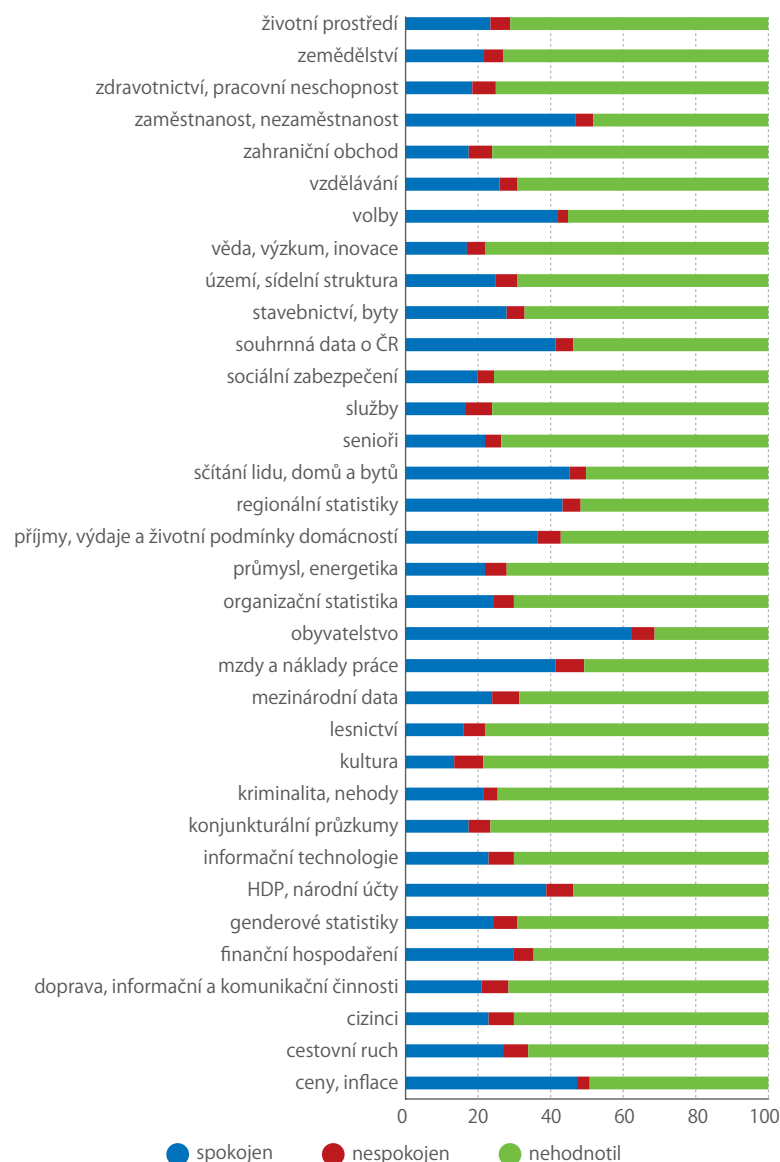
V části dotazníku zjišťující vnímání úřadu respondenti nejčastěji souhlasili s výroky, že ČSÚ sbírá a dále poskytuje užitečné statistické údaje, poskytuje svým uživatelům kvalitní informační služby a je nezávislý. Nejméně často souhlasili, resp. nejčastěji nesouhlasili s výroky, že ČSÚ se aktivně prezentuje na sociálních sítích, podnětně vstupuje do veřejné debaty nebo že přiměřeně zatěžuje své respondenty. Ve všech tvrzeních však několikanásobně častěji převažovalo souhlasné stanovisko, v nejméně příznivém případě dvojnásobně.

Podle 85% respondentů přispívá ČSÚ svou činností k prosperitě ČR. Přesvědčení o příspěvku k prosperitě je tím větší, čím častěji respondenti užívají data ČSÚ.

Celkově působení ČSÚ hodnotí velmi pozitivně nebo spíše pozitivně 97% respondentů a jen 3% negativně.

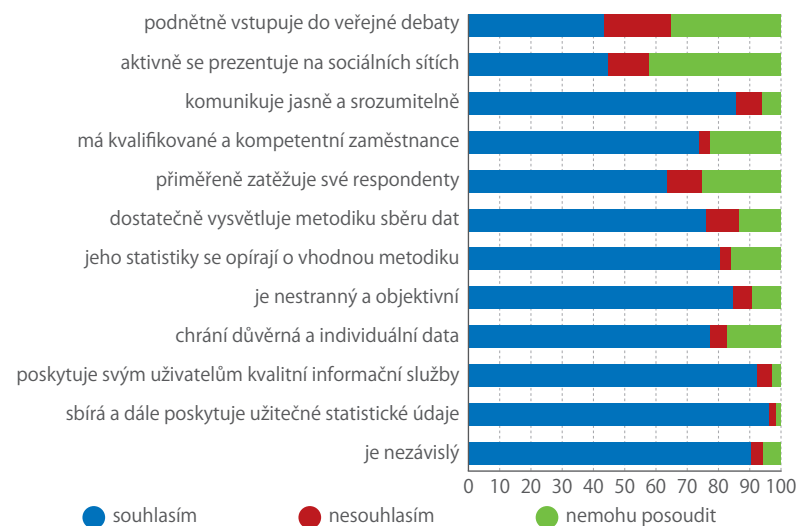
Tři pětiny respondentů jsou podle svého tvrzení obeznámeny s činností ČSÚ dobře nebo velmi dobře. Poměrně překvapivý je relativně vysoký (téměř třetinový) podíl těch, kteří jsou s činností ČSÚ obeznámeni málo. I v tomto případě platí, že čím častěji respondent statistické informace užívá, tím

HODNOCENÍ RŮZNÝCH TYPŮ STATISTIK (%)

Zdroj: ČSÚ

VNÍMÁNÍ ČSÚ (%)

Zdroj: ČSÚ

lepší informace má o činnosti úřadu. Zlom mezi informovanými a neinformovanými nastává mezi čtvrtletními a ročními uživateli.

U většiny otázek byla nabídnuta možnost otevřeně vyjádřit svůj názor. Z odpovědí, které vyplnili respondenti svými vlastními slovy, se potvrdila zkušenost z minulých anket – uživatelé velmi oceňují profesionalitu a vstřícnost našich zaměstnanců, a to jak v ústředí, tak také na regionálních pracovištích.

Výsledky ankety jsou důležitým zdrojem informací o vnímání ČSÚ uživateli jeho dat a partnery a také o kvalitě poskytovaných služeb. Spolu s dalšími hodnotícími nástroji budou využity pro další zlepšování našeho servisu a komunikace s odbornou i laickou veřejností. Cenné budou také informace o vývoji jednotlivých parametrů v budoucnosti, protože ČSÚ je připraven anketu organizovat i v příštích letech.

Příjmy a životní podmínky domácností – 2020

Vydavatel: Český statistický úřad

Publikace shrnuje výsledky šestnáctého ročníku výběrového šetření Životní podmínky, které se uskutečnilo od února do července roku 2020. Smyslem bylo jako obvykle zmapovat situaci českých domácností za předchozí kalendářní rok i za aktuální období dotazování. Šetření se zaměřuje na získání údajů o finanční situaci různých typů domácností, jejich příjmech, kvalitě bydlení, nákladech na bydlení a vybavenosti bytů a rovněž o zdravotních, pracovních a materiálních podmínkách domácností a jednotlivých členů. Obdobné zjišťování s jednotnou metodikou probíhá celkem ve 34 evropských zemích.

Mezi hlavní výstupy patří informace o podílu osob ohrožených příjmovou chudobou a podílu osob žijících v domácnostech s určitým materiálním nedostatkem.

Údaje za hospodářící domácnosti jsou tříděny podle různých hledisek (postavení osoby v čele domácnosti, počet pracujících osob a počet dětí, typ domácnosti, věk a vzdělání osoby v čele domácnosti, velikost obce, kraje a kvintilové rozdělení příjmů). Za uvedené skupiny domácností jsou publikovány údaje o struktuře a rozdělení příjmů, demografických charakteristikách osob, o kvalitě a finanční náročnosti bydlení a dále subjektivní názory domácností na jejich současnou socio-ekonomickou situaci. Údaje za osoby 16leté a starší zahrnují vedle vybraných informací o pracovní aktivitě zejména subjektivní hodnocení vlastního zdravotního stavu. Uvedené informace jsou doplněny údaji o míře ohrožení

osob příjmovou chudobou, míře materiální deprivace a podílu osob žijících v domácnostech s nízkou pracovní intenzitou zpracovanými podle evropské metodiky.

Výsledky šetření mj. ukazují, že průměrné čisté peněžní příjmy domácností mezi lety 2018 a 2019 vzrostly ze 195,1 tis. Kč na osobu na 209,8 tis. Kč, tedy o 7,5 %. Příjmy rostly jak nominálně, tak reálně, a to o 4,7 %, což znamená, že domácnosti si mohly koupit více zboží a služeb.

Zlepšení finanční situace se projevilo i v tom, jak domácnosti s příjmy vycházely. Zatímco v roce 2019 vycházelo se svými příjmy s velkými obtížemi nebo s obtížemi 14,3 % domácností, v roce 2020 to bylo pouze 13 %.

Rok 2020 byl kvůli epidemické situaci výjimečný. Ačkoli nouzový stav země a omezená možnost osobních kontaktů zkomplikovaly průběh terénního šetření v domácnostech, tato publikace přináší výsledky, které lze považovat za reprezentativní. Všechny ukazatele, které souvisejí s příjmy domácností, však odrážejí stav roku 2019, tedy situaci před výskytem nemoci covid-19 v České republice a před zavedením opatření na zvládnutí epidemie.

Podrobnější výsledky šetření představíme čtenářům v červnovém vydání časopisu Statistika & My.

 bit.ly/3tGWsVS

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR ROČENKA 2019

Vydavatel:
Ministerstvo
zemědělství

Tradiční publikace, která přináší komplexní data o vývoji i aktuálním stavu ekologického zemědělství a produkce biopotravin v ČR. Obsahuje rovněž informace o státní podpoře směřující do tohoto oboru.

 bit.ly/3ateyDu

SPRÁVA O HOSPODÁRSKOM VÝVOJI V KRAJOCH SR ZA ROK 2020

Vydavatel:
Štatistický úrad SR

Analýzy vybraných ekonomických ukazatelů podle odvětví slovenského hospodářství za rok 2020 v krajích Slovenské republiky. V případě dostupnosti údajů byla některá odvětví analyzována až na úroveň okresů.

 bit.ly/3tQRsOw

ZPRÁVA O ČESKÉM KNIŽNÍM TRHU 2019/2020

Vydavatel: Svaz
českých knihkupců
a nakladatelů

Souhrnné informace o vývoji knižního trhu, jeho obratu, počtu vydaných titulů a počtu vydavatelství. Součástí jsou rovněž základní informace o knihovnách. Údaje jsou za období před nástupem pandemie covidu-19.

 bit.ly/3v202KC

PUBLIKACE ČSÚ

 tištěná online

Statistika sportu: základní ukazatele (2020)

Základní ekonomický rozbor oblasti sportu čerpající zejména z výběrových šetření ČSÚ. Vedle ekonomických aspektů oblasti sportu zkoumá publikace také sportovní návyky a participaci v české populaci.

V4 towards Europe (2020)

Shrnutí úspěchů zemí Visegrádské skupiny (Česka, Maďarska, Polska a Slovenska) při plnění cílů stanovených ve Strategii Evropa 2020. Pouze anglicky.

Organizační statistika (1. Q 2021)

Údaje o organizační struktuře národního hospodářství sestavené z dat vedených v Registru ekonomických subjektů.

Výsledky zdravotnických účtů ČR (2010–2019)

Komplexní údaje o výdajích na zdravotní péči zpracované v rámci mezinárodně srovnatelných dat ve formě tzv. zdravotnických účtů České republiky za referenční rok 2019.

Ukazatele sociálního a hospodářského vývoje ČR (4. Q 2020)

Časové řady od roku 2000 a čtvrtletní či měsíční údaje od roku 2010 k vybraným ukazatelům národního hospodářství.

www.czso.cz | objednavky@czso.cz

KALENDÁŘ: Rychlé informace

ČERVEN 2021

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

1 ÚT

Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (4/2021)

Tvorba a užití HDP (1. Q 2021)

4 PÁ

Průměrné mzdy (1. Q 2021)

7 PO

Zahraniční obchod se zbožím (4/2021)

Průmysl (4/2021)

Stavebnictví (4/2021)

8 ÚT

Maloobchod (4/2021)

10 ČT

Indexy cen vývozu a dovozu (4/2021)

Indexy spotřebitelských cen – inflace (5/2021)

14 PO

Pohyb obyvatelstva (1. Q 2021)

16 ST

Indexy cen výrobců (5/2021)

24 ČT

Konjunkturální průzkum (6/2021)

29 ÚT

Čtvrtletní sektorové účty (1. Q 2021)

30 ST

Deficit a dluh vládních institucí (1. Q 2021)

TISKOVÁ KONFERENCE:

4 PÁ: VÝVOJ MEZD

16 ST: VÝVOJ EKONOMIKY V PRVNÍM ČTVRTLETÍ 2021

Za zdraví jsme si připlatili o desetinu více

V posledním roce před výskytem nemoci covid-19 se výdaje na zdravotní péči v Česku výrazně zvýšily. Meziročně v roce 2019 vzrostly o 44 mld. Kč a dosáhly celkové výše 478 miliard.

MARTIN MANA

ředitel odboru statistik rozvoje společnosti

K meziročnímu nárůstu přispěly oba hlavní zdroje financování zdravotní péče v Česku, veřejné zdroje vzrostly o 34 mld. Kč a soukromé o 10 mld. Kč. Přestože výrazné navýšení bylo zaznamenáno už druhý rok v řadě, Česko nadále zaostává za průměrem zemí Evropské unie ve výdajích na zdravotní péči přepočtených na jednoho obyvatele. V roce 2018 dosáhly tyto výdaje u nás 1 493 eur, což bylo o polovinu méně než průměr EU27. V porovnání s Německem a Rakouskem jsou české výdaje na jednoho obyvatele dokonce téměř třikrát nižší a v celkovém žebříčku zaujímá Česká republika 18. místo. Nižší se nacházejí např. Slovensko se zhruba třičtvrtinovými výdaji proti Česku a Polsko, kde se částka na hlavu pohybuje lehce nad polovinou české úrovně. Ze sousedních států vynaložily v roce 2018 na zdraví více než 10 % z HDP Německo a Rakousko, Česko se s 8 % zařadilo v EU27 na 12. příčku.

DVĚ TŘETINY VÝDAJŮ FINANCUJÍ ZDRAVOTNÍ POJIŠTOVNY

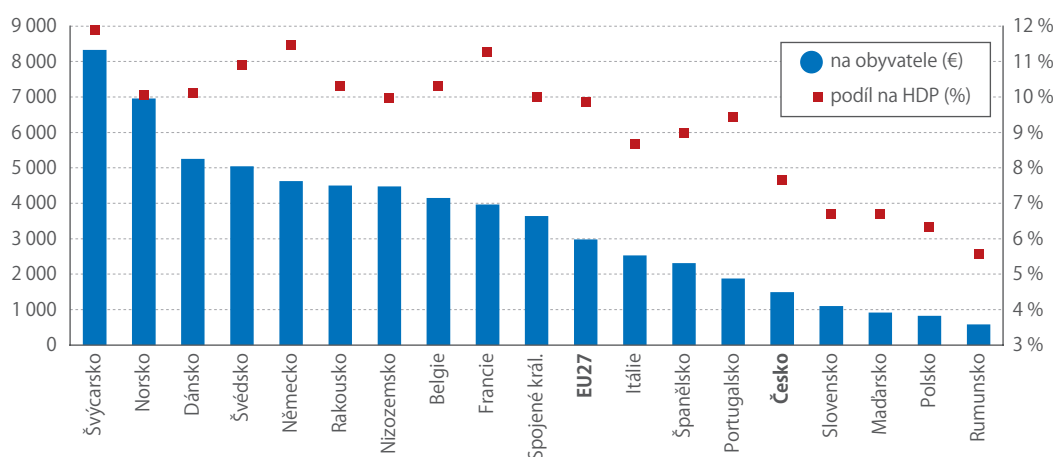
Největší část výdajů na zdravotní péči je v Česku hrazena prostřednictvím povinného veřejného zdravotního pojištění. Zdravotní pojišťovny u nás financovaly v roce 2019 téměř dvě třetiny veškeré zdravotní péče a jejich výdaje meziročně vzrostly o 26 mld. Kč na rekordních 310 mld. Kč. V letech 2010 až 2019 vynaložily zdravotní pojišťovny na zdravotní péči v Česku celkem 2,5 bilionu Kč.

Třetina z úhrad zdravotního pojištění v roce 2019 připadla na ambulantní a necelá pětina na lůžkovou léčebnou péči. Dohromady na léčebnou péči vynaložily pojišťovny 162 mld. Kč. Za laboratorní služby a zobrazovací metody pojišťovny zaplatily 46 mld. Kč. Procentuálně nejvíce vzrostly meziročně výdaje zdravotních pojišťoven za preventivní a rehabilitační péči.

Výdaje zdravotních pojišťoven na jednu osobu dosáhly v roce 2019 průměrně 29,4 tis. Kč. Na jednu

VÝDAJE NA ZDRAVOTNÍ PÉČI VE VYBRANÝCH EVROPSKÝCH STÁTECH V ROCE 2018*)

Podrobnější informace o výdajích na zdravotní péči naleznete v publikaci ČSÚ **Výsledky zdravotnických účtů České republiky za roky 2010 až 2019**.

bit.ly/2OSHcwq

Pozn.: *) Bez výdajů na dlouhodobou sociálně-zdravotní péči

Zdroj: Eurostat

ženu bylo v průměru vynaloženo 29,8 tis. Kč, tj. o 1,8 tis. Kč více než na jednoho muže. Z hlediska věkových skupin vydaly pojišťovny nejvíc peněz na zdravotní péči o osoby mezi 70 a 74 lety (36,2 mld. Kč), nejméně za osoby ve věku 20 až 24 let (6,1 mld. Kč).

Nejnákladnější léčbu vyžadují nemoci oběhové soustavy, kam se řadí např. srdeční infarkt nebo mozková mrtvice. V roce 2019 na ně pojišťovny vydaly celkem 28,5 mld. Kč. Roční výdaje zdravotních pojišťoven na muže trpící onemocněním oběhové soustavy byly podle aktuálních dat o téměř tři miliardy vyšší než v případě žen. Rozdíl souvisí s častějším výskytem tohoto onemocnění u mužů než u žen.

Druhou finančně nejnáročnější diagnózou jsou novotvary, jejichž léčba stála pojišťovny 24,7 mld. Kč.

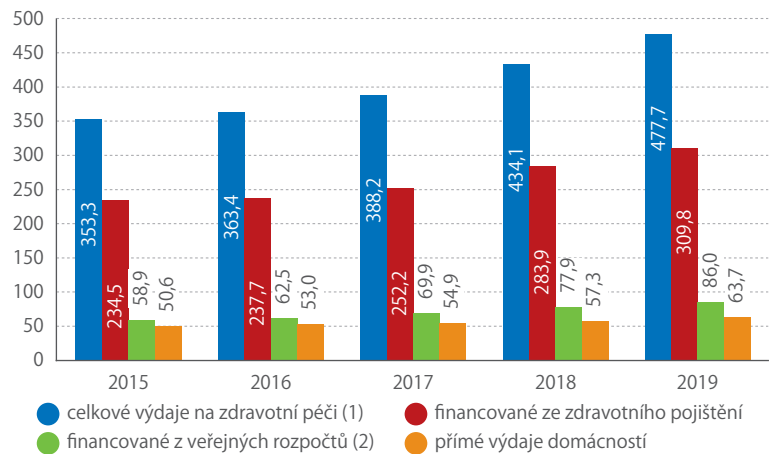
NA LÉKY SMĚŘUJE PĚTINA CELKOVÝCH VÝDAJŮ

Soukromé zdroje financování zdravotní péče reprezentují v českém prostředí hlavně přímé výdaje domácností. V roce 2019 vynaložili občané ze svých peněženek na zdraví celkem 63,7 mld. Kč, tedy 13 % celkových výdajů na zdravotní péči v Česku. Meziročně vzrostly tyto výdaje o 11 % (6,4 mld. Kč), tj. nejvíce od roku 2010. Za posledních deset let zaplatily domácnosti za zdravotní péči celkem 500 mld. Kč. Průměrné výdaje domácností na zdraví na 1 osobu se za poslední tři roky zvýšily o bezmála tisíc korun na 6 000 Kč v roce 2019.

Nejvíce stojí domácnosti léky a ostatní zdravotnické zboží. V roce 2019 lidé doplatili 12,9 mld. Kč za léky na předpis a dalších 16,5 mld. Kč vydali za volně prodejná léčiva. Meziročně výdaje českých domácností za léky stouply o rekordní 4,0 mld. Kč (15,6 %), a každý obyvateľ tak v průměru za léky zaplatil 2 758 Kč. Skoro pětinu výdajů na zdraví (10,9 mld. Kč) pak lidé zaplatili v ambulancích za stomatologickou péči.

V Česku bylo v roce 2019 vydáno za léky celkem 93,7 mld. Kč, což představovalo pětinu veškerých běžných výdajů na zdravotní péči. Pojišťovny na léky

FINANCOVÁNÍ ZDRAVOTNÍ PÉČE V ČESKU (mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ

1) Do celkových výdajů na zdravotní péči jsou podle mezinárodně používané metodiky zahrnovány pouze běžné náklady, tj. ze sledovaných výdajů jsou vyloučeny: i) výdaje na výstavbu a rekonstrukci zdravotnických zařízení, ii) investiční výdaje na nákup a modernizaci přístrojového vybavení a iii) výdaje na zdravotnický výzkum a vývoj a vzdělávání, které jsou financované ze státního rozpočtu.

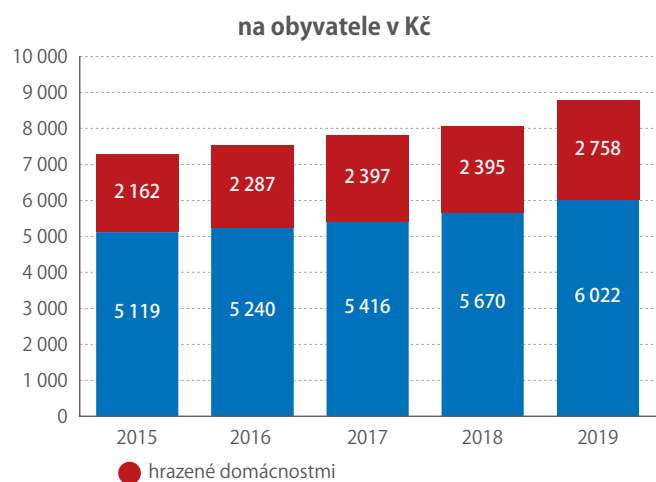
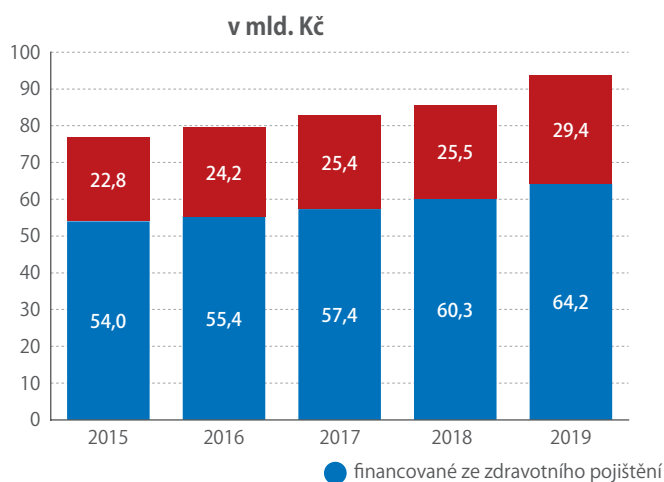
2) Zahrnuje výdaje ze státního rozpočtu a z rozpočtů krajů především na dlouhodobou a preventivní péči a správu systému zdravotní péče.

vynaložily 64,2 mld. Kč, přičemž ty na předpis je stále 35,0 mld. Kč a dalších 29,2 mld. Kč utratily pojišťovny za léky spotřebované přímo ve zdravotnických zařízeních. Na jednoho obyvatele uhradily zdravotní pojišťovny v roce 2019 za léky v průměru 6 022 Kč, tedy o 352 Kč více než v roce předchozím.

UPOZORNĚNÍ:

Mimořádná situace vzniklá v souvislosti se šířením onemocnění covid-19 se projeví až na příštích výsledcích zdravotnických účtů za rok 2020.

VÝDAJE NA LÉKY V ČESKU

Zdroj: ČSÚ

Rostoucí sňatečnost zastavil koronavirus

Sňatečnost v České republice nepřetržitě rostla od roku 2014. Tento trend zastavila v roce 2020 epidemie onemocnění covid-19 a opatření přijímaná proti jejímu šíření.

TEREZIE ŠTYGLEROVÁ
vedoucí oddělení demografické statistiky

V roce 2020 bylo v Česku uzavřeno 45,4 tisíce manželství, což je o 9,5 tisíce méně než v roce předcházejícím. Celkový počet sňatků byl loni čtvrtý nejnižší od vzniku České republiky v roce 1918.

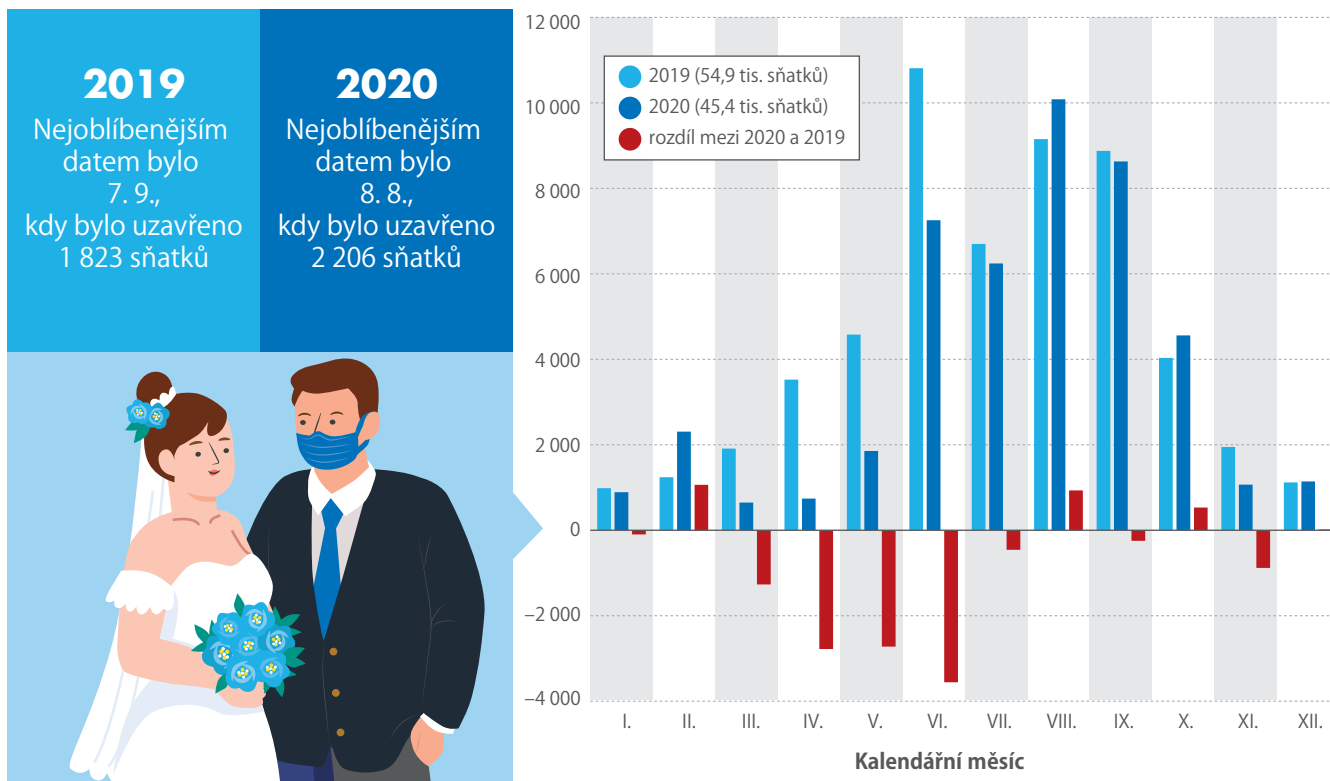
Nejbohatším na sňatky v novém tisíciletí byl u nás rok 2007, kdy do manželství vstoupilo 57,2 tisíce párů. Suverénně nejoblíbenějším dnem pro konání svateb se stala sobota 7. 7. 2007, během které si v Česku své ano řeklo 4 406 párů. Naopak historicky nejnižší hodnoty dosáhl počet sňatků v roce 2013, v němž bylo sezdáno 43,5 tisíce párů. V následujících letech uzavřených manželství každoročně přibývalo a v roce 2019 se jejich počet dostal až na 54,9 tisíce (vyšší počet byl naposledy zaznamenán právě v roce 2007).

Epidemie covidu-19 a v souvislosti s ní přijatá protiepidemická opatření však narůstající trend přerušily. Do budoucna bude jistě zajímavé sledovat, zda se loňský, pro konání svateb nepříznivý rok projeví v nárůstu počtu uzavřených sňatků v příštích letech či zda ovlivní počet dětí narozených mimo manželství.

VÝJIMEČNÝ ÚNOR

Z celkového počtu 45,4 tisíce sňatků v roce 2020 se jich nejvíce konalo v srpnu, a to více než 10 tisíc. Měsícem s druhým nejvyšším počtem uzavřených manželství bylo září, ve kterém bylo sezdáno 8,6 tisíce párů. Naopak nejméně sňatků bylo loni zaregistrováno v březnu, kdy jejich počet nedosáhl ani 0,7 tisíce. To představovalo vůbec nejnižší měsíční počet sňatků minimálně v poválečné historii České republiky. Méně než tisíc sňatků v jednom měsíci bylo uzavřeno mimořádně také v dubnu, a dále v lednu, kdy je to však běžné. Ve srovnání s rokem 2019 byl počet uzavřených manželství v roce 2020 nižší v 8 z 12 měsíců, přičemž nejvýraznější meziroční propad nastal na jaře – v dubnu, březnu a květnu. V době od 16. března do 19. dubna totiž platila nejpřísnější protiepidemická opatření, která zakazovala svatební obřady, pokud nešlo o ohrožení života snoubence, a již od 12. března byl snížen maximální počet účastníků obřadu na 30. Poté, až

POČTY SŇATKŮ V KALENDÁRNÍCH MĚSÍCÍCH

Zdroj: ČSÚ

do 10. května, se mohly konat jen malé svatby s maximálně 10 účastníky. Od 11. května do 18. října byly podmínky nejpříznivější a mohly se konat obřady s počtem svatebčanů do 100. Poté opět došlo k významnému snížení nejvyššího možného počtu účastníků na deset až třicet v závislosti na platnosti nařízení vlády pro konkrétní období.

V únoru, srpnu, říjnu a prosinci 2020 byly počty sňatků proti předchozímu roku naopak vyšší, avšak kromě února se nejednalo o nikterak výrazné nárůsty. Za nezvyklým únorovým nárůstem stála jednoznačně atraktivní data 22. 2., 29. 2. a 20. 2. a pět sobot v měsíci. Číselně zajímavá data 12. 12. a 10. 10. spadající na sobotu přispěla také k meziročnímu zvýšení sňatků v prosinci a říjnu. Nejvyšší denní počty nově uzavřených manželství byly i loni tradičně zaznamenány o sobotách. Nejvíce svateb, 2 206, se konalo v sobotu 8. 8., druhá v pořadí byla s 1 929 sezdanými páry sobota 10. 10. a na třetím místě s 1 865 sňatky skončila sobota 20. 6.

SNOUNBENCI STÁRNOU

Mezi roky 2001 a 2020 se významně proměnila věková struktura snoubenců. Největší změnou byl pokles počtu a podílu ženichů i nevěst ve věku do 25 let. Podíl ženichů tohoto věku se během uvedených devatenácti let snížil z 23 na 4%, nevěst ze 43 na 11%. Na opačném konci věkového spektra počet i podíl snoubenců naopak rostl. Podíl ženichů ve věku 40 let a starších vzrostl v novém tisíciletí z 15 na 32%, nevěst z 10 na 24%. Tyto trendy byly

32 %

ženichů bylo loni ve věku 40 a více let.

v roce 2020 zesíleny specifickými podmínkami pro uzavírání manželství, v jejichž důsledku o něco častěji odkládali svatbu snoubenci, kteří chtěli uzavřít svůj první sňatek, než ti, kteří hodlali vstoupit již do druhého či dalšího manželství. Svobodní snoubenci totiž bývají v průměru mladší než snoubenci rozvedení či ovdovělí.

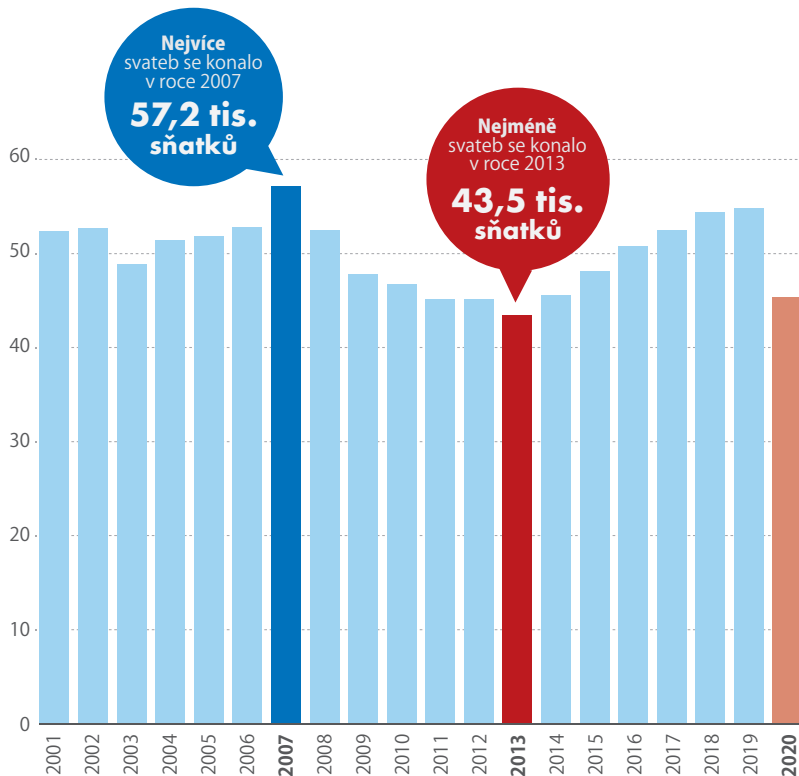
Opakovaně do manželství vstupují přibližně tři čtvrtiny ženichů a nevěst. U téměř 90% z nich jde o manželství druhé. Čtvrté a vyšší pořadí manželství je z pohledu statistiky výjimečné a v posledních letech se jedná o cca 150 až 180 případů ročně jak na straně ženicha, tak i nevěsty.

Zhruba u 70 procent párů bývá starší muž, v jedné pětině žena a ve zbylé desetině jsou novomanželé stejného věku.

SŇATKY S CIZINCI

V každém desátém sňatku má alespoň jeden ze snoubenců jiné než české státní občanství. Zhruba z jedné poloviny takový pár tvoří Češka a cizinec. Tím je nejčastěji Slovák, dále Němec či Brit, resp. v roce 2020 občan Ukrajiny. Také v případech, kdy si Čech bere cizinku, je nejčastěji novomanželka ze Slovenska. Mezi nevěstami Čechů dále převažují Ukrajinky a Rusky. Zhruba jedna čtvrtina sňatků Čecha/Češky s cizinkou/cizincem se odehrává mimo území České republiky. Nejoblíbenějšími destinacemi českých občanů pro uzavření manželství v zahraničí jsou Slovensko, Německo, Mauricius, Velká Británie, Řecko či Spojené státy.

ROČNÍ POČTY SŇATKŮ (TISÍCE)

Zdroj: ČSÚ

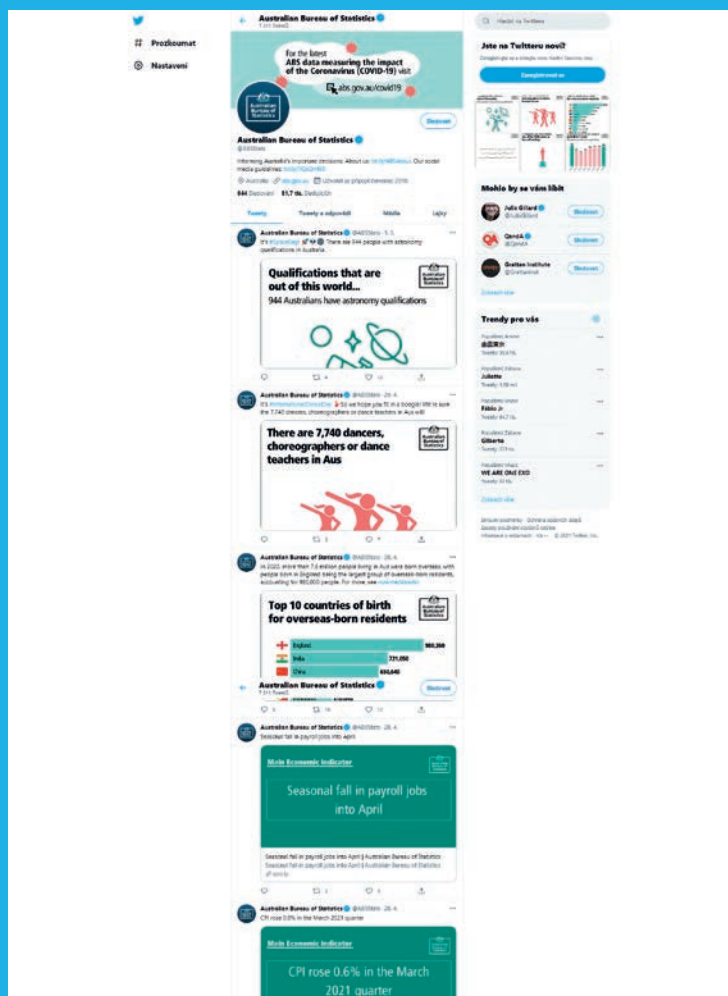

AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS @ABSSTATS

JEŠTĚ NEJSTE MEZI 82 TISÍCI OSOB, KTERÉ SLEDUJÍ AUSTRALSKÉ STATISTIKY NA TWITTERU? TAK TO KAŽDÝ DEN PŘÍCHÁZÍTE MINIMÁLNĚ O JEDNU ZAJÍMAVOST. POSUŽTE SAMI...

Kdybyste se ocitli na některém z australských předměstí a přepadla vás chuť na řecké jídlo, tak i s tím vám dokáží australská statistika poradit. Největší komunita s řeckými kořeny žije v Earlwoodu v Novém Jižním Walesu. A možná vás překvapí, že jen 52% Australanů se hlásí ke křesťanství a polovina z nich ke katolické tradici. A jak jste na tom s cvičením? Třetina Australanů si v době pandemie covidu-19 našla na cvičení více času než předtím.

bit.ly/3uAYoPM

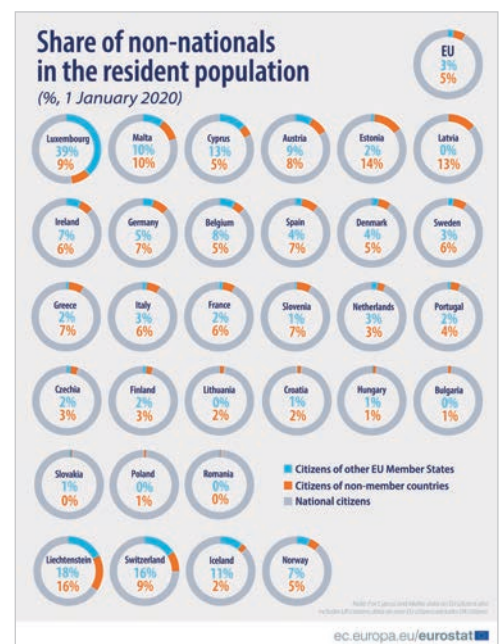
JAK SE BYDLÍ V EVROPĚ

VIZUALIZOVANÉ STATISTIKY BYDLENÍ UKAZUJÍ JAK NEJNOVĚJŠÍ ÚDAJE O MNOHA RŮZNÝCH ASPEKTECH BYDLENÍ, TAK I JEJICH VÝVOJ V ČASE. A SAMOZŘEJMĚ UMOŽŇUJÍ I SROVNÁNÍ MEZI VYBRANÝMI REGIONY.

Mezi evropskými zeměmi i uvnitř jednotlivých států EU existují velké rozdíly v tom, jak lidé žijí, pokud jde o velikost, druh a kvalitu bydlení. Značně odlišné jsou v různých regionech například zvyklosti týkající se bydlení ve vlastním, nebo v pronájmu a liší se samozřejmě i ceny bytů, domů či nájemného.

Údaje v interaktivní publikaci ukazují celoroční data jen do roku 2019, a proto neodrážejí dopad krize způsobené nemocí covid-19. V posledním srovnání jsou však zobrazeny čtvrtletní údaje o cenách nemovitostí a měsíční údaje o nájemném i celkové inflaci, které mohou naznačovat dopady krize v této oblasti od jara 2020. Podívejte se na ně a zjistěte, zda a jak byly ceny nemovitostí nebo nájemného nemocí covid-19 v jednotlivých regionech EU ovlivněny.

bit.ly/39SDSTB

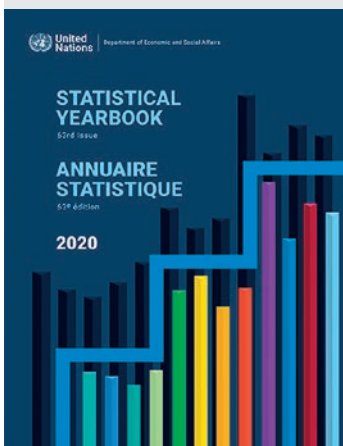
STATISTICKÁ ROČENKA OSN 2020

ORGANIZACE
SPOJENÝCH NÁRODŮ JIŽ
POTŘIAŠEDESÁTÉ VYDALA
PUBLIKACI SHRNUJÍCÍ
NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ÚDAJE
DANÉHO ROKU.

Publikace si každoročně klade za cíl shromáždit, systemizovat, koordinovat a konzistentně prezentovat nejdůležitější složky srovnatelných statistických informací, které mohou poskytnout široký obraz o sociálních, ekonomických a environmentálních procesech.

Většina statistik uvedených v ročence je získána z podrobnějších specializovaných databází připravených statistickým oddělením OSN a mnoha dalšími mezinárodními statistickými službami. Zatímco specializované databáze se soustředí na sledování témat a trendů v konkrétních sociálních, ekonomických a environmentálních oblastech, cílem tabulek již 63. ročníku Statistické ročenky OSN je poskytnout údaje pro komplexnější celkový popis sociálních, ekonomických a environmentálních struktur, podmínek, změn a činností.

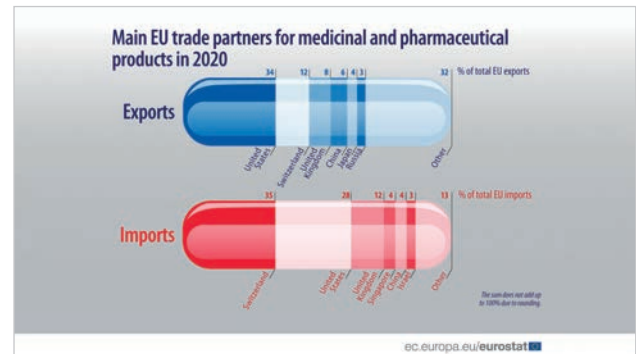
bit.ly/3tcTxUX

ODKUD A KAM SE PRODÁVAJÍ LÉKY

NAVZDORY OBECNÉMU
POKLESU OBCHODU
V ROCE 2020 VÝVOZ
A DOVOZ LÉČIVÝCH
A FARMACEUTICKÝCH
VÝROBKŮ VE VĚTŠINĚ
ČLENSKÝCH STÁTŮ EU
VZROSTL.

Hlavním cílem unijního vývozu léčivých a farmaceutických výrobků do zemí mimo EU byly v roce 2020 Spojené státy, které představovaly 34 % vývozu těchto výrobků z EU, následované Švýcarskem (12%), Spojeným královstvím (8%) a Čínou (6%). Dovoz léčivých a farmaceutických

výrobků do EU pocházely hlavně ze Švýcarska, které mělo 35% podíl, a ze Spojených států (28%) následovaných Spojeným královstvím (12%).

Slovinsko vykázalo největší nárůst dovozu léčivých

přípravků (+31%) a druhý největší zvýšení vývozu (+42%). Největší meziroční změnu na straně vývozu znamenalo Řecko (+48%).

bit.ly/2QkX30c

VE ZDRAVÍ SI NEJSME ROVNI

ZJISTIT VÍCE
O REPRODUKČNÍM ZDRAVÍ
V MÉNĚ ROZVINUTÝCH
ZEMÍCH UMOŽŇUJE
INTERAKTIVNÍ PUBLIKACE
WHO.

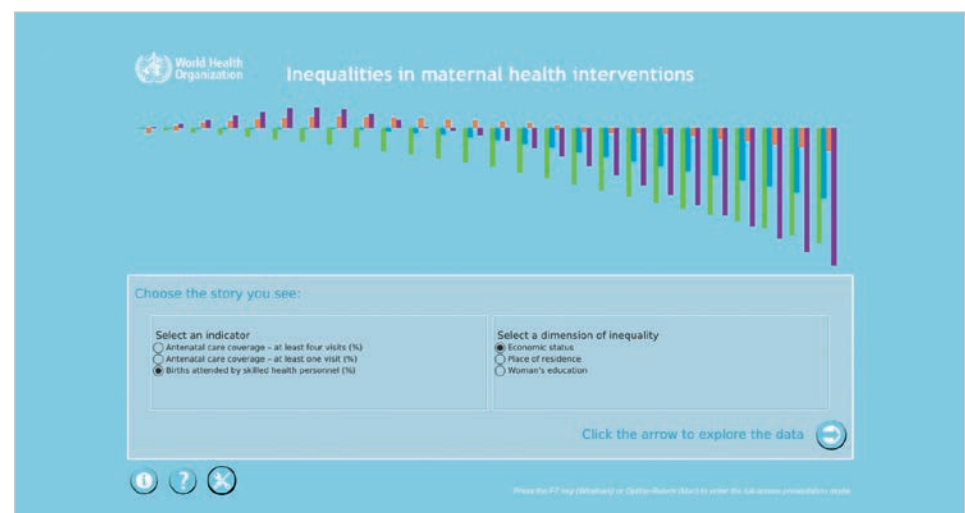
Světová zdravotnická organizace vydala zprávu, v níž mapuje přetrvávající nerovnosti u většiny ukazatelů

reprodukčního zdraví, zdraví matek, novorozenců a dětí v méně rozvinutých oblastech. Přestože některé zjištěné skutečnosti ukazují slibný vývoj v určitých oblastech, v zemích s nízkými a středními příjmy je situace spíše neuspokojivá.

Interaktivní vizuály jsou založené na datech z databáze

Health Equity Monitor. Podrobné informace o zdrojích dat, výpočtech a interpretaci najdete v technických poznámkách, v souhrnu indikátorů nebo v podpůrných tlačítkách obsažených přímo v mapách a grafech.

bit.ly/2PCQmrb

Činnost c. k. pražské policie

Pražští policisté na konci 19. století byli zachránci životů i pomocníci cenzury.

PAVEL HORTIG
oddělení
marketingu a PR

O bezpečnost obyvatel a návštěvníků Prahy se v roce 1892 staralo celkem 600 strážníků. Jejich práce vyžadovala mimořádné nasazení. Obvod c. k. pražského policejního ředitelství zahrnoval tehdejší Prahu, tedy Staré a Nové Město, Josefov, Hradčany a Malou Stranu, čtyři předměstské samostatné obce (Karlín, Smíchov, Královské Vinohrady a Žižkov) a deset dalších obcí. Celkem na tomto území žilo 368 837 obyvatel.

C. K. PRAŽSKÉ POLICEJNÍ ŘEDITELSTVÍ

V čele úřadu stál policejní ředitel, jemuž bylo podřízeno 59 vyšších policejních úředníků, z toho čtyři policejní radové, 10 vrchních komisařů a 19 komisařů. Běžnou policejní práci vykonávalo celkem 600 strážníků pod vedením vrchního dozorce stráže. Každý den bylo ve službě 354 mužů, z nichž většina vyrážela do ulic na hlídku. Část tvořila policejní pohotovost, připravenou ve dne v noci k zásahu. Ředitelství zaměstnávalo celkem 771 osob. Jeden policista připadal na zhruba 500 obyvatel Prahy (pro srovnání: v současnosti je jeden policista na 200 obyvatel).

Už tehdy zabíralo spoustu času „papírování“ spojené s vydáváním různých povolení a zajišťováním dalších byrokratických úkonů. V roce 1892 vydali pražští policisté 2 141 povolení k pořádání plesů a tanečních zábav, 251 povolení k produkci divadelních představení, 8 321 povolení k uspořádání koncertů a jiné hudební produkce a 3 501 povolení k provozu hostinců přes vymezenou otevírací dobu. Vedle toho vyhotovili 1 193 pasů pro cesty do ciziny a 629 zbrojních pasů. Policisté měli na starosti i byrokratické

úkony spojené s ohlašování změn. Registrovali všechny nově příchozí do hlavního města (74 387 zapsaných hlášení), nové nájemníky bytů (15 976 zapsaných), ale i dělníky či vojenské rezervisty a brance (26 996 zapsaných). Velkou část policejní agendy zabraly ohlášky změn pobytu a zaměstnání domácích sluhů a služek (57 522 zapsaných) a také povinnost informovat jiné úřady o bydlišti hledaných osob (21 031 případů). Strážci zákona byli využíváni i při konfiskaci politicky nebo morálně závadných knih, novin a časopisů, které neprošly cenzurou, a měli povinnost dohlížet na divadelní představení (4 832 případů). Do jejich kompetence spadala rovněž asistence při vyhlašování výsledků státní loterie. Policejní úředníci vedli o všem přesné záznamy, včetně počtu odeslaných služebních depesí policejním telegrafem (315 184) a odchozích hovorů policejním telefonem (33 347).

ZATÝKÁNÍ A POSTRKY

Policisté uskutečnili celkem 11 953 pátrání a 5 492 šetření trestních případů mimo zatčení a 16 670 řízení s osobami zadrženými v Praze. V 1 674 případech zasahovali při pouličních nepokojích, politických shromážděních a na schůzích spolků a vykonali 50 731 blíže nespecifikovaných prohlídek, včetně nočních inspekcí. Běžně asistovali při urovnávání sporů (1 734 případů) a následně museli doručovat úřední výměry a vyzoomění (26 076 případů). Každodenní rutinou bylo pro tehdejší strážce pořádku zatýkání (78 denně). Ročně došlo celkem ke 28 565 zatčením, z tohoto počtu strážníci předali c. k. zemskému trestnímu soudu 857 osob, c. k. okresnímu soudu 3 521 osob a do všeobecné nemocnice odvezli 790 osob. Do „blázince“ tehdy putovalo 71 zatčených. V zemských věznicích na Hradčanech a v Řepích skončilo 41 osob, 141 osob bylo předáno vojenským, finančním a jiným úřadům. Takzvaným „postrkem“ bylo z Prahy vyhoštěno do své domovské obce 4 670 osob, dalších 13 716 osob policisté potrestali mimosoudně.

Zatýkání postihovalo ve zvýšené míře tuláky a pouliční prostitutky. Strážníci arestovali celkem 7 848 tuláků, z toho 5 812 mužů a 2 036 žen. Možná překvapí, že ve 141 případech se jednalo i o děti mladší 10 let. Provozovatele nejstaršího řemesla zatkli celkem 1 531, z nich 231 žen a dívek bylo s domovským právem v Praze a 1 300 pocházelo odjinud. Nejvíce prostitutek skončilo v celách policejního komisařství na Starém Městě (336), stovky dalších na komisařstvih v dolní části Nového Města (330), horní části Nového Města (307) a v sousedních obcích Karlín (206) a Královské Vinohrady (222).

ČSÚ na Instagramu

Fotky, videa a zajímavosti
ze světa statistiky

instagram.com/**ceskystatistickyurad**

Naskenujte jmenovku
na Instagramu a sledujte nás

YouTube kanál ČSÚ

Bavte a učte se s námi

rozhovory
s významnými
osobnostmi statistiky

instruktážní
videopořady
k volbám

ankety

youtube.com/csucz